

SLOVO

Z BRITSKEJ KOLUMBIE

*Ľepšie začať jednu sviečku
ako preklínať temnotu*

Náš Gorazd

str. 4

**Island, Hriňová,
Kapucíni**

str. 16

**Slávik
a Ostroha**

str. 18

**Niagara,
moja láska**

str. 24

**Ako sa mení
význam pojmov**

str. 35

Niečo zo života do života

Dve situácie v poslednom období ma prinútili trochu sa v tom uponáhľanom svete zastaviť a premýšľať. Tá prvá nastala, keď sa ma môj syn jedného dňa spýtal: „Mamka a to ten Herodes musel stať hlavu Jánovi Krstiteľovi? Nemohol sa vyhovoriť?“ Musím podotknúť, že môj syn veľmi rád číta skoro všetko a jeho pozornosti sa teší aj Biblia. Keď začal čítať Nový zákon došiel k príbehu o Jánovi Krstiteľovi. Jeho otázka vytvorila priestor k tomu, aby sme sa opäť porozprávali a uvedomili si, akú hodnotu malo kedysi povedané slovo či daný sľub. Dnes si myslím, že Herodes by už nemal taký problém vyhnúť sa vykonaniu neželaného rozsudku. Jednoducho by to

nejak uhral. Právnicki by mu s tým určite pomohli. A ktovie, či sa aj v dnešných časoch nájde priamočiary Ján Krstiteľ, ktorý by nebral ohľad na známosti, ale dokázal by si udržať morálne zásady, aj keby ho to malo stať tú pomyselnú hlavu.

Doma sa snažíme viesť deti k tomu, že čo sa sľúbí, musí sa splniť. Koľkokrát aj mne samej bolo ťažko dodržať sľubnú vec, či rozhodnutie a často som si aj v duchu kládla otázku, či mi to bolo treba, takto sľubovať. Vytvrlo však kráčame v tomto pravidle a dnes už deti samé od seba v mnohých situáciách reagujú: „Keď som sľúbil, musím to dodržať.“ Veľmi si prajem, aby aj v tom ďalšom živote robili uvážené rozhodnutia a sľuby, ktorým os-

tatnú verní aj za cenu, že sa často nebudú stretať s obľubou zúčastnených.

Druhá situácia ktorá sa ma dotkla, nastala, keď som počula z úst jedného kňaza otázku, ktorú by si každý z nás mal položiť aspoň z času načas. A síce, veľakrát analyzujeme svoje vlastné vnútorné pocity a prežívanie a konštatujeme: „Som spokojný“, a možno aj: „Som šťastný.“ Ak je to tak, je to fajn, ale položili ste si aj otázku v stave vlastnej spokojnosti a šťastia, ktorá znie: „A sú šťastní a spokojní aj tí navôkol mňa?“ Hmmm, to ma tak zarazilo a odrazu som si uvedomila, že pocit vlastnej spokojnosti a vlastného šťastia nie je vôbec meritkom, že všetko je tak, ako má byť. Dokonca by som povedala, že to môže byť častokrát len sebecké uspokojenie vlastných potrieb a tým to končí. Iný-

mi slovami, ak si manžel povie: „Som spokojný a šťastný“, vzápätí by sa mal spýtať: „Je spokojná a šťastná aj moja manželka?“ A samozrejme, že to platí pre všetky vzťahy navzájom. Ak je odpoveď kladná, vtedy si môžeme vydýchnuť. Ak však nie je, treba s tým niečo robiť. Mám pocit, že veľakrát fungujú vzťahy na uspokojovaní potrieb jedného na úkor druhého a keď po dlhých rokoch pohár pretečie, potom sú všetci prekvapení a nechápajú, že dochádza k rozchodu, či útekovi z rodiny. Vzťahy sú živé organizmy, ktoré keď nie sú vzájomne podporované, odumierajú.

Prajem Vám, milí naši čitatelia, aby ste boli nielen šťastní a spokojní vy sami, ale aby ste našli kľúč ako urobiť šťastnými tých okolo seba.

Mária Eškut

Svet okolo nás je veľmi jednoduchý, riadi ho niekoľko princípov. Ak tieto princípy drasticky zjednodušíme, neživý svet sa skladá z molekúl, tie z atómov a zo vzájomných väzieb medzi časticami a subčasticami.

Živý svet sa skladá zo živých buniek (a tie sa skladajú z molekúl a z niečoho tajomného-zázračného, čo sa nazýva život), z ktorých každá má svoje poslanie a zo vzájomných väzieb medzi nimi.

Ľudský jediniec sa skladá z rôznych údov a orgánov (a tie sa skladajú z buniek), ktoré v dokonalej jednote spolupracujú s cieľom prežiť a rozmnožovať sa (ešte je tu niečo tajomného-zázračného, čo nazývame rozum, slobodná vôľa a duša, o ktorej mnohí veria, že existuje a mnohí veria, že neexistuje). Komunita sa skladá z jedincov majúci rovnaké záujmy, ciele a zo vzájomných väzieb (vtáhov).

Obyvateľstvo krajiny, napríklad Slovenska, sa skladá z mnohých komunít, spolkov, organizácií, politických strán a zo vtáhov medzi nimi, priateľských, nepriateľských, otvorených či tajných a zo zákonov (písaných či nepísaných), ktoré definujú tieto vzťahy.

V každej častici, v každom ľudskom jedincovi, v každej komunite, v každej politickej strane je potenciál vytvárať väzby, vzťahy s inými časticami, jedincami, komunitami, politickými stranami. Je to potenciál vytvorenia základnej molekuly, bunky, komunity, či spoločenského zriadenia v štáte.

Ak sa dostane do molekuly nový atóm, do bunky nový genetický prvok, ak prijímem do komunity no-

vého člena, ak definujeme nové základné bunky spoločnosti, ak vznikne nová politická strana, ak začnú platiť nové zákony určujúce vzťahy v rodine, v podnikateľských organizáciách, v riadení spoločnosti, tak nastane ZMENA, k lepšiemu alebo k horšiemu.

Príklad

Atómy väčšiny chemických prvkov majú „vystreté voľné ruky“ (valenčné elektróny), ktoré podávajú iným atómom, ktoré sa chcú s nimi spojiť za spoločným „cieľom“. Atóm vodíka má jednu voľnú ruku. Ak si dva vodíky podajú voľné ruky, vytvorí vodíkovú molekulu, ktorú je stabilnejšia.

Uhlík má 4 voľné ruky. Ak každú z nich „podá“ jednému vodíku, vzniká metán (CH₄), ktorý sa používa ako palivo, ale tiež vie nebezpečne vybuchnúť. Ak dva uhlíky si navzájom podajú po jednej ruke a zbývajúc 3 ponúknu trom vodíkom, vznikne nová chemická komunita atómov (zlúčenina) – etán (C₂H₆). Ten však nemá nejake širšie známe použitie.

Ale ak sa na scéne objaví jeden kyslík (O), ktorý má dve voľné ruky a presvedčí „jedeného vodíka“, aby sa pustil svojho uhlíka, že on si stane medzi nich a podá jednu svoju ruku jemu (vodíkovi) a druhú uhlíkovi, nastane drastická zmena v „živote“ chemickej komuni-

VZŤAHY

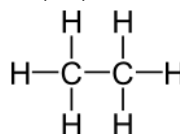
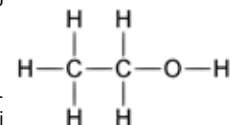
ty. Z molekuly etánu sa stane molekula etylalkoholu (C₂H₅OH), a ten je základom všetkých alkoholických nápojov, ktorým ľudstvo holduje.

Koniec príkladu

Zloženie a väzby sú kriticke dôležité, na každej úrovni. Jeden extra kyslík v molekule etánu a nové väzby sú príčinou, že z máloznámej chemickej zlúčeniny vzniká chutné víno, ale aj notorickí alkoholici. Vplyv radiácie alebo chemickeho zloženia potravy dokáže funčnú telesnú bunku zmeniť na rakovinotvornú. Vzťah muža a ženy dokáže priniesť na svet nový život. Nový kňaz dokáže zmobilizovať duchovný život vo farnosti. Neštandardná politická strana v parlamente dokáže rozbúriť hladinu politického života. Nové zákony o rodine a o negácii posvätnosti života môžu mať nedozierne drastické následky pre obyvateľov Slovenska, Európy i celého sveta.

Budme opatrní (konzervatívni?), aby sme postupným pridávaním atómov a kombinovaním chemických zlúčenín nevytvorili výbušný TNT alebo rozbitím rodiny - jadra ľudskej spoločnosti a modifikovaním prirodzených zákonov nespôsobili nukleárnu spoločenskú katastrofu. Ak máme „voľnú“ ruku, poobzerajme sa okolo seba komu ju môžeme podať.

Jožo Starosta

Obsah čísla

- 1 Niečo zo života do života (Mária Eškút)
- 1 Vzt'ahy (Jožo Starosta)
- 3 Vpísaný zlatým písmom do slovenských i matičných dejín (Zuzana Pavelcová)
- 4 Náš Gorazd - po stopách našej identity IX. (Tomáš Hupka)
- 6 Slovenské noviny v USA pred r.1900 (Jozef Janek, Jožo Starosta)
- 8 Kto bol profesor Aurel Stodola (Miro Suvada)
- 10 Zaprášená krabica a záhada zvaná Carmen (Jozef Janek, Jožo Starosta)
- 12 Jeden životný príbeh (Aristid Miglierini)
- 14 Erika Jurinová a Branislav Škripek v Kanade (Paľo Stacho)
- 15 Výsledky volieb so NR SR a zahraniční Slováci (Jožo Starosta)
- 16 Island, Hriňova a kapucíni (Andrej Darmo, Jožo Starosta)
- 18 Slávik a Ostroha (Svetlana Bardošová)
- 20 Ostroha vo Vancouveri (Ajo Gonsenica a iní)
- 22 Naša identita (Ábel Král, Jožo Starosta)
- 23 Šieste CD Vlasty Mudríkovej (Veronika Pullmanová)
- 23 Bohatstvo slovenského národa (Maroš Madačov)
- 24 Niagara, moja láska (Paľo Stacho)
- 25 Nejlepší učitelka (email)
- 25 Marcus Tullius Cicero (js)
- 26 3 Less travelled hikes (Stano Faban)
- 28 Kanada mi dáva všetko, čo som od života chcel (Gabriela Kreheľová, Adrián Schenk)
- 32 Nie jazykom, ale činom buď Slovenska verným synom (Július Carmen)
- 34 Snažme sa byť dokonale moderní a dnešní... (Vlado Gregor)
- 34 How to launch a new website (Stano Faban)
- 35 Ako sa mení význam pojmov (Jaroslav Maxmilián Kašparů)
- 36 Vlášik, The Irish Desk (Jano Klimas)
- 37 Modlitba dažďových kvapiek (Veronika Hoffmannová)
- 38 Stretnutie Krasistov na Javorine (Paľo Stacho)
- 38 Roháčovské nostalgie - Pavol Hammel (Paľo Stacho)
- 39 Čitatelia píšú

Slovo editora

Týmto 26. číslom sme začali druhú štvrtstovku čísel Slova z Britskej Kolumbie. Číslo vznikalo v období neistoty. Neistota vládla okolo novej slovenskej vlády, neistota vládla (a vládne) okolo osudu EU a neistota vládla aj okolo vydávania tlačenej plnofarebnej farebnej verzie nášho časopisu. Nie je jednoduché zozbierať okolo 1000 až 1500 dolárov na vydanie 200 kusov 40-stránkových exemplárov Slova z Britskej Kolumbie na kvalitnom kriedovom papieri. Vďaka pomoci Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí máme finančné prostriedky pre tlač časopisu v r. 2016.

Počet príspevateľov nám pekne rastie. Z pôvodných 8 strán 1. čísla v r. 2007 sa rozsah časopisu zvýšil na 36 až 40 strán. Pritom musíme mnohé príspevky „posúvať“ do budúcich čísel. Čitateľské ohlasy na kvalitu príspevkov sú tiež veľmi povzbudzujúce. Niektoré z nich si môžete prečítať na str. 39. Čo nám chýba je väčší počet platiacich odberateľov tlačenej verzie. Viem, že v ére elektronického šírenia informácií je kvalitne tlačené Slovo považované veľakrát za raritu. Chceme byť tou raritou aj my. Ak nás chcete v tom podporiť, objedajte si tlačené Slovo z Britskej Kolumbie (str. 40).

Príbehy osobností slovenskej emigrácie môžu byť veľmi poučné. Dnes vám približujeme osudy Jozefa Cígera Hronského (str. 3), mnohých slovenských emigrantov, ktorí sa pričínili o vydávanie slovenských novín a časopisov v USA pred r. 1900 (str. 6), profesora Aurela Stodolu z pera Miroslava Suvadu, Júliusa Carmena zo „zaprášenej krabice“ (str. 10 a 32) a slovenských kapucínov na Islande (str. 16).

O našej slovenskej identite napísal Tomáš Hupka viacero príspevkov z obdobia pred 1200 rokmi. V tomto čísle uverejňujeme jeho už 9. príspevok na túto tému. Aj tento, rovnako ako predchádzajúce, je napísaný „sviežim pohľadom“ a „ľahkým perom“ (str. 4).

Voľby do NR SR skončili tak ako skončili. Zaujímavé bolo sledovať predvolebné snahy niektorých strán získať priazeň zahraničných Slovákov vo voľbách poštou. Pokúsil som sa prezrieť predvolebné programy parlamentných strán a nájsť v nich zmienku o zahraničných

Slovákoch. Čo som našiel, to som stručne napísal na str. 15.

Slováci vo Vancouveri a v okolí mali možnosť v máji t.r. zakúsiť, ako slovenský folklór spája krajanov žijúcich roztrúsené v rôznych krajinách. Úsilie Mariky Kubinyiovej z Vancouvského Slávika a návšteva folklórneho súboru Ostroha z Írska vo Vancouveri bola toho príkladom (str. 18, 20).

Neúnnavný cestovateľ a dopisovateľ, člen redakčnej rady Slova z Britskej Kolumbie, Paľo Stacho, nám poslal viacero príspevkov zo svojich ciest (str. 24 - Niagara, str. 38 - Krasisti a Roháčovské nostalgie).

Jano Klimas pokračuje na str. 36 vo svojich úsmevných spomienkach na detstvo (Vlášik) a na emigrantské začiatky (The Irish desk).

Keď k tomu pridáme pravidelný úvodník Márie Eškút (str. 1), životný príbeh Aristida Miglieriniho (str. 12), z úvah Ábela Kráľa (str. 22), krst 6-teho CD-čka slovenskej heliginárky Vlasty Mudríkovej (str. 23), článok Stana Fabana o možnostiach vysokohorskej turistiky v okolí Vancouveru (str. 26), pohľad Adriana Schenka na svoj doterajší plnohodnotný život v Kanade (str. 28), úvahy Vlada Gregora (str. 34) a Jaroslava Maxmiliána Kašparů (str. 35) a spirituálnu poéziu a prózu Veroniky Hoffmannovej (str. 37), dúfam, že každý z vás, čitateľov, si v tomto čísle nájde aspoň jeden príspevok, ktorý ho povzbudí a inšpiruje.

Príjemné čítanie

Jožo Starosta / Redakčná rada

Sponzori počas uplynulých 12 mesiacov

Univerzálny sponzor

- Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Zlatý sponzor

- Zdenka Gomez
- David Kika
- Peter Levarsky

Strieborný sponzor

- Etela Neumann
- Bohuznámy
- Diana Janek
- Viktor Neumann
- Libusa Kasanic
- Katarína Starosta

Bronzový sponzor

- Fero Kohucik
- Olga Slovak
- Miroslava Pokorna
- Eva Kralik
- Janko Carnogursky
- Mike van der Velden
- Juraj Kopanicky
- Casty
- Paulina Cedik
- Bohuznámy

Individuálny sponzor

- Mark Stolárik
- Magdolen
- Pavol Krajci
- Henrieta Holmolova
- Agnes Benna
- Bertha Palko
- Lubka
- Betka Hudacek

Tiráž

Toto je 26. vydanie časopisu Slovo z Britskej Kolumbie. Je to vydanie Jar-Leto 2016, 9. ročník, 2. číslo. Slovo z Britskej Kolumbie je neoficiálny časopis vydávaný v Britskej Kolumbii v Kanade. Zodpovedným redaktorom je Jožo Starosta, ktorý zostavuje obsah časopisu v úzkej spolupráci so skupinkou Slovákov žijúcich v rôznych kútoch sveta. Časopis vychádza obvykle 2-4 krát do roka. V súčasnosti časopis vychádza vo farebnom tlačenom náklade 100-500 výtlačkov, podľa štedrosti sponzorských príspevkov, a v elektronickej podobe vo formáte pdf. Všetky predchádzajúce čísla si môžete prezrieť v našom digitálnom kiosku Slova z Britskej Kolumbii na webovej adrese <http://slovoz-britskejkolumbie.ca/kiosk>.

Autori článkov alebo zdrojov pre 26. číslo sú

Mária Eškút, Jozef Starosta, Paul Stacho, Zuzana Pavelcová, Tomáš Hupka, Aristid Miglierini, Miro Suvada, Ajo Gonsenica, Marika Kubinyi, Svetlana Bardošová, Andrej Darmo, Jano Klimas, Ábel Král, Maroš Madačov, Veronika Pullmanová, Gabriela Kreheľová, Stano Faban, Julius Carmen, Jozef Janek, Veronika Hoffmannová

Redakčná rada

Jozef Starosta, Daniel Behan, Paul Stacho, zodpovedný redaktor (výber článkov a jazyková úprava): Jožo Starosta, jozo.starosta@slovozbritskejkolumbie.ca - grafická úprava tlačeného Slova: Daniel Behan, pixelplus.sk

Adresa redakcie

Slovo z Britskej Kolumbie,
#210 2978 Burlington Dr., Coquitlam, BC, V3B 7S6, Canada
Telefón: (tel: 1-604-944-1554)
Email: info@slovozbritskejkolumbie.ca.

Webová stránka časopisu: www.slovozbritskejkolumbie.ca

Všetky informácie v časopise Slovo z Britskej Kolumbie publikujeme v presvedčení, že sú pravdivé. Neberieme na seba zodpovednosť za prípadné nepresné alebo dokonca nepravdivé informácie. Ďakujeme za Vaše porozumenie a a tešíme sa na Vašu podporu www.slovozbritskejkolumbie.ca/ podporu.

Design & layout: www.pixelplus.sk

Vytlačené v Kanade - Printed in Canada

Vpísaný zlatým písmom do slovenských i matičných dejín

Azda pre históriu Matice slovenskej nejestvuje väčšej osobnosti, akou bol zvolenský rodák, Jozef Cíger Hronský. Multitalentovane založený učiteľ, redaktor, spisovateľ, výtvarník, projektant, kreslič, ale i tajomník a správca Matice slovenskej, zakladateľ Zahraničnej Matice slovenskej, „autor“ cesty slovenskou Amerikou a v neposlednom rade i otec rodiny...

Dňa 23. februára sme si pripomenuli 120. výročie od jeho narodenia.

Do rodiny piliara a stolára Petra Pavla Cígera a ženy v domácnosti, Jozefíny, rodenej Markovej, sa Hronský narodil ako druhé dieťa. Prvé štúdiá absolvoval v rodnom Zvolene, neskôr v Krupine. Štyri roky navštevoval Maďarský kráľovský štátny učiteľský ústav v Leviciach. Svoje prvé pedagogické snahy vyvíjal v Horných Mladoniciach a v Senohrade. Tu uzavrel manželstvo s Annou Valériou Ružinákovou, dcérou majiteľa krupinskej knihtlačiarne. Po vojne (zúčastnil sa bojov na Pijave) sa zamestnal v Krupine, neskôr učiteľoval v Kremnici a Martine. Hronského literárne počiatky boli spojené s regionálnym periodikom Hontiansky Slovák, ktorého stránky mu ponúkli priestor na prvé literárne pokusy.

Osudovým momentom v živote Hronského bola návšteva Štefana Krčméryho, vtedajšieho matičného tajomníka, ktorý mu ponúkol publikačný priestor v Slovenských pohľadoch. Onedlho sa Hronský natrvalo odsťahoval do Martina. Tu jeho románová tvorba vyvrcholia naplno. Prvá románová vlna je tvorená dielami Žltý dom na Klokoči (1927), Prorocstvo doktora Stankovského (1930) a Chlieb (1931), druhú románovú líniu predstavuje dielo Jozef Mak (1933). Jeho románová tvorba kulminuje dielami Na krížnych cestách (1939), Pisár Gráč (1940). Tvorbu v domovine uzatvoril románom Na Bukvovom dvore (1944). V tomto čase vrcholí aj jeho tvorba pre deti a mládež (Smelý Zajko, Smelý Zajko v Afrike, Budkáčik a Dubkáčik, Jožko Mrkvíčka Spáč, ...).

Popri literárnej tvorbe sa naplno venoval matičnej činnosti, zatiaľ len ako člen Matice slovenskej, no neskôr už aj ako jej zamestnanec – tajomník. Dňa 27. februára 1933 ho zvolil za správcu Matice slovenskej. Svojej úlohy sa ujal naplno. V rokoch 1935 až 1936 naplánoval cestu matičnej delegácie k americkým Slovákom. Viac ako 40 000 kníh, tisícky obrázkového a textového materiálu, trojrozmerný materiál i prvé slovenské filmy doniesla matičná delegácia, na čele s Hronským, do 98 miest na území dnešnej Kanady a USA. V tom čase sa Hronský zaslúžil o vznik matičnej tlačiarne Neografia, Slovenského komorného divadla, matičného rozhlasového vysielania a slovenskej národnej knižnice.

V roku 1945 však jeho život zasiahol nečakaný zvrät. V roku 1944 bol obvinený s protištátnej činnosti – s kolaborácie s fašizmom a v noci z 1. na 2. septembra 1944 Hronského zatkli a uväznili v Martine, v pivnici vily neďaleko jeho vlastného domu. I napriek tomu, že ho ihneď ráno prepustili, sa na rodnej pôde prestal cítiť bezpečne.

V roku 1945 zo strachu o jediného syna Juraja i zo strachu o vlastný život natrvalo odišiel do emigrácie. Jeho cesty smerovali z Rakúska do Bavorska a z Bavorska do Talianska. Tu prežil viac ako dva

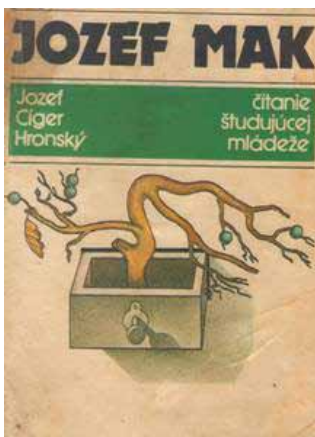
roky. Venoval sa kresleniu i písaniu. Na nátlak československej polície bol v roku 1948 opäť uväznený vo väznici Regina Coeli. Za pomoci priateľov sa mu podarilo získať palubný lístok do Argentíny, kde 11. februára 1948 odcestoval bez rodiny a tiež bez znalosti španielčiny.

Prvý polrok v cudzine bol naozaj veľmi ťažký. Po niekoľkých mesiacoch sa mu podarilo zamestnať v textilnej fabrike, kde sa živil návrhmi na textílie, dokonca navrhoval aj ženské plavky. Onedlho si založil vlastnú keramickú dielňu, naďalej maľoval akvarely, olejomaľby, perokresby, navrhoval vitráže, pracoval aj ako kreslič a projektant. V Argentíne sa začlenil do života Slovenského kultúrneho spolku v Buenos Aires. Tu fungoval ako podpredseda Slovenskej národnej rady v zahraničí a čestný predseda Spolku slovenských spisovateľov a umenia. V roku 1959 vyvinul snahy o založenie Zahraničnej Matice slovenskej, no jej prvého výročia sa už neožil. Dňa 13. júla 1960 umrel na mozgovú príhodu. Prvotne jeho pozostatky boli uložené na cintoríne v Jauregui, v Argentíne a po 33 rokoch, za spolupráce Matice slovenskej, boli prevezené na Národný cintorín do Martina.

Dnes v jeho dome, ktorý si dal postaviť na vlastný návrh, zriadila Matica slovenská na jeho počesť i pamiatku stálu expozíciu, ktorú rok čo rok navštívi niekoľko tisíc žiakov a študentov z celého Slovenska i z mnohých krajín Európy. V priestoroch domu sídli aj Krajanské múzeum Matice slovenskej, ústredné pracovisko MS pre styk a spoluprácu so zahraničnými Slovákami. Pivnice ukrývajú krajanský archív, miestnosti, ktoré Hronský kedysi využíval ako spálňu, obývačku, či pracovňu sa stali výstavnými priestormi i matičnými kanceláriami. Odvšadiaľ dýcha tvorivý odkaz nášho veľikána – Jozefa Cígera Hronského.

Z miestnosti, ktorá slúžila Hronskému ako kuchyňa, s výhľadom na martinskú Hostihoru

Zuzana Pavelcová

Bio/ grafické štúdie 19

Slovo vydávateľa

Patrím ku generácii, ktorá sa počas školských rokov nič nedozvedela o Jozefovi Cígerovi Hronskom. Taký spisovateľ neexistoval. V 70-tych rokoch sa mi dostal do rúk Smelý zajko v Afrike. Detom sa veľmi páčil tak sme si ho zobrali aj do emigrácie. Smelý zajko bol poruke, keď z detských plienok vyrastali dnes už 20-ročné vnúčence. „Dedo, 'pečítaj' smelý zajko v afike“ prosí aj ďalšia vnučka, ktorej 3 narodeniny budeme oslavovať o pár dní.

J.C.Hronský je nám, mnohým emigrantom, blízky aj svojím emigrantským príbehom. Jeho syn píše: „Naše začiatky v Argentíne boli dosť ťažké. Museli sme bojovať s najzákladnejšími požiadavkami civilizácie – naučiť sa komunikovať, rečovo a spoločensky sa zaradiť. Okrem toho bolo si treba nájsť zamestnanie. Čo s nami, keď ani rozprávať nevieme? Ani za šustra sme sa neučili... ani lepiť papierové škatule, ba ani kukuricu v noci strážiť...“

J.C.Hronský je mne osobne veľmi blízky svojím postojom k nedávnej i dávnejšej slovenskej histórii. Vo svojom príspevku v Biografických štúdiách č.19, vydaných Maticou Slovenskou, Augustín Maťovčík cituje J.C. Hronského: „Zapaľujte svetlá, šírte lásku, milujte sa vospolok, zabúdajte na to, čo bolo, lebo vás treba pre to, čo príde“.

Rubrika novín Slovák v Amerike, do ktorej J.C. Hronský prispieval, mala názov „Lepšie zažít svetielko ako preklínať tmú“. Motto nášho elektronického časopisu Slovo z Britskej Kolumbie (www.slovozbritskejkolumbie.ca) je takmer totožné: „Lepšie zažiť jednu sviečku ako preklínať temnotu“.

Česť pamiatke Jozefa Cígera Hronského, česť jeho dielu, česť jeho životu.

Jožo Starosta

výrazná osobnosť

O jeho mladosti sa toho veľa nezachovalo. Predpokladá sa, že prešiel formáciou u franských kňazov, či už v Nitre (benediktínsky kláštor), alebo na Morave. O Gorazdovi sa píše, že mal mimoriadny intelekt a mal hlavu na jazyky. To, že sa do prekladov Cyrila a Metoda, ale aj ich tvorby prenieslo veľa slov, ktoré mali pôvod na Veľkej Morave, bola práve jeho zásluha. Zohral dôležitú úlohu pri vzniku mnohých vzácných prekladov a písomností. Nepochybne bol aj jednou z osobností, ktoré učili žiakov Cyrila a Metoda cudzím jazykom. Okrem toho sa o ňom píše, že bol veľmi zásadovým mužom.

Gorazd sa pomerne rýchlo ukázal ako výrazná osobnosť spomedzi tých žiakov, ktorí mali pôvod na Veľkej Morave, okrem toho sa osvedčil, ako verný spoločník a šikovný pomocník Cyrila a Metoda. Gorazd po príchode Cyrila a Metoda prijal ich učenie a stal sa jeho horlivým zástancom. Dokonca stal sa súčasťou sprievodu, ktorý cestoval do Ríma a ktorého ovocím malo byť vysvätenie kňazov a biskupov pre Veľkú Moravu. V Ríme prijal Gorazd kňazské svätenie z rúk biskupa Formozusa.

Málokde sa spomína, že pobyt Cyrila s Metodom v Ríme trval 3 roky. To je dosť dlhé obdobie na nadviazanie kontaktov, ale aj získanie sympatií. Nepochybne získané kontakty zohrali dôležitú úlohu pri riešení mnohých problémov, s ktorými sa neskôr stretli.

verný odkaz

Gorazd sprevádzal Metoda pri pobyte v Bлатноhradě, aj pri návrate na Veľkú Moravu. A nakoniec, po zajatí Metoda putoval spolu s ním do väzenia. Čo potvrdzujú aj záznamy v kódexe kláštora v Reichenau.

Po oslobodení Metoda z väzenia sa Gorazd stal jeho pravou rukou. Metod ho pripravoval na poslanie, pre ktoré si ho vyvolil. V tej dobe bolo tradíciou, aby nasledovník biskupa bol vybratý spomedzi miestneho obyvateľstva. Preto do úvahy neprichádzal nikto z osobností, ktoré prišli s Cyrilom a s Metodom na Veľkú Moravu.

Pred svojou smrťou Metod určil Gorazda za svojho nástupcu. O Gorazdovi povedal: „tento je vašej zeme slobodný muž (kniežací rod), učení dobre v latinských knihách (formácia u franských kňazov), pravoverný (stúpenec diela Cyrila a Metoda)“. Predpokladá sa, že výber Gorazda bol prekonzultovaný aj so Svätoplukom. Gorazd sa aj pre Svätopluka javil ako najlepšia voľba.

Gorazd veľmi dobre poznal zmýšľanie franských kňazov, zároveň dostal vzdelanie u Cyrila a Metoda a bol zástancom byzantského rozmeru ich misie. Ich učenie zastával aj pri témach, kde už v tej dobe do-

Náš Gorazd - po stopách našej identity IX.

Gorazd mal vznešený pôvod. Narodil sa okolo roku 830 po Kr. Jeho predkovia pochádzali z oblasti medzi Bratislavou a Nitrou. Konkrétne sa spomína oblasť neďaleko Galanty, farnosť Močenok (dnešné Sládečkovce) a jej filiálka Garazda (dnešný Gorazdov). Práve tu mali jeho predkovia byť vlastníkmí veľkého majetku a usadlosti. Gorazd teda pochádzal z jedného zo vznešených a popredných rodov na Veľkej Morave.

chádzalo k odlišným pohľadom medzi kresťanským východom a západom. Gorazd svojím pôvodom na Veľkej Morave, svojím urodzeným pôvodom (kniežací rod) a vďaka svojej znalosti západnej (franskí kňazi) a východnej podoby kresťanstva, mal všetky predpoklady k tomu, aby si získal rešpekt a sympatie všetkých a aby dokázal sprostredkovať dialóg. To ešte nikto netušil, akú úlohu neskôr zohrá Viching v pozícií biskupa.

metodov nástupca

V písomných prameňoch sa píše, že Gorazd spolu s Klimentom zohrali dôležitú úlohu pri diskusiách s franskými kňazmi, ktorú zvolal Svätopluk a ktorá mala odstrániť napätie medzi týmito táborami. O víťazstve v diskusiách však nerozhodli argumenty, ale kto rýchlejšie odprisahal vernosť Svätoplukovi. Táto diskusia nebola o argumentoch, pretože Svätopluk nechápal príčinu odlišných tvrdení.

Po smrti Metoda a po vyčnaní Vichinga v Ríme, bol Gorazd pozvaný k pápežovi, aby vniesol svetlo do celej situácie. Niektoré pramene píše o návšteve v duchu súčasnej Ad limina apostolorum. Hoci v tej dobe ešte neexistovala. Viching sa snažil tejto návšteve zabrániť.

Po návrate z Ríma sa Viching pustil do čistiek. Nechal vyhnúť všetkých žiakov Cyrila a Metoda, ktorí nemali veľkomoravský pôvod. A Gorazda nechal uväzniť. Nevie, koľko trval pobyt vo väzení. Po prepustení z väzenia našiel Gorazd útočisko na dvore niektorého z kniežat, ktorý bol stúpencom Cyrila a Metoda.

Dôležitý zlom nastal po odchode Vichinga z Veľkej Moravy a po vizitácii, ktorú sem poslal pápež Ján IX. v roku 899 po Kr. a ktorú vykonal jeho legát arcibiskup Ján a biskupovia Benedikt a Daniel. Vďaka nim nakoniec došlo k vysväteniu Gorazda za arcibiskupa a ďalších 4 kňazov za biskupov.

zomrel v Beráte

Nové usporiadanie Veľkej Moravy nemalo dlhé trvanie. A jej rozvrstvenie sa preniesol aj do hierarchie. Po

zániku Veľkej Moravy už ani vznešený či miestny pôvod, nebol garanciou ochrany a ohrozenie zo strany frankov stále pretrvávalo, preto žiaci Cyrila a Metoda hľadali útočisko mimo územia Veľkej Moravy.

Dlho sa špekulovalo nad ďalšími Gorazdovými krokmi. Niektoré pramene spomínajú prechod do Čiech. Vychádzajú pritom z predpokladov, že jeho kroky nasledovali žiakov Cyrila a Metoda, ktorí v tejto oblasti pôsobili.

Niektoré pramene spomínajú odchod do Byzancie a konkrétne oblasť dnešného Bulharska. Opierajú sa pri tom o úctu, ktorú dodnes majú v tejto oblasti ku Gorazdovi. Tá je však ovocím žiakov Cyrila a Metoda, ktorí pri šírení kresťanstva, šíрили aj úctu k Cyrilovi a k

Metodovi, k ich spoločníkom (Naum, Sáva, Kliment, Angelár...) a tiež ku Gorazdovi. Predsa Gorazd bol Metodovým spoločníkom počas 30 rokov a bol jeho nástupcom a nepochybne aj garantom zachovania odkazu Cyrila a Metoda. Preto sa rozšírila jeho úcta aj v oblasti Byzancie, hoci nemal byzantský pôvod a ani tu nepôsobil. Niektoré pramene tvrdia, že zomrel v Beráte (dnešné Albánsko), avšak v tomto prípade došlo k zámene mena. Gorazd sa spomína aj v zozname bulharských arcibiskupov (bol zostavený v roku 1156 po Kr). Tam je však na prvom mieste Metod, ktorý v Bulharsku nepôsobil a na treťom mieste (po Gorazdovi) je uvedený Kliment. Nie je to dôkaz o jeho pôsobení v Bulharsku, ale o tradícii – kresťania v Bulharsku trajújú o sebe, že nadväzujú na odkaz Cyrila a Metoda...

poľské stopy Gorazda

S najväčšou pravdepodobnosťou viedli Gorazdove kroky do Poľska. Zachovala sa o tom zmienka vo vzácnom kalendári. Mohlo ísť o zámenu? Niektorí tvrdia, že mohlo ísť k zámene so Svorodom. Zdá sa však, že k zámene nedošlo. Písomné pramene totiž hovoria o vzniku arcibiskupstva v Krakove v 10. stor., v ktorom sa slúžila liturgia v duchu Cyrila a Metoda (a v staroslovienčine) a kam bol biskupský stolec prenesený po páde Veľkej Moravy. Preto sa zdá pravdepodobné, že k zámene nedošlo a Gorazd pôsobil ako arcibiskup v Krakove...

Svätopluk počas svojho vládnutia pripojil k územiu Veľkej Moravy aj oblasť okolo Krakova a rieky Visly. O vislanskom kniežatovi sa píše, že bol zajatý a počas zajatia prijal kresťanstvo. Poľsko spolu s územiami v Čechách, bolo pre Veľkú Moravu misijným územím. Už počas života Metoda sem prichádzali žiaci, ktorí šířili kresťanstvo v duchu byzantskej misie. Kronikár Anonym Galla píše, že smrť Boleslava oplakávali Poliaci a aj Slovania. V okolí Krakova sa zachovalo veľa kostolov zasvätených sv. Klimentovi. Zachovali sa aj staroslovianske nápisy na denároch Boleslava Veľkého. Málokto vie, že najstaršia poľská poetická skladba – hymnus na počesť Božej Matky

„Bogurodzica“, bola ovplyvnená literárnymi dielami v staroslovenčine.

V oficiálnom zozname krakovských arcibiskupov sa na prvých miestach ocitli mená: Prohor a Prokulf. V tom čase to boli mená, ktoré boli na západe neznáme. Hojne sa však používali vo východnom kresťanstve. Prečo sa v zozname neocitol Gorazd? V čase vzniku krakovského biskupstva mal cca 70 rokov. Nevie, ako dlho ešte žil a akú hlbokú stopu zanechal. Na druhú stranu, nemuselo byť žiaduce zachovať informácie o pôvode krakovského biskupstva. Málokto vie, že s odstupom niekoľkých rokov v Poľsku existovali dve metropoly – západná (latinská) a východná (byzantská) a každá sa skladala z niekoľkých biskupstiev.

So zmenou „cirkevnej politiky“ zo strany poľských vladárov, došlo po roku 1038 po Kr. k zániku byzantskej vetvy kresťanstva na poľskom území. A upadlo do zabudnutia, že na začiatku tradície v podobe biskupstva v Krakove, bol Gorazd a žiaci Cyrila a Metoda...

Gorazd ako Metodov nástupca nebol kompromisom. Osvedčil sa, keď spolu s Metodom sa ocitol vo väzení a ostal verný. Nakoniec, vernosť odkazu Cyrila a Metoda sa podpísala aj pod jeho druhý pobyt za mrežami. Za zmienku tiež stoja slová: „*podme, premôžeme Gorazda a nastavíme mu úklady. Lebo jeho život je nepodobný nášmu a odlišné sú jeho cesty a vyčíta nám hriechy. Ak on zostane nažive, ožil by znova aj Metod!*“ Tieto slová nepravidiel misie Cyrila a Metoda, sa podarilo zachytiť v knihe Život sv. Klimenta. Gorazd svojou múdrosťou prevyšoval oponentov v podobe franských kňazov. Gorazd mohol sprostredkovať dialóg, ale to by musela mať záujem aj druhá strana...

Gorazd je prvým svätcom, ktorý pochádza z nášho územia. Západné kresťanstvo si jeho život pripomína 27. júla. Vo východnom kresťanstve si jeho život pripomínajú spolu s Cyrilom, s Metodom, s Klimentom, s Naumom a s Angelárom 17. júla – je to

sviatok sedmopočetníkov, učiteľov a apoštolov slovanských národov. V Poľsku si v tento deň okrem Gorazda pripomínajú aj svätých Svorada a Benedikta, ale tí na „zoznam“ pribudli neskôr. Aj tento sviatok poukazuje na Gorazdov pobyt v Poľsku a úctu, ktorú mu vzdávali za dielo, ktoré tu zanechal... Na záver by som pridal už len dve zaujímavosti. Po Gorazdovi je pomenovaný vrch v Antarktíde, ktorý dosahuje výšku 650 m. n. m. A Gorazd sa narodil v oblasti, ktorá patrila do nitrianskej diecézy a práve z tejto oblasti sa do Poľska dovážalo omšové víno až do 16. storočia po Kr...

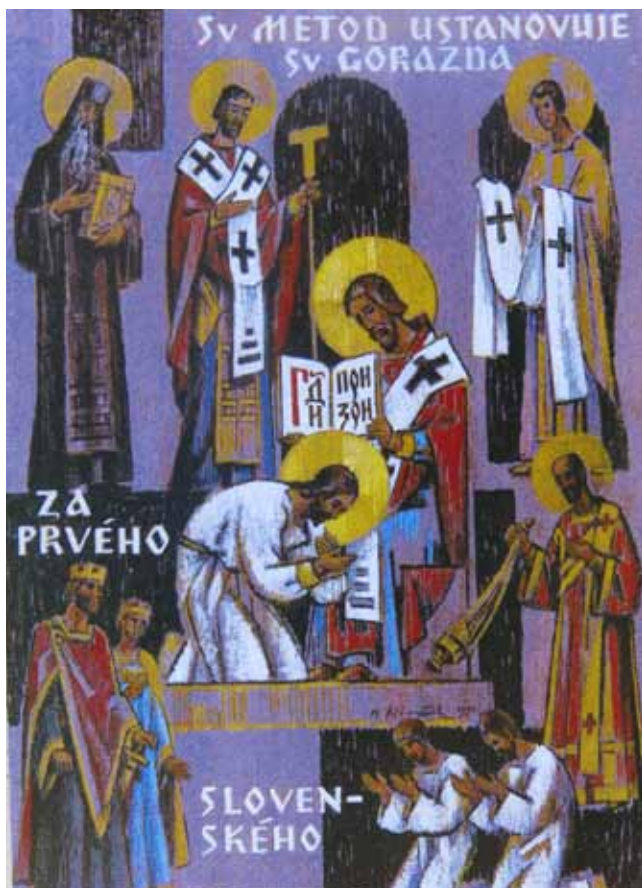
Tomáš Hupka

Článok bol napísaný pre Slovo z Britskej Kolumbie 2015, autor je tvorcom portálu: www.my2spolu.com

Primárny zdroj literatúry:

Anton Bagin: Cyril a Metod a Veľká Morava, Trnava 1987

Ján Hnilica: Svätí Cyril a Metod, Rím 1988

Mikuláš Klimčák

Mikuláš Klimčák

Ilustrácie k článku o sv. Gorazdovi sú z knihy Proglas, ktorú „Krajanom v Kanade“ osobne venoval pred 2 rokmi jej autor akademický maliar Mikuláš Klimčák. Mikuláš Klimčák zomrel v Bratislave 2. marca 2016 vo veku 94 rokov. Témou jeho tvorby bola *Cyrilo-Methodská tradícia, história slovanských národov, dejiny kresťanstva, nesmrteľnosť, materstvo, rodina a spoločnosť*. Vzorom mu bola byzantská ikonografia.

Medzi vlastníkov jeho obrazov patria alebo patrili aj prezidenti Antonín Novotný, Václav Havel, Vladimir Putin, ale tiež rímsky biskup Ján Pavol II. Vzácné gobelíny Klimčáka sú okrasou aj interiéru Bratislavského hradu a slovenského parlamentu. Akademický maliar Mikuláš Klimčák bol nositeľom najvyššieho cirkevného vyznamenania, ktoré udeľuje pápež laikom.

Vďaka za Vašu tvorbu, pán Klimčák a česť Vašej pamiatke.

Jožo Starosta

Krajanom
v
Kanade
M. Klimčák
2014

Zoznam novín a časopisov vydávaných v Amerike pre slovenských vyst'ahovalcov pred r. 1900

AS1	Americký Slovák I (1892 - ?) - Cleveland, OH, USA - týždenník
ASN	AMERICKO-SLOVENSKÉ NOVINY (1896 - ? min. 1918) - Pittsburgh, Pa, USA - týždenník
B	BULLETIN (1885 - asi 1986) asi v Pittsburgh, Pa, USA - občasník
BR	Bratstvo (1899 - ? min 1925)
C	Čas (1895 - asi 1896) - Nanticoke, PA, USA - týždenník
CL	Cirkevné Listy (1894 - ?) - Cleveland, OH USA - mesačník,
Č	Čarodejník (1897 - ?) - Cleveland, OH USA
F	Fakľa (1894 - ?) - New Your, NY, USA - mesačník
J	Jednota (1891 - dodnes) - Cleveland, OH, USA - dvoj-týždenník
K	Katolík (1895 - ?) - Freeland, MI, USA - týždenník
KJ	Kalendár Jednota (1891 - ?) - Cleveland, OH, USA - ročenka
KN	Katolícke Noviny (1889 - 1891) - Hazleton, PA, USA - týždenník
M	Maják (1894 - ?) - Pittsburgh, Pa, USA - mesačník
MY	Mydlo (1897 - ?) - Wilkes-Barre, PA, USA - príloha Katolíka, ne-skôr samostatný časopis
NČ	Nový Černokňažník (1899 - ?) - Cleveland, OH, USA - časopis
NV	Nová Vlast' (1888 - ?) - Streator, IL, USA - týždenník
P2	Pravda II (1894 - ?) - Connellsville, PA, USA - týždenník
R1	Robotník I (1889 - ?), Connellsville, PA, USA - týždenník
RO	Rodina (1985 - ?) - Cleveland, OH, USA - mesačník
RA	Rarášek (1896 - 1912), Pittsburgh, PA, USA - občasník
S1	Slovák I (1895 - ?) - New York, NY, USA - mesačník
ST	Strigôň (1893 -) - Pittsburgh, PA, USA - príloha ASN
SvA	Slovák v Amerike (1889 - dodnes), Plymouth, PA, USA - týždenník
VGKS	Viestnik Grecko-Kat Sojedeninija (1893 - ?) - ??? - týždenník
Z	Zástava (1889 - ?) - Plymouth, PA, USA - týždenník

Zoznam zakladateľov, majiteľov, redaktorov, korešpondentov a spolupracovníkov, ktorí sa pričínili o vydávanie týchto časopisov

Ambrose Anton S.	redaktor ASN, zakladateľ SvA
Bella Daniel	redaktor CL
Belianský Janko	redaktor J
Belohlávek Karol	redaktor BR
Bielek Ivan	redaktor BR
Bielik Nikolaj	redaktor BR
Blaho Pavol Dr.	korešpondent ASN
Bláškovič Franc	korešpondent ASN
Bolčák dezider	redaktor BR
Cibula M.	korešpondent ASN
Čulen Ján,	redaktor ASN, redaktor J
Demočko Stanislav	tlač ASN
Domaracky M.	korešpondent ASN
Fedor Gašpar	korešpondent ASN
Fedor Jozef	tlač ASN
Feher Ján	korešpondent ASN
Fenčák Ján	redaktor BR
Ferienčík J.A.	korešpondent ASN, redaktor J, redaktor RO
Filek Jozef	korešpondent ASN, redaktor KN
Fleischer Gustáv	korešpondent ASN
Francisci M. Dr.	korešpondent ASN
Furdek Štefan	majiteľ redaktor J, vydávateľ a korešpondent KJ
Gelhoff Rev.	zakladateľ NV
Gessay Ignác	zakladateľ NV
Gilbert Gustáv	tlač ASN
Gonda Ján	korešpondent ASN, korešpondent M
Grunik Ďuro	korešpondent ASN
Grunstain Moric	tlač ASN
Halkovič Koloman	korešpondent ASN
Hrobák Filip	vydávateľ a redaktor SvA, redaktor J
Hušek Jozef,	redaktor J
Chládek Richard	redaktor BR
Ivanec Terézia	redaktor J
Jankola Mutuš Rev.	redaktor BR
Jaskovič Ignác Rev.	Majiteľ a vydávateľ KN
Jičinský J. R.	korešpondent ASN
Josčák	majiteľ MY
Kadáč Pavel	korešpondent ASN, redaktor J
Kadlecik J.	redaktor ASN
Kiesel Jozef	redaktor KN, redaktor J

Kmet' A.
Kochánik Juraj
Konig Ján
Kokoskenyi F.
Kompis P.
Konery Július
Kossalko Jozef
Kozma J.
Kvačala
Krajsa Jozef
Krčméry Jozef
Lach Ján
Lauček (Zaboj) Daniel. Rev.
Lederer N.
Lesko S.
Majlavac G. J.
Mamatey Albert
Maršal-Petrovský Gustav
Mudroň Miloš
Murgaš J.
Novomeský L. Rev.
Okál Ján
Orbach C. Rev.
Osvald Július
Osvald R. Fr.
Palka Ján
Pankuch Ján
Panuska Václav Rev.
Paučo Jozef
Pavin A.
Pavolčík Rev.
Plech Ladislav
Porubský Ján
Porubský Ján Rev.
Puhý Jozef
Pucher-Čiernovodský F. Rev.
Pucher Rev.
Rais Michal,
Richtartsik E. Rev.
Roman Michal
Rosko J.
Rovnianek Peter Vítazoslav
Rovnianek Štefan
Ruman J.
Salva Karol
Senko Anton
Schustek D,
Schwerha J. R.
Sciranka Ján C.
Schwartz-Markovič J. Eduar,
Sisánek F.
Slovenský Janko
Spevak Ján
Srobár Vavro Dr.
Stass Rev.

Štefanek (Remenyi)
Stricker M.
Suchaň Stanislav
Suderland
Štiastny Karol
Štrba Ján
Tahy Július
Tatla Ignác
Tatray
Theodorovic Dr.
Tholt Adalbert-Velkoštiavnický
Thomko Ľudovít
Toth F.
Tvrdý Adolf
Ujfalussy Edmund
Usriny G.
Ursiny Ing. Dr.
Vitous J.
Wolf Julius J.
Záruba Karol
Zona Ján
Žorna-Horský Julius
Žiak-Somalický I.

Zdroje

- Slovak Studies VII, Slovak Institute Cleveland – Rome, 1967
- Bulletin Svätopluk, Úradny organ 34. zboru Slovenskej ligy v Amerike, zboru kráľa Svätopluka v Detoroite
- Email od pána Jozef Janeka, zostavil Jožo Starosta

korešpondent ASN
korešpondent ASN
korešpondent ASN, redaktor AS1, vydávateľ NČ
korešpondent ASN
redaktor ASN
tlač ASN
majiteľ a redaktor Z, redaktor J, redaktor BR
korešpondent ASN
redaktor CL
redaktor J
korešpondent ASN, korešpondent M
vydávateľ a redaktor SvA
korešpondent ASN, redaktor C
korešpondent ASN
redaktor ASN
tlač ASN
korešpondent ASN, korešpondent M
vydávateľ S1
korešpondent ASN
redaktor BR
korešpondent ASN
vydávateľ a redaktor SvA
redaktor CL
korešpondent ASN
korešpondent ASN
tlač ASN, korešpondent M
vydávateľ a redaktor AS1, M. redaktor CL
korešpondent ASN
vydávateľ, redaktor SvA, redaktor J, redaktor BR
korešpondent ASN
korešpondent ASN
korešpondent ASN
korešpondent ASN, redaktor J, redaktor BR
redaktor BR
korešpondent ASN, redaktor F
redaktor KN, redaktor J
vydávateľ AS1
redaktor ASN
redaktor VGKS
zakladateľ RO
majiteľ redaktor ASN, redaktor ST, vydávateľ M
redaktor ASN, korešpondent NV, redaktor ST, vydávateľ RA
redaktor ASN
redaktor ASN
korešpondent ASN
korešpondent ASN
redaktor KN
vydávateľ redaktor SvA
korešpondent ASN, zakladateľ NV, redaktor KN
korešpondent ASN, redaktor K
vydávateľ Bulletinu, majiteľ ASN
korešpondent ASN
korešpondent ASN
korešpondent ASN, redaktor J,
vydávateľ a redaktor K, vydávateľ MY, redaktor BR
vydávateľ a redaktor R1
korešpondent ASN
tlač ASN
redaktor J
korešpondent ASN
tlač ASN
korešpondent ASN, majiteľ a vydávateľ C
redaktor BR
majiteľ P2
redaktor ASN
korešpondent ASN, redaktor J
redaktor ASN
korešpondent ASN
korešpondent ASN
majiteľ BR
redaktor ASN
korešpondent ASN
tlač ASN
majiteľ a redaktor ASN
korešpondent ASN
korešpondent ASN
redaktor ASN, korešpondent M
korešpondent ASN

Fotografie niektorých vydávateľov, redaktorov a korešpondentov, ktorí sa zaslúžili o vydávanie časopisov pre slovenských vystaľovalcov v Amerike pred rokom 1900. Obrázky sme prebrali z dokumentov Bulletinu Svätopluk, Úradného orgánu 34. zboru Slovenskej ligy v Amerike, zboru kráľa Svätopluka v Detrote. Dokumenty nám poslal pán Jozef Janek.

Štefan Furdek
(1855-1915)

Ján Slovenský
(1856-1900)

Peter Vítazoslav Rovnianek
(1867– 1933)

Ján Gonda
(1872-1900)

Július Wolf
(? -1930)

Julius Schwartz-Markovič
(1850-1833)

Jozef Filek
(1867-1891)

František Pucher-Čiernovodský
(1861-1905)

Adalbert Tholt-Vel'koštiavnický
(1852- ?)

Ján Porubský
(1874-1953)

Ján Spevák
(? - ?)

Július Žorna-Horský
(1865-1902)

Jozef Kossalko
(1832-1911)

Ivan Bielek
(1886-1943)

Ján A. Ferienčík
(1865-1925)

Matúš Jankola
(1872-1916)

Albert Mamatey
(1870-1923)

Jozef Hušek
(1880-1947)

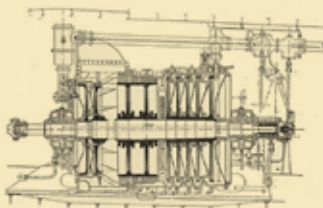
C. Orbach
(?-?)

Ulica pomenovaná menom prof. Aurela Stodolu v Zürichu

Cintorín Rehapp v Zürichu a miesto, kde bola hrobka rodiny Stodolových.

Kto bol profesor Aurel Stodola

Vážený pán rektor, vážený profesorský zbor STU, vážené dámy a páni, pozvaní hostia, sehr geehrter Herr Aregger, Botschafter in der Slowakei und sehr geehrter Herr Prof. Dr. Rohr, von der ETH Zürich, je to pre mňa veľká pocta, môcť vystúpiť na akademickej pôde v aule STU, pomenovanej menom veľkého slovenského rodáka, vo svete veľmi známeho a stále uznávaného, prof. Aurela Stodolu. Nepredpokladal som, že by som niekedy mohol v tejto aule a na tejto akademickej pôde STU osobne vystúpiť. Zároveň som ale veľmi sklamaný, že táto mimoriadna oslava prebieha v poloprázdnej aule, pomenovanej podľa nášho nami dnes uctievaného prof. A. Stodolu.

Pre koho sa vlastne uskutočňuje táto oslava, keď mám v aule pocit veľkej prázdnoty?

Pre mňa osobne je to zároveň mimoriadny pocit, spomenúť si na udalosť pred 44 rokmi, keď mi dekan fakulty a rektor vtedajšej SVŠT odovzdával diplom strojníckej fakulty. Bolo to v období, kedy nám poslucháčom meno a význam vedeckej práce nášho, dnes oslavovaného, prof. Aurela Stodolu, nikto nespomenul. Až teraz si osobne uvedomujem, o čo sme vtedy, ako mladí študenti, prišli. Keby nás, strojárův, namiesto nanútenej prednášky o vedec-kom komunizme, bol radšej niektorý z profesorov oboznámil o vedeckej, pedagogickej a spoločenskej činnosti prof. Stodolu vo Švajčiarsku, tak by sme dnes mnohí boli bývali isto celkom ináč pripravení pre náš pracovný a spoločenský život. Zaujímavé bolo ďalej i to, že v rámci iných prednášok, sa meno Alberta Einsteina často spomínalo, ale nikdy meno Aurela Stodolu, i keď oni pôsobili vedecky vo Švajčiarsku spolu.

Plne si uvedomujem, že niektorí naši vtedajší docenti a profesori, by to možno boli veľmi radi urobili, ale v tom bývalom režime nechceli riskovať existenciu svojej vysokoškolskej a pedagogickej činnosti. Čo je ale veľmi potešujúce, že v dnes už druhej Slovenskej republike máme túto možnosť, spoločne a s plnou úctou osláviť 150. jubileum nášho veľkého vedca, pedagóga i človeka, ktorý prežil veľkú časť

svojho života mimo rodného Slovenska, v zahraničí - čiže v exile.

Svojím príhovorom tu nechcem prítomným opakovať to, čo ste už počuli od predchádzajúcich hostí týchto osláv, a poznáte aj z rôznych odborných publikácií a historických dokumentov. Rád by som chcel pri tejto príležitosti skôr spomenúť mimoriadne a osobné udalosti, spojené práve so životom prof. Stodolu vo Švajčiarsku, ako švajčiarskeho občana.

Keď pán prof. Stodola zomrel, tak ja som sa ešte práve len narodil, ale i tak, s odstupom rokov, mal som možnosť prísť do mesta Zürich, kde prof. Stodola vedecky pracoval a žil so svojou rodinou.

Vďaka Federálnej vysokej škole technickej ETH v Zürichu mi umožnili študentskú prax vo Švajčiarsku a neskôršie i možnosť na tejto, vo svete veľmi uznávanej technickej univerzite, aj študovať spolu s ďalšími krajanmi zo Slovenska, patriacich k novej generácii, ktorá našla po roku 1968 nový domov vo Švajčiarsku. My sme sa už od začiatku pobytu v novom prostredí, veľmi intenzívne začali zaujímať o život nášho vysokouznávaného krajana. Bola to pre nás veľká česť a povzbudenie počuť o tomto vedcovi svetového mena a čestnom občanovi mesta Zürichu, toľko pozitívnych správ. Slovinci v Zürichu mali veľký záujem zriadiť pamätne múzeum prof. Aurela Stodolu a to v rodinnom dome, nachádzajúcom sa v mestskej časti Zürichu - Witikon-e, kde rodina Stodolových skutočne žila. Jedna z ulíc tejto mestskej časti nesie i meno prof. Aurela Stodolu, Stodola-Strasse.

Bohužiaľ sa nám túto peknú myšlienku slovenských krajanov v Zürichu nepodarilo zrealizovať, pretože dom rodiny Stodolových predali iným nájomníkom. Tak nám zostala už len jediná možnosť ako si pripomínať túto našu významnú osobnosť, a to každoročne počas sviatkov dušičiek pri hrobe rodiny Stodolových na známom zürichskom cintoríne Rehapp. Pri rodinnom hrobe Stodolových bola príležitosť vzdať úctu nielen Aurelovi Stodolu

lovi a jeho rodine, ale i všetkým ostatným zosnulým krajanom vo Švajčiarsku.

Osobne nezabudnem na stretnutie s jedným z jeho posledných, ešte vtedy žijúcich asistentov prof. Aurela Stodolu, pána prof. Gustáva Eichelbergera, ktorý sa tiež raz veľmi ochotne osobne zúčastnil návštevy hrobu A. Stodolu. Svojím príhovorom živo priblížil život a činnosť A. Stodolu na ETH v Zürichu. Prof. Dr. Gustav Eichelberg (1891- zomrel 1976) mi pri jednom z našich osobných rozhovorov odovzdal aj fotografie prof. Aurela Stodolu ako aj informácie o ich spoločnej vedeckej práci. Prof. Gustav Eichelberger bol v roku 1929 menovaný ako nástupca A. Stodolu pre obor termodynamiky a spaľovacích motorov na ETH.

Tieto osobné stretnutia s prof. Eichelbergerom mi hlbšie umožnili poznať nielen vedeckú, ale najmä ľudskú stránku osoby prof. A. Stodolu. Boli to práve oni, ktorí technicky navrhli aj prvý model pohyblivej protézy pre vojnu postihnutých zranených.

Pre študentov vtedajšej Polytechnike v Zürichu, patrili prof. Stodola k príkladným vysokoškolským profesorom, čo sa týkalo prístupu k študentom, k tvorivej práci, ako aj ich odbornej prípravy do budúceho života. Účasť na prednáškach považovali študenti za niečo mimoriadne. Mnohí ho uznávali za rodeného docenta, s mimoriadnou schopnosťou jasného vyjadrovania, disciplíny v matematike, nadaním pre konštrukciu a technické kreslenie výkresov.

Nakoľko jeho voľne prednesené prednášky, kreslené konštrukčné návrhy neboli dostatočne zaznamenané vo vysokoškolských skriptách, študenti hľadali možnosti, ako si jeho prednášky písomne zaznamenať. Už pred začiatkom prednášok si študenti vytvorili dve skupiny. Jedna skupina zaznamenávala odborný text a druhá kreslila škie, ktoré prof. Stodola kreslil na tabuľu. Pre študentov bol prof. Stodola geniálnym príkladom vysokoškolského profesora.

Nielen študenti ho vysoko hodnotili. Prof. Stodola bol vysoko uznávaný aj medzi svojimi vysokoškolskými kolegami na ETH v Zürichu a aj v zahraničí. Človek Stodola bol však napriek týmto uznaniam veľmi skromný. Mnohí jeho kolegovia v Zürichu, sa dozvedeli o jeho čestných doktorských uznaníach v zahraničí len čisto náhodou. Táto skromnosť mu ešte viac otvárala ďalší obdiv a veľkú úctu tých, s ktorými prichádzal do kontaktu.

Čo si ale jeho vysokoškolskí kolegovia mimoriadne vážili bola skutočnosť, že napriek veľmi lákavým a atraktívnym ponukám univerzít celého sveta sa rozhodol zostať na ETH v Zürichu.

Treba tiež spomenúť jeho priamy kontakt so švajčiarskymi, už vtedy významnými priemyselnými firmami ako: Brown & Boveri v Badene, Escher Wyss v Zürichu, Gebrüder Sulzer vo Winterthure, Maschinenfabrik Oerlikon a pod. Práve tento intenzívny kontakt s priemyslom mu dával možnosť overiť si svoje teoretické a v laboratóriu ETH skúšané návrhy zariadení ako prototypy v praxi, a tak ich ďalší konštrukčný vývoj zdokonalil. Ako 80-ročný sa v roku 1939 zúčastnil prvých skúšok vyvinutej štacionárnej plynovej turbíny vo firme BBC v Badene.

Prof. Stodola nebol len veľkým odborníkom a mimoriadnym pedagógom, ale aj milovníkom klasickej hudby a spevu. Nikdy nechýbal v Zürichu na hudobných a speváckych koncertoch. Aj on sám bol vynikajúcim hudobníkom. V rodinnom dome veľmi často hral na svojom organe tie klasicke partitúry, ktoré boli na programe hudobných a speváckych koncertoch.

Ako osoba bol uznávaný nielen v odborných, ale i spoločenských kruhoch. Pri príležitosti 50. výročia Polytechniky, terajšej ETH v Zürichu, Univerzita v Zürichu udelila prof. Stodolovi čestný doktorát filozofickej fakulty Univerzity. Aj mesto Zürich, ktorý sa stal jeho druhým domovom, mu v roku 1905 udelilo čestné občianstvo mesta Zürichu. *Ten kto nepozná princípy švajčiarskej priamej demokracie, ťažko pochopí význam tohto čestného občianstva.* Za mojich 40 rokov pobytu v Zürichu, sa nepamätám, že by bol niekto obdržal takéto čestné uznanie, ako dali prof. A. Stodolovi, aj keď ETH v Zürichu, niekoľkokrát vyznamenali Nobelovou cenou, vďaka výskumnej vedeckej práci jej profesorov. To môže dobre pochopiť len ten, kto v tejto krajine žije a má možnosť aj priamo rozhodovať o politických a spoločenských otázkach.

Týmto čestným uznaním nezvýraznili len osobnosť prof. Stodolu, ale aj krajiny, z ktorej pochádzal.

Pri príležitosti 70. výročia narodenia prof. Dr. Aurela Stodolu, vydali slávnostnú knihu, ktorú mu venovali jeho priatelia a študenti. Táto mimoriadne významná kniha zhrňuje vedecké práce jeho študentov zo Švajčiarska, Nemecka, Talianska, Belgie, Rakúska, USA a Prahy. Knihu redigoval pán E. Honegger a vydalo ju vydavateľstvo Orell Füssli Verlag, Zürich Leipzig v roku 1929.

V tejto knihe sa nachádzajú i významné príspevky od spomínaného prof. Dr. Gustava Eichelberga ako

aj od prof. Alberta Einsteina.

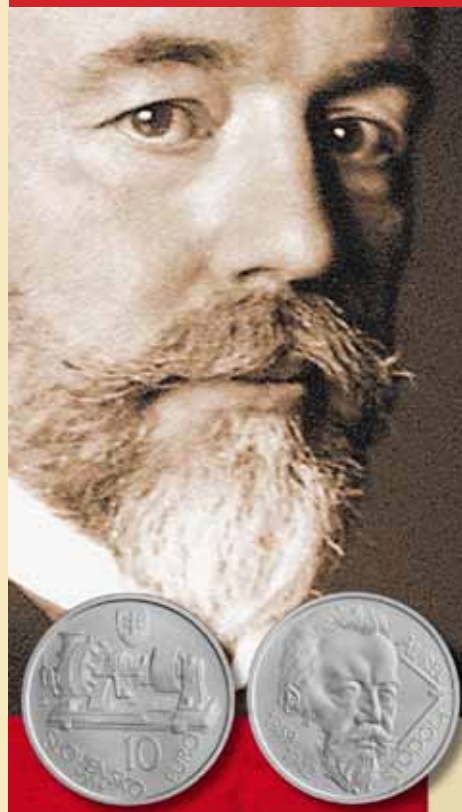
V príhovore tejto významnej knihy, prezident Švajčiarskej školskej rady, pán Rohr aj v mene Švajčiarskej vlády mimoriadne oceňuje prospešnú a vedeckú činnosť prof. Aurela Stodolu na vysokej škole technickej ETH v Zürichu. Toto mimoriadne vydanie knihy sa uskutočnilo práve v čase, keď prof. Stodola odchádzal do dôchodku.

Nepamätám sa, že by niektorému inému profesorovi, či už na STU v Bratislave, alebo na ETH v Zürichu, študenti a absolventi darovali takýto obrovský dar, ako prejav veľkej úcty a vďaky svojmu profesorovi za jeho pedagogickú činnosť a odbornú výchovu študentov.

Vážené dámy a páni, takúto udalosť, ktorú dnes na STU v Bratislave oslavujeme, si musíme aj my veľmi vážiť a naďalej uctievať. To, čo nedokázal urobiť bývalý režim, vyzdvihnúť hodnoty takýchto významných krajanov žijúcich v zahraničí, to musíme dokázať teraz my, v našej už slobodnej krajine a podávať to ďalej mladej generácii ako vzor, a nie ako to robí

Aurel Stodola, mathematician, physicist, engineer, inventor and university professor is to this day a world-renown personality in the area of automatic regulation theory and scientific foundations for designing and building of steam and combustion turbines. He is considered the father of the steam turbine.

Zdroj: <http://www.nbs.sk/>

150th Anniversary of the Birth of Aurel Stodola Silver Collector Coin

dnešná bulvárna tlač a komerčné média.

Vy si možno doma ani neviete dôkladne uvedomiť, čo prof. A. Stodola aj okrem svojej vedeckej práce, najmä ako človek eticky, morálne a sociálne v tomto švajčiarskom prostredí vytvoril.

To čo som sa osobne dozvedel od jeho posledného asistenta, prof. Gustava Eichelbergera, bolo úžasné. Aj ja som absolvoval štúdium na ETH v Zürichu, ale takúto úroveň vysokoškolského profesora, ako mi ho opísal prof. Eichelberg, som nezažil. To je tá ďalšia podstatná hodnota v živote prof. A. Stodolu. Takýchto príkladov z vedeckého a technického prostredia na Slovensku máme bohužiaľ veľmi málo.

Dnes sa celý svet zmieta v hospodárskej chaotickej situácii, plnej korupcie, politických podvodov a klamstiev. Na morálke a etike sa nedá dnes zaradiť, a to nie s ňou ešte byť i slávnym. Chýbajú nám osobnosti s charakterným a charizmatickým profilom prof. Aurela Stodolu, ktorý svoj celý život obetoval vede, výskumu a veľkému dobru spoločnosti, a to bez chamtivosti za peniazmi a slávou. Toto by sa malo počas jeho osláv dôrazne teraz i na Slovensku, ešte raz opakujem, mladým ľuďom a študentom, ktorí bohužiaľ na tejto významnej oslave chýbajú.

Nie ctižiadost' za kariérou, titulmi, materiálnou chamtivosťou a za slávou vedie k formovaniu charakteru a odbornej istoty tejto budúcej generácie Slovenského národa, ale poctivá, svedomitá práca.

Práve vo Vašich akademických rukách leží tento odborný, ľudský, národný a spoločenský osud týchto mladých ľudí. Toto je ten najväčší kapitál, čo Slovensko v budúcnosti bude mať a môže na ňom stavať. Pretože, čo sme v minulosti nadobudli, sme potom skoro všetko v novej republike, s jej pochybnými politickými rozhodnutiami a korupčným spôsobom stratili.

Ak nedôjde k zmene myslenia, tak bude Slovensko ďalej strácať svoj potenciál odchodom ľudského kapitálu do zahraničia.

Ja som presvedčený, že i náš, dnes uctievaný veľký človek, krajan, prof. Stodola, by sa bol veľmi rád vrátil do svojej vlasti, keby bol v tom čase mal túto možnosť. Mnohí z nás, žijúci už dlhé roky v zahraničí, sme si toho plne vedomí.

„Až v cudzine spoznáš, aký je ti Tvoj domov vzácny.“

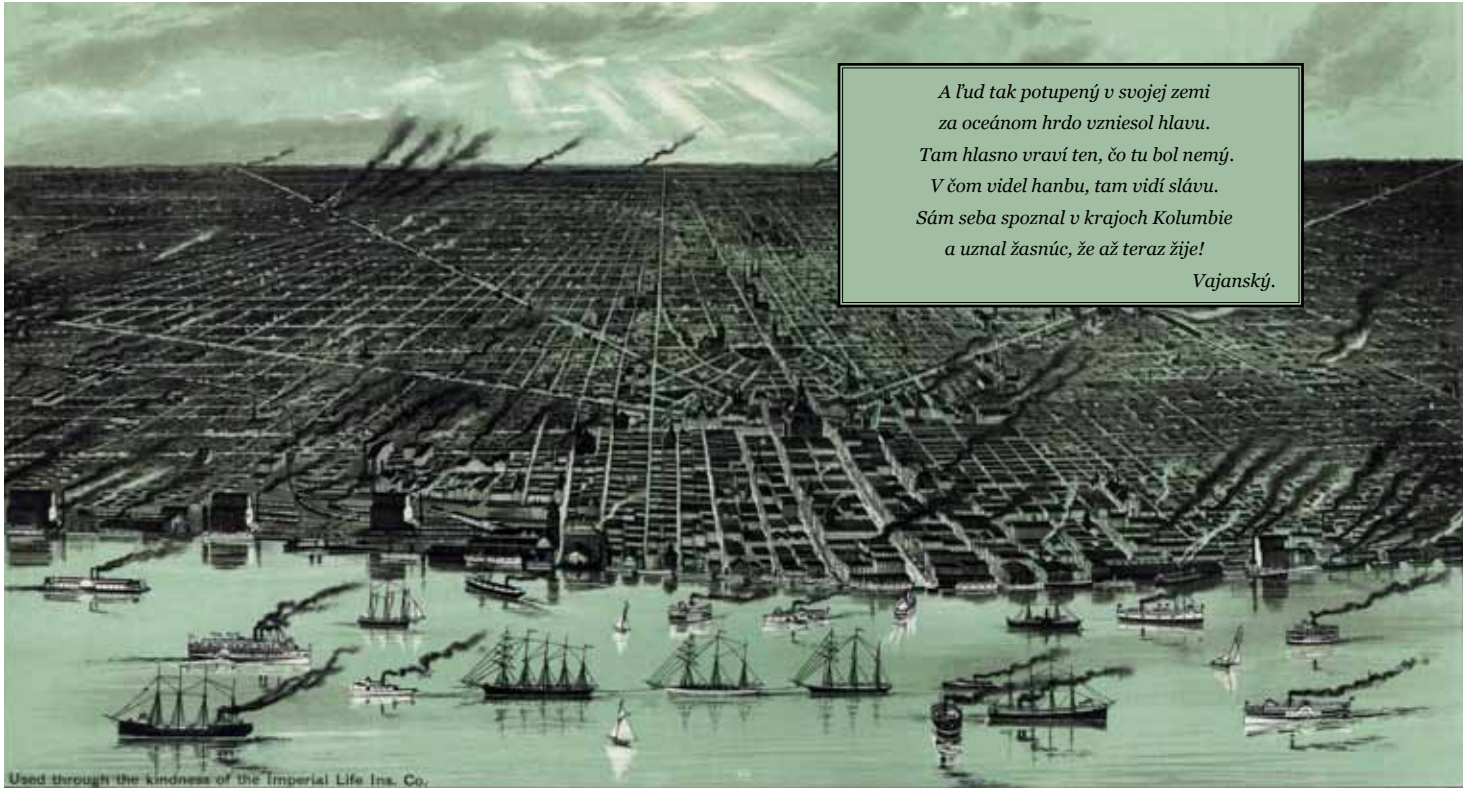
Preniesť pozostatky rodiny Stodolových do Lipt. Mikuláša z jeho nového domova v Zürichu by iste bolo účelné, ale to ani zďaleka nenahradí veľkú stratu kontaktov s domovom počas dlhých rokov života v zahraničí a najmä vo Švajčiarsku.

Buďme preto všetci hrdí na svojho veľkého krajana, vedca, ktorý položil základy technickej revolúcie vo Švajčiarsku a ktorý svojím vedeckým dielom preslávil našu krajinu v celom svete. Nikdy nezabudnime na ním vytvorené dielo a vážme si toto mimoriadne dedičstvo, ktoré nám prof. Aurel Stodola zanechal!

Zobuď sa Slovensko, uznaj a rozdávaj tieto hodnoty, ktoré Ti Tvoji krajanovia svojou poctivou a namáhavou prácou v exile vytvorili, nielen raz za 25 rokov, ale denne.

Ďakujem Vám za pozornosť.

Miro Suvada, Zürich-Switzerland

A ľud tak potupený v svojej zemi
za oceánom hrdo vzniesol hlavu.
Tam hlasno vraví ten, čo tu bol nemý.
V čom videl hanbu, tam vidí slávu.
Sám seba spoznal v krajoch Kolumbie
a uznal žasnúť, že až teraz žije!
Vajanský.

Zaprášená krabica a záhada zvaná Carmen

Začiatkom 90-tych rokov minulého storočia som v pivnici pod farou kostola sv. Cyrila a Metoda v New Westminsteri, v zaprášenej krabici, našiel hrubú a ťažkú knihu so zaujímavým názvom „Slovenský domáci lekár a radca“.

a radca“, o knihu, ktorá bola v 20-tých rokoch minulého storočia, hneď po Biblii, druhou najčítanejšou knihou medzi americkými Slovákmi.

Hneď som siahol do poličky a naozaj, bola to tá kniha a ten autor. Kniha vyšla v náklade 2000 výtlačkov. Neveril som, že takýto skvost sa našiel pod farou sv. Cyrila a Metoda v New Westminsteri. Ale bolo to tak.

Ale pekne poporiadku.

Košice 1885

Niečo nevidané sa stalo v júni 1885 počas osláv konca školského roka na košickej vojenskej kadetke, kde sa vyučovalo maďarsky a nemecky, slovensky nie. Na balkóne, z ktorého mali rečniť predstavitelia monarchie, sa objavila tabuľa s neuveriteľným nápisom.

Piati podozriví kadeti s pôvodom z Horného Uhorska boli vylúčení z vojenskej akadémie. Medzi nimi aj Alfonz Zhorský. Pozrite si video <https://youtu.be/fnMfk4rRBLw> a dozviete sa viac o ňom aj o záhadnom Júliusovi Carmenovi, pod ktorým menom žil Alfonz Zhorský v Amerike.

North Detroit 1911

Barťo Ján Galbavý(*1) vo svojich spomienkach (uvá-

dzame ich v dobovej slovenčine) si na Júliusa Carmena pamätá takto:

Neďaleko fabriky, v ktorej vyrábané boli Pac-kadri autá a ktorá na vtedajšie pomery považovaná bola za obrovskú, v tichej farmárskej dedinke zvanej North Detroit, kam tiahla rozheganá električka z Hamtramck (Hamtramck vtedy bolo čisto Poľské mestečko), stál v roku 1911 mnohoizbový poschodový dom, honosiaci sa napisom «Samaritan sanatorium».

Tento dom, teda to Sanatórium, a k nemu patriaci asi 3-akrový pozemok, na ktorom mala vyrásť skromná kolónia slovenských rodín na vysluhovanie Samaritanského liečišťa, to bola jedna a zdaďa najväčšia, no žiaľ! i najmenej zodna idea záhadného človeka, Slováka, ktorý, hoc nie lekár, lež iba lekárnik, čiže apatiekar, svoj dospelý život venoval liečbe chorých a spísal a vydal na chranenie zdravia najväčšiu slovenskú knihu, aká kedy uzrela svetlo sveta.

Menoval sa Julius Carmen. «Carmen» je latinské slovo čo znamená "pieseň", alebo "baseň". Vybásnené bolo i to jeho meno, lebo po rodičoch ho určite nezdedil. Istá krajanka kedysi tvrdila, že v kraji na Šariši poznala Carmenovu rodinu a udala aj akési rýdže slovenské meno. Carmen chcel, aby jeho skutočné meno, i rok a miesto jeho narodenia, i všetko o jeho starokrajovom živote, aj o príčine a okolnostiach a presného času jeho príchodu do Ameriky, bolo a ostalo zachované v naprostej tajnosti a nikdy, z žiadnych okolností nevyzradil o tom nič ani svojím najbližším - a medzi týchto som patril aj ja.

Prečo to utajovanie? I to vedel len on sám. My, ktorí sme ho poznali, mohli sme iba hádať,

ale hádať vošlep. Možno, ako pojedni hádali, že bol rakúsko-uhorským vojenským dôstojníkom a azda pre dlžby musel zutekať do Ameriky a započat' od základu nový život pod novým menom. Dlžby ho často trápili aj tu. Mienil ich svedomite vyrovnať, ale nie vždy sa mu zvýšilo a s peniazmi zdarne šafáriť nevedel. Povrávalo sa i to, že bol maďarskou vládou vyslaný sem špehovať svojich rodákov a spreneveril sa takej nešťastnej úlohe.

Ja však po dôkladnom uvažovaní a na základe osobných skúsenosti pri ňom, naklonený som veriť, že Carmen bol v starom kraji študentom lekárstva, ak nie dokonca mladým lekárom (trebars vojenským) a že ako taký pre nejakú osudnú chybu ušiel do Ameriky, kde nad celou svojou minulosťou zatiahol plašť tajnosti. Rozumel sa totiž nielen liekom, ale i lekárskej vede a to pozoruhodne. Z mnohých priateľských rozhovorov s ním bol som v stave určite zistiť len toľko, že bol Šarišan a rád si spomínal na švihacké časy v Prešove, i že za nejaký čas bol zaiste v Haliči, kde sa znamenite naučil po poľsky i písať.

Krásna kreolka

Baťko Ján Galbavý:

Do Ameriky Carmen prišiel kedysi okolo roku 1890 a keď som ja s ním v roku 1907 zoznámil, Carmen blížil sa už ku štyridsiatke. V jeho spálni visel v ráme za sklom lacný obraz z nástenného kalendára, predstavujúci krásnu brunetku. Raz v dôvernom rozhovore priznal sa mi: "Nemám jej fotografiu, ale tak vyzerala. Bolo to v New Orleans. Jej rodičia nám bránili." A Carmen neoženil sa vôbec.

Pán Jozef Janek v článku „Prof. Julius Carmen. PH. G“ píše o tejto udalosti takto:

Carmen sa zoznámil v Amerike s dievčaťom neobyčajnej krásy, kreolkou. Tak volajú potomkov francúzskych kolonistov v americkom štáte Louisiana. Bola to jeho prvá a posledná láska, a to nešťastná láska. Zamiloval sa do nej natoľko, že k vôli nej ušiel zo svojej uhorskej vládnej misie, vzdal sa svojho rodičovského mena, svojej pôvodnej totožnosti a stal sa dobrovoľným vyhnancom.

Keď jeho milá odcestovala zo severu kamsi do New Orleans, on bez váhania opustil nielen svoju tajnú vládnú úlohu, ale i celú svoju minulosť a pošiel za svojou krásavicou. Ale nadarmo. Krásavica pochádzala vraj z prominentnej rodiny, on ale, čokoľvek bol, alebo sa mohol stať v uhorskej vládnej službe, opustením služby by stratil a stal sa človekom nič neznačiacim, jednoducho nevhodným za muža pre takú devu, akou bola

„Kreolky“ boli vyhlásené krásavice – jedna z nich, Josephine Baker (3. 6. 1906 – 12. 4. 1975), tanečnica, jazzová speváčka a herečka bola známa pod mnohými pseudonymami, najmä ako „Creole Goddess“, čo vystihovalo jej indiánsko - francúzske korene.

ona. Nemal viac k nej prístup, musel sa jej vzdať a v beznádeji vrátiť sa na sever, započat' nový život a hľadať si nejakú novú kariéru.

Zdravie prístahovalcov

Jozef Janek:

V tých rokoch prístahovalci sa valili do Ameriky v státisícoch najmä z južnej, strednej a východnej Európy, medzi nimi aj Slováci. Boli to väčšinou chudobní roľníci a nádenníci, navyknutí nielen na ťažku prácu, ale i na biedu a chatrnú stravu. Tu zrazu dostávali jest' nielen nadostač, ale i nezvyklé jedlá, hlavne veľa mäsa. Zamestnávateľia obyčajne tak nariadili, aby robotníctvo z hojného pokrmu naberalo dostatok síl ku práci.

Táto náhla zmena v stravovaní mala však i neblahé účinky na prístahovalcov. Skôr - neskôr takmer každý z nich ochorel na žalúdok a následkom toho mnohí si priťahli aj iné choroby. Pripisovali to „zмене prostredia“ alebo sa nazdávali, že americká voda nie je taká dobrá a zdravá, ba časom i zdĺhavé chorľavenia boli dôsledkom radikálnej zmeny v stravovaní.

A keď tí ubožiaci ochoreli, kam sa mali obrátiť o pomoc? Anglicky vedeli málo, alebo nič, s americkým lekárom sa nevedeli dohovoriť, svojských tu ešte nemali, nuž „liečili“ sa obyčajne kadejakými „domácimi“ masťčkami a kvapkami, alebo čo im dobrosrdečný priateľ a «Burdingsbaska» poradila.

Nevzalo to dlho a túto situáciu využili viacerí chytrácki americkí lekári a neskôr i nelekári. Zariadili si tzv. «medikálne inštitúty», liečebné ústavy, v ktorých zamestnávali cudzojazyčných tlmočníkov, pušerov, korešpondentov a s ich pomocou „liečili“ chorých prístahovalcov nielen vo svojich «inštitútoch», ale i poštou. Koľko nesvedomitosti bolo za tým skryté, veď hlavným liekom poštovej liečby boli pilulky na prehnanie.

Carmen - korešpondenčný lekárnik

Baťko Ján Galbavý:

Až tu, v Amerike, Carmen vyštudoval za lekárnička (Ph. G. znamená graduant lekárnictva), a to s takým vynikajúcim prospechom, že si ho to samé učilište podržalo za profesora a jako taký účinkoval za niekoľko rokov.

Jozef Janek:

Jedným z prvých a najväčších „medikálnych inštitútov“ v tom čase bol State Medical Inštitút vo Fort Wayne, Indiana. Tam sa dostal Julius Carmen za správcu oddelenia pre slovenskú, maďarskú a poľskú korešpondenciu. Tam sa Carmen priučil obchodu s liekmi a s liečením a tiež iste tam vznikla myšlienka poctivej, skutočnej osožnej knihy o zdravotníctve a o domácej liečbe. Keď bol State Medical Inštitút zatvorený - kedysi začiatkom minulého storočia, Carmen sa s nie veľkým kapitálom presídlil do Detroitu a tam si zariadil liečebnú úradovňu.

Baťko Ján Galbavý:

A tam som prišiel k nemu v roku 1907 i ja pracovať ako korešpondent. Carmen nedopúšťal sa nečistého obchodu, ako v tých časoch veľa iných tzv. doktorských inštitútov. Zo zákonmi nikdy nemal potyčky. Zamestnával časom aj dvoch

dobrych, skúsených lekárov, svoje patentné lieky a preparáty ale ohlasoval a predával poštou. On vari prvý začal posilať lieky na skúšku tak, aby pacient za ne zaplatil len keď bude s výsledkom liečby spokojný.

Bol samotár, aj sa zväčša sám stravoval. Medzi našich krajanov, ktorých bolo vtedy v Detroitě beztak málo, sotva kedy sa ukázal. Keď som sa po 3-ročnom americkom vojenčení r. 1911 vrátil na čas k nemu, práve otvoril svoje sanatórium v North Detroit.

Jozef Janek:

Obchod išiel slabo, lebo Carmen obchodník sa začal meniť na Carmena filozófa a spisovateľa. Keď mu opätovne ponúkli výnosné miesto liečbára – konzultanta v detroitskej veľkofirme Parke & Davis Co. vyrábajúcej lieky a lekárske potreby, Carmen ponuku odmietol. Chcel vraj zostať nezávislým, hoci aj v biele. Chcel slobodne pracovať tak, ako ho náklonnosť viedla. Nuž, išlo to z jeho sanatória a odchodom biedne. Slovenských lekárov bol už pekný počet v Amerike a naši krajanovia naučili sa kupovať si patentové lieky v lekárňach.

Baťko Ján Galbavý:

Nato dal sa študovať slovenský pravopis, a tak pustil sa do práce na svojom obrovskom knižnom diele „Domáci lekár a poradca“. Vzalo mu to viac rokov práce, strádaní, zháňania a pozbierania materiálu - a medzitým i nedostatku a hladu. Kým jeho kniha vyšla, jeho zdravie bolo už úplne podryté. Jednu nohu stratil pod operáciou. Jeho kniha „Domáci lekár a poradca“, bola druhá najčítanejšia kniha po Biblii v slovenskej Amerike v tom čase. Vydal i menšie dielo „Etiketu“, tiež jedinečné svojho druhu v slovenskej reči. A konečne dohotovil i tretiu, «Kompéndium» ako sprievodca a doplnok ku «Domácomu lekárovi a radcovi».

Záver života

Jozef Janek:

Carmenovi nešlo o hmotné zisky a tým menej o slávu. Pretĺkal sa životom ako - tak, chcel byť užitočným, chcel pomáhať chorým i zdravým, chcel konečne i svojím perom poslužiť svojmu slovenskému rodu a človečenstvu, a potom zmrieť v pokoji. Julius Carmen alebo Alfonz Zhorský zomrel 12. septembra 1936 v Detroitě, Michigan.

Carmen sa nikdy nedal odfotografovať a nedovolil ani svojim najbližším priateľom, aby ho odfotografovali. Jedine čo sa zachovala kresba jeho podobizne, ktorú nakreslil Dr. Jozef Cincík v rokoch 30-tych.

Baťko Ján Galbavý:

Hoci profesor Julius Carmen alebo Alfonz Zhorský bol pochovaný tuším bez toho, že by čo len niekto z málo zostarších priateľov boli mali príležitosť položiť mu kvietok na truhlu, bol popredným detroitským Slovákom, ktorý žil medzi nami čestne, pracoval poctive, miloval svoj národ a slúžil mu. Preto si od nás zaslúži poklonu jeho pamiatke.

Podľa informácií od p. Jozefa Janeka spracoval Jozef Starosta.

(*) Baťko Ján Galbavý bol Slovák-amerikan, ktorý žil v Detroitě. Jozef Janek si naňho spomína takto: „Pán Galbavý voľakedy pracoval u Carmena v ústave Good Samaritan až pokiaľ firma neskrachovala. V roku 1969, keď som prišiel do Detroitu, baťko Galbavý nám rozprávali, a práve vtedy som prvýkrát počul o Carmenovi.“ Z pomenovania „baťko“ usudzujem, že Ján Galbavý mohol mať r.1969 asi 80-90 rokov. Ján Galbavý o sebe píše, že „...keď som ja s ním v roku 1907 zoznámil, Carmen blížil sa už ku štyridsiatke. ...A tam (North Detroit) som prišiel k nemu v roku 1907 i ja pracovať ako korešpondent.“ To znamená, že Ján Galbavý bol r. 1907 už v Amerike. Podľa záznamov imigrantov, ktorí prišli loďou do Ameriky (<http://www.libertyellisfoundation.org/>), v období do r. 1907 prišli traja ľudia s menom Ján Galbavý: r. 1902 prišiel 38-ročný Ján z Krakova, r. 1907 prišiel 28-ročný Ján z Brezovej, Hungary, a r. 1907 prišiel tiež 16-ročný Jan z M.Liesko, Hungary. Podľa veku týchto troch Jánov sa mi zdá, že by „náš“ Ján Galbavý mohol byť ten 28-ročný z Brezovej. Ak viete niečo viac o Jánovi Galbavom spomínanom v tomto článku napíšte mi (josef.starosta@gmail.com).

Jeden životný príbeh

Po prečítaní časopisu SLOVO z Britskej Kolumbie, ktoré mi prišlo z ďalekej Kanady, získa Slovák sebavedomie, že nie sme až taký malý národ. Nezapadli sme do zabudnutia, vďaka tomu, že sme sa držali viery našich otcov. Kresťanstvo a slovenský národ sú ako spojené nádoby.

Vy, čo žijete v zahraničí dlhšie, ste už „krížovú cestu“ emigrácie a začlenenia do novej vlasti absolvovali. Každý viete svoje – boľáčky aj radosti.

Starý otec

To všetko absolvoval aj môj starý otec Pavel Miglierini (*1873, +1942) narodený v severnom Taliansku, v okrese Varese. Koncom 19. storočia sa rozhodol usadiť pri Spišských Vlachoch na Dobrej Vóli, v osade talianskych kamenárov. Tam sa oženil so Slovenkou, ktorú miloval a mali spolu štyroch chlapcov (najstarší bol môj otec) a dve dievčatá. Svoj pôvod nezaprel, ale chcel, aby jeho deti boli vychovávané v slovenskom duchu. Syn Ján zomrel na zápal pľúc ako 27 ročný. Žiaľom celú rodinu starý otec pretavil do náhrobkú, ktorý vytesal z travertínu pre seba, aj pre rodinu. Na cintoríne v Spišských Vlachoch je pripomienkou na pominulosť života.

Kamenárov je mnoho, ale na slovo vzatých pokromne. Takým bol Pavel Miglierini, ktorý vchoval na Slovensku niekoľko generácií kamenárov. Keď tragicky zahynul gen. Milan Rastislav Štefánik, projektant Jurkovič sa rozhodol postaviť mu mohylu v Brezovej pod Bradlom zo spišského travertínu, ktorý najlepšie vystihuje dekoratívnosť. Odborné rokovania viedol s mojím starým otcom, ktorý sa stal vedúcim partie slovenských aj talianskych kamenárov. Kameň ťažili z neďalekého kopca z Dreveníka, ktorému dominuje Spišský hrad. Veľké kvádre hrubo opracované koňmi vozili k železnici v Spišských Vlachoch a odtiaľ na miesto určenia. Výsledky ich práce pretrvávajú roky a dokumentujú ich kamenársky fortieľ.

Štefánikova mohyla na Bradle

Otec a ja

Narodil som sa za 1. ČSR v Spišských Vlachoch a prežil som Slovenský štát. V r.1943 som začal navštevovať Obchodnú akadémiu v Humennom.

Do života našej rodiny r.1945 vstúpili „osloboditeľia“. Otca vo februári 1945 sovietska NKVD odviekla násilím do gulagu na Donbas. Vrátil sa zúbožený v decembri 1945 a porozprával nám o sovietskom raji. Miestnym mocipánom nebolo po vôli, že sa vrátil.

V apríli 1948 našla suseda mŕtveho otca pod schodmi domu s ranou na hlave, mesiac pred dovŕšením 45 rokov. Privolaný lekár konštatoval, že otec nebol opitý a nemal zdravotné problémy. Vyšetrovateľ uvažoval, že sa možno mohol pošmyknúť, ale rozbitá hlava mu nezapadala do konštrukcie. Možno, že ho niekto udel tu, alebo niekde inde, ale chlap v 45 rokoch by sa asi bránil. Do úvahy prichádzali miestni mocipáni, ale bez svedkov ťažko ich bolo obviniť. Keďže vyšetrovateľ asi nechcel dopadnúť ako otec, preto nám doporučil prijať verziu nešťastnej náhody. Nikto tomu neveril a počet občanov, ktorí odpovedali otca na poslednej ceste dával jasnú odpoveď.

Život za vlády komunistov

Po maturite v r. 1947 som sa zapísal na Vysokú školu obchodnú v Bratislave a ubytoval v internáte Svoradov. Bolo mi treba prebýjať sa životom za vlády komunistov. Keďže mama z malej penzie by nebola schopná financovať moje štúdium ako aj štúdium mladšieho brata, rozhodol som sa pokračovať na VŠ popri zamestnaní.

Ako 21 ročný som začal som učiť na učňovskej škole v Bratislave. Riaditeľ pochopil moju situáciu a všemožne mi vychádzal v ústrety. Podľa nariadenia vrchnosti sa na škole založila organizácia SSM a mňa urobili predsedom. Zúčastnil som sa brigády na Trati mládeže aj v Lesnom závode na Podbánsku.

R. 1949 začala „demokratizácia“ na vysokých školách a kádrový posudok z OV KSS v Humennom žiadal vylúčiť klerikála zo štúdií. Zachránili ma mládežnícke brigády a že som pripravoval budúce robotnícke kádre. Ako inžiniera ekonomie ma poverejníctvo žiadalo preložiť do Popradu.

Vysoké Tatry boli vždy mojou srdcovou záležitosťou, a vtedy som ich užil plným dúškom. Voľné chvíle som venoval nácviku speváckych a tanečných súborov na škole. OV KSS žiadal riaditeľa poveriť niektorého z profesorov prednášať budúcim predsedom JRD. Určil mňa. Boli so mnou spokojní a pred odchodom na vojenskú prezenčnú službu poslali na

vojenskú správu pochvalný kádrový posudok.

Vojenskú službu som vykonával v r.1953-55 a počas nej nacvičoval ľudové spevy a tance. Vtedy sa to nazývalo kultúrno-politická činnosť, za ktorú ma navrhli za člena KSČ. Ako som sa mal rozhodnúť? Odmietnuť a rátať s tým, že ma zadedia do PTP (Pracovných Technických Práporov)? Nebol som hrdina a prihlášku som podpísal.

Do školských služieb som sa po vojne nechcel vrátiť. Prijali ma na Povereníctvo kultúry, neskôr školstva a kultúry. O mojej dvojtvárnosti kádroníci nevedeli. Cez týždeň bolo vymývania mozgov marx-leninskou „vedou“ a v nedeľu účasť na sv. omši, vždy v inom kostole.

Na krajanoch še možem spoľahnúť

V r. 1958 stal sa povereníkom Vasil' Bil'ak. Hneď začali kádrové previerky a posudok z Humenného bol ten istý ako poslali na VŠ. Komisia bola prekvapená, lebo hodnotenia zo strednej školy a z vojny boli rozdielne. Mohol som síce ostať v úrade, ale len ako referent. Nečakal som na ďalší scenár a prihlásil na konkurz námestníka do Slovenskej filharmónie.

Riaditeľ Ján Strelec sa ma pýtal, či som rodina talianskeho kamenára s menom Miglierini, ktorého poznal, keď študoval v Spišskej kapitule. Povedal som, že to bol môj starý otec. „Ta sú prijatý, bo na krajanoch še možem spoľahnúť“. Nesmelo som sa pýtať, či budem môcť chodiť s filharmóniou do zahraničia. Samozrejme, veď to bude vaša úloha. S orchestrom aj s filharmonickým zborom som pochodil značnú časť západnej aj východnej Európy a mohol som tak porovnať rozdiely. V SF som zotrval 8 rokov.

Roku 1968 sa pre prácu v zahraničí uvoľnili dve re aj pre Slovákov. Prijali ma za zástupcu riaditeľa Československého kultúrneho strediska v Káhire. Bol to „Time of my life“.

Môj prvý pozdrav tajomnej Sfinge - jún 1968

Egyptskému ministrovi kultúry Dr. Okashovi

ukazujem buletin o 10 ročnej činnosti

Čs. kultúrneho strediska v Káhire

Využil som možnosť oboznamovať egyptských vzdelancov so slovenskou kultúrou - literatúrou, maliarstvom, sochárstvom, hudbou. Môj český kolega bol veľmi tolerantný a vždy sme vystupovali ako reprezentanti dvoch národných kultúr.

Medzi mojimi povinnosťami bolo spolupracovať aj s tamojšími kultúrnymi organizáciami.

Za také som považoval aj cirkevné školy. Saleziáni viedli základnú školu, františkáni a jezuiti odborné školy. Dodával som im knihy, časopisy, filmy pre mládež.

Bratská pomoc

Keď sa v lete 1968 chýrili správy o sovietskej hrozbe šiel som pre rodinu do Bratislavy. Tam som na vlastné oči videl ich „bratskú pomoc“. Po návrate do Káhiry nič som si nenechal pre seba a pracovníkov veľvyslanectva som informoval ako to skutočne bolo. Previerky v r. 1970 mi to všetko „spočítali“ a ako pravičiaru ma vyhodili zo strany (čo mi neva-dilo), ale aj zo zamestnania. Zašiel som k saleziánovi pátrovi Cosentínovi vyžalovať sa mu a žiadať o radu. Vyrozpáral som mu o otcovi, o vstupe do strany a že manželstvo sme mali v kostole a deti sú pokrs-tené. Skoro sa rozplakal a povedal, že nám zariadi prijatie v Kanade alebo v Austrálii. Bohužiaľ nemohli sme ponuku prijať, lebo naše mamy vdovy očakávali našu pomoc.

Vrátili sme sa do vlasti vylepšenej o osloboditeľov a zdravé jadro. Nechcel som veriť vlastným oči- am a ušiam, keď ma ministerstvo kultúry požiadalo overiť možnosť delimitácie závodu Suprahon v Bratislave ako základ budúceho slovenského hudobného vy-da- vateľstva. Kolégium ministra schválilo moju správu a mne prireklí funkciu ekonomického námestníka. Veľ- kú pomoc mi prejavil riaditeľ Gramofónových závodov v Lodeniciach pri Beroune (člen ÚV KSČ). Jeho nemohlo napadnúť, že vyhodенý zo strany má poverenie založiť podnik. Dokonca ma požiadal o pomoc pre jeho tech- nického námestníka, čestného človeka a odborníka, ktorý však veľa „kecal“ a musel odísť zo závodu. Pomohol som mu tým, že som ho požiadal, aby vypracoval projekt výroby gramofónových platní na Slovensku.

V hudobnom vydavateľstve OPUS som pôsobil ako námestník 4 roky, potom zisti- li o koho sa jedná. Minister Válek mal z toho vytriasačky, ale mohol som ostať pracovať ako referent. Založil som výpočtové stredisko, organizoval výstavbu administratívnej budov a nahrávacích štúdií. Menovali ma za člena komisie pre spoluprácu gramofónových závo- dov socialistických štátov. Stretol som pri tom

mnoho čestných ľudí, ktorí nič iného nechceli, iba žiť v pokoji a pracovať pre rozvoj národnej kultúry. Opus bola moja srdcová záležitosť a pôsobil som tam 19 rokov.

Po nežnej revolúcii

V r. 1990 ma požiadali vtedajší minister kultúry Ladislav Chudík o pomoc na ministerstve. Pôsobil som ako riaditeľ ekonomického odboru 6 mesiacov. Napriek odhováraniu, aby som ostal, rozhodol som sa odísť. Vadilo mi, že mnohí bývalí horliví stranícky prislúhuvači sa stali demokratmi. Nastala doba, kde všetko mal riadiť trh a on to skutočne doriadil. To čo sa s odretými ušami budovalo za bolševika, teraz demokrati rozkradli, vrátane OPUS-u.

Ak ma niečo teší, je to moja rodina. Mal som krás- ne manželstvo, vzdelanú, kultivovanú, jemnocitnú manželku Líviu Jedličkovú z Uherského Hradišťa. Bola dcérou staviteľa, ktorému všetko, čo budoval počas 25 rokov znárodnili za 3 dni. Po nežnej revolú- cii manželka vybavovala 7 rokov čiastočnú náhradu znárodneného majetku. V r. 2005 som mal infarkt, ale vďaka úspešnej operácii a športu som prežil. Po 47 rokoch šťastného manželstva Pán moju súput- ničku v r. 2007 povolal do večnosti.

Mám dvoch synov, 14 vnukov a jednu pravnučku. Pán drží nad nimi ochrannú ruku, všetci sú zdraví a úspešne študujú. Traja skončili s VŠ diplomom.

Podľa možnosti sa prihovám seniorom v Quo Vadis pri kostole Trojičiek. Ak Pán Boh dá, na budúci rok by som mal dovŕšiť 90 rokov. Pán mi dal časo- vý priestor odčiniť hriechy mladosti. Optimizmus je životná filozofia, ktorá mi pomáha prekonávať bo- ľačky života.

Ako ďalej?

Talianski kamenári vymreli, ale výsledky ich práce zostali. Začlenenie cudzincov do nového prostredia je vždy spojené s rizikom pre obe strany. Vzdelaní

a pracovití imigranti majú predpoklady pozitívne- ho prijatia. Európa v súčasnosti zápasí s mohutnou migráciou zo Stredného východu a zanedlho bude aj zo severnej Afriky. Ide zväčša o ľudí málo vzde- laných, z iného kultúrneho prostredia, čo vzbudzuje obavy ich adaptácie.

Štáty východnej Európy majú prax v stavaní mú- rov. Ten prvý nepomohol. Bude sa EÚ riadiť výzvou pápeža Františka, alebo prevládnu tendencie izolá- cie a nacionalizmu? Bývali kolonizátori by mali hlbšie načrieť do vrečka, aby vrátili aspoň časť z toho, čo v minulosti získali.

Slovenská republika je malý štát. Prevažná väč- šina obyvateľstva dôveruje prezidentovi Andrejovi Kiskovi a jeho proeurópskej orientácii. Nemôžeme však prehliadať ani túžby nášho východného brata, s ktorým máme bohaté skúsenosti. A južný sused mu ide po ruke. A čo my?

Bude veľa záležať ako sa zachová EÚ. Zostane ako celok, alebo sa rozdrobí? Dúfam, že sa moji vnuci dožijú života v spravodlivej spoločnosti.

S pozdravom Aristid Miglierini.

Môj otec Salvatore Miglierini

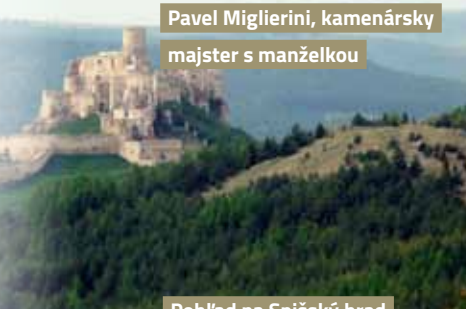
*1903 +1948 (dva mesiace

pred úmrtím)

Pavel Miglierini, kamenársky

majster s manželkou

Pohľad na Spišský hrad

z lomu Dreveník

Erika Jurinová a Branislav Škripek v Kanade

V nedeľu, 10. januára 2016 som bol v Toronte, lebo tam prišla návšteva zo Slovenska, podpredsedníčka NRSR pani Erika Jurinová (www.jurinova.sk) a kresťanský europoslanec Branislav Škripek (www.branislavskripek.sk).

Najprv boli v katolíckom kostole s. Cyrila a Metoda a poobede prišli do evanjelického kostola sv. Lukáša, v ktorom Kanadská základina pre umenie a divadlo pripravila spomienkovú slávnosť pri príležitosti 160. výročia smrti národného buditeľa Ľudovíta Štúra. Prítomnosť podpredsedníčky Národnej rady Slovenskej republiky Eriky Jurinovej a poslanca Európskeho parlamentu Branislava Škripeka prispela k slávnostnému rázu spomienkovej slávnosti.

Scénar slávnosti pripravila Mária Valéria Toth a recitovali Sonja Veg, Anna Lendaková a Dušan Toth za prítomnosti asi 60 návštevníkov. Po predstavení sa k prítomným prihovorili hostia zo Slovenska.

Zúčastnení si vysoko ocenili, že hnutie "Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti", ktoré reprezentuje Erika Jurinová, si vzalo do svojho volebného programu aj starostlivosť o Slovákov žijúcich v zahraničí.

Na záver slávnosti Dušan Toth prečítal Memorandum Slovákov žijúcich v Spojených štátoch amerických a Kanade parlamentu a vláde Slovenskej republiky, ktoré vzišlo z parlamentných volieb v r. 2016.

Prítomní ho spontánne podporili. Memorandum si môžete prečítať "podpísať" aj online (www.slovozbritskejkolumbie.ca/memorandum2016).

Paul Stacho

* Branislav Škripek je zaujímavá osobnosť. Vyrastal v ateistickej-komunistickej rodine, na vojenskej prezenčnej službe sa „obrátil“ a prijal pána Boha do svojho života. Je katolíckym evanjelizátorom a rozprával nám zaujímavé fakty o „Sodome a Gomore“, ktorá, bohužiaľ, prichádza z Bruselu. Jeho hlavné moto je SLUŠNOSŤ, SPRAVODLIVOSŤ A REŠPEKT VOČI BOHU.

Memorandum

Slovákov žijúcich v Spojených štátoch amerických a Kanade parlamentu a vláde Slovenskej republiky, ktoré vzišlo z parlamentných volieb v roku 2016

Pripomínajúc si 100. výročie podpisu Clevelandskej dohody, ktorá sa považuje za začiatok slovenských politických snáh o národné oslobodenie Slovákov spod cudzej nadvlády, samostatnosť a vytvorenie vlastného štátu,

nadväzujúc na dlhoročné snahy a činnosť zásluhy Svetového kongresu Slovákov, ktorý sa najmä v čase neslobody zasadzoval za presadzovanie princípov slobody a demokracie a veľkou mierou sa zaslúžil o pád bývalého totalitného režimu v Česko-Slovensku a následne o vznik samostatnej a suverénnej Slovenskej republiky,

odvolávajú sa na čl. 7a Ústavy Slovenskej republiky o podpore národného povedomia a kultúrnej identity Slovákov žijúcich v zahraničí zo strany Slovenskej republiky a vzájomných vzťahov s touto našou materskou krajinou, ako aj na Deklaráciu Národnej rady Slovenskej republiky k Slovákom žijúcim v zahraničí z roku 1999,

sa hrdo hlásime k tomu, že spoločne s inými Slovákami žijúcimi po celom svete sme duchovnými no-

siteľmi slovenskej štátnosti a slovenského kultúrneho a náboženského dedičstva a chceme aj naďalej pôsobiť ako integrujúci činiteľ a most preklenujúci hranice medzi krajinou našich predkov a našou novou vlasťou.

So znepokojením prijímame skutočnosť, že dnešná slovenská spoločnosť si zatiaľ nedokázala vytvoriť bližší vzťah k Slovákom žijúcim v zahraničí. Vždy keď bolo Slovákom na Slovensku najťažšie, dostávali konkrétnu podporu a pomoc od Slovákov žijúcich v zahraničí, či v časoch národnostného útlaku v Uhorsku, či v časoch ohrozenia spoločnej štátnosti s Čechmi, napadnutia Slovenska fašistickým Maďarskom v období nemeckej okupácie, komunistického prevratu, okupácie vojskami Varšavskej zmluvy, či bojov a snažení o slovenskú samostatnosť a štátnu suverenitu. Ak je národ vďačný, tak by nemal zabúdať, lebo lásku nemožno len prijímať, ale je nutné ju aj dávať.

Preto vítame záujem podpredsedníčky Národnej rady Slovenskej republiky Eriky Jurinovej a poslan-

ca Európskeho parlamentu za Slovensko Branislava Škripeka o pokračovanie spolupráce v slovensko-slovenských vzťahoch a ich pozvanie, aby sme sa svojimi znalosťami, skúsenosťami a vplyvom v oveľa väčšej miere podieľali na rozvoji mladej a stále krehkej demokracie na Slovensku, a to tak na poli ekonomickom, kultúrnom i spoločenskom.

Veríme, že sa nám spoločnými silami podarí dosiahnuť zmeny, o ktoré sa slovenské zahraničie dlhoročne usiluje, najmä v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu, volebného práva, televízneho a rozhlasového vysielania, propagácie Slovenska, či kultúrnej a ekonomickej diplomacie a že spoločne prispějeme k tomu, aby sa na Slovensku upevnila demokracia a právny štát a aby najmä mladí ľudia neboli nútení odchádzať za lepším životom do cudziny, ale s pocitom vlastenectva mali záujem budovať lepšie a krajšie Slovensko.

Výsledky volieb so NR SR a zahraniční Slováci

Skončili sa voľby do Národnej Rady Slovenskej Republiky.

V sobotu, 5.marca 2016 sa volieb zúčastnilo 59.82 percenta oprávnených voličov, ktorí svojimi hlasmi rozhodli, že sa do slovenského parlamentu dostalo 8 politických strán.

Smer získal 49 kresiel, Sloboda a Solidarita získala 21 kresiel, Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti získali 19 kresiel, Slovenská národná strana získala 15 kresiel, Ľudová strana – naše Slovensko získala 14 kresiel, Sme Rodina 11, Most-Híd 11 a #Siet' 10.

Nie je ľahké predvídať ako výsledky volieb ovplyvnia vývoj Slovenskej republiky v nasledujúcich 4 rokoch. Posúdiť to spoza Veľkej Mláky je ešte ťažšie. Jedným vodítkom v súčasnosti sú volebné programy jednotlivých strán a nádej, že parlamentné strany sa budú zo všetkých síl snažiť svoje programy a predvolebné sľuby aj dodržať.

V tomto duchu je možno pre nás, Slovákov žijúcich v zahraničí, zaujímavé čo volebné programy sľubovali vo vzťahu k nám.

(Citujem z volebných programov, ktoré som našiel na internete.)

Koaličné strany, Smer, SNS, Most-Híd a #Siet' sa vo svojich volebných programoch k Slovákom žijúcim v zahraničí vyjadrili takto:

Most-Híd sa o Slovákoch žijúcich v zahraničí nezmienil ani pozitívne ani negatívne.

Smer - Osobitnú pozornosť zameriame na systémové vytváranie podmienok na udržanie či návratu zo zahraničia absolventov doktorandského štúdia s cieľom podpory stabilizácie miest pre postdoktorandské posty na univerzitách a v SAV.

Slovenská národná strana - Postaráme sa o kvalitné konzulárne služby, aby boli chránené záujmy slovenských občanov a národných komunít Slovákov žijúcich v zahraničí.

#Siet' - Zasadíme sa za práva a slobody občanov SR žijúcich vo svete tak, aby mohli plne a všade využívať výhody spojené s fungovaním SR v EÚ. Našou konkrétnou prioritou je prehliť spojenie štátu s občanmi SR v zahraničí zákonom o uplatnení aktívneho volebného práva pre našich občanov mimo územia SR. Občania Slovenska žijúci mimo SR musia mať príležitosť aktívne rozhodovať a spolupodieľať sa na správe vecí verejných na Slovensku.

Z opozičných strán, **Sme Rodina** a **Ľudová strana – naše Slovensko** o Slovákoch žijúcich v zahraničí nezmienili ani pozitívne ani negatívne, rovnako ako vládna strana **Most-Híd**.

Sloboda a Solidarita sľubovala, že "Moderná diplomacia zintenzívni kontakty so slovenskými krajaňskými organizáciami a Slovámi žijúcimi v zahraničí, za účelom zefektívnenia aktivít smerujúcich k zvyšovaniu povedomia o Slovenskej republike a jej dobrého mena vo svete."

Jedine opozičná strana **Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti** venovala Slovákom žijúcim v zahraničí rozsiahlu časť svojho volebného programu:

1. Zavedieme možnosť hlasovania vo voľbách, referende a ľudových hlasovaniach zo Slovenska aj zo zahraničia elektronicky, pričom až do zavedenia takéhoto systému volieb umožníme voľbu zo zahraničia na zastupiteľských úradoch SR v zahraničí súbežne s voľbou poštou.

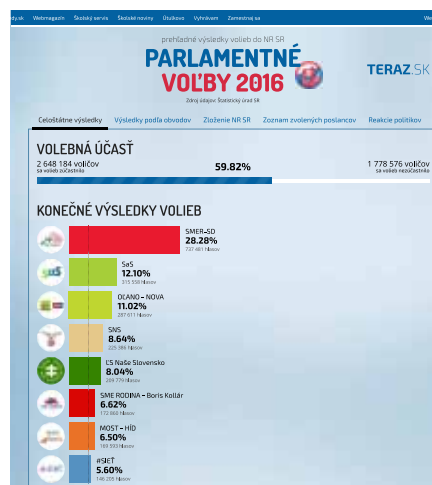
2. Prizveme Slovákov žijúcich v zahraničí k budovaniu svojej materskej krajiny a k podpore jej ďalšieho smerovania, najmä tých, ktorí dlhodobo prejavujú o takúto formu spolupráce záujem a stali sa vplyvnými a úspešnými osobnosťami z radov Slovákov v zahraničí.

3. Zapojíme Slovákov žijúcich v zahraničí do sféry hospodárskej diplomacie, osobitne tých, ktorí majú záujem a stali sa v zahraničí vplyvnými a uznávanými osobnosťami.

4. Budeme efektívne uplatňovať uzatvorené medzivládne a medzinárodné dohody o vzájomnej podpore národnostných menšín s okolitými krajinami, kde sú významne slovenské komunity.

5. Zmodernizujeme koncepciu štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí na roky 2016 – 2020, ako aj nový zákon o Slovákoch žijúcich v zahraničí, ktorý zohľadní vývoj situácie po vstupe Slovenska do Európskej únie a pripraví pôdu pre voľby zo zahraničia elektronicky.

6. Zabráňime, aby Slováci v zahraničí bezdôvodne a proti svojej vôli prichádzali do občianstvo SR a novelizujeme zákon o občianstve tak, aby osoby, ktoré

majú reálne väzby na cudziu krajinu, v ktorej žijú, toto občianstvo nestratili a ak ho medzitým stratili, aby im bolo vrátené.

7. Priamo v zákone upravíme podrobný proces udeľovania dotácií krajanom zo strany Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí tak, ako to majú upravené jednotlivé ministerstvá a zamedzíme udeľovanie dotácií krajanom, ktorí ich nevedia alebo nechcú riadne vyúčtovať a tým, ktorí si z dotácií spravili výnosný etnobiznis. Zároveň zjednodušíme pravidlá vyúčtovania tzv. minigrantov (dotácií do výšky 500 eur).

8. Priznáme Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí jeho pôvodnú právomoc koordinátora príslušných ministerstiev, najmä vo vzťahu k školstvu, kultúre, vnútru, hospodárstvu a zahraničiu a komunikátora vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí a zabráňime politickým nomináciám a odvolávaniu osôb z funkcie predsedu a podpredsedu tohto úradu.

9. Zapojíme príslušníkov slovenskej komunity v zahraničí do diplomatických služieb v mieste, kde žijú, a to aj vyššej úrovni, ako je len miestna pracovná sila.

10. Nastavíme systém propagácie Slovenska v zahraničí tak, aby bol hospodárnejší, efektívnejší, so synergickým efektom a využitím skúseností slovenských diplomatov a krajanov v zahraničí. Koordinácia tohto procesu by nemala byť odtrhnutá od jeho realizácie, pričom SARIO, SACR a zriadené organizácie cestovného ruchu by tomuto procesu mali byť nápomocné.

11. Zasadíme sa za udržanie doterajšieho počtu lektorátov v zahraničí.

12. Zavedieme dobrovoľné preskúšanie detí s trvalým pobytom na Slovensku žijúcich v zahraničí, ak absolvujú školskú dochádzku v zahraničí, a to z tých predmetov, ktoré sa v zahraničí na rozdiel od Slovenska nevyučujú. Budeme podporovať vzdelávanie detí v slovenskom jazyku aj vo vzdelávacích centrách, ktoré nemajú status školy alebo školského zariadenia, najmä prostredníctvom dotácií poskytovaných Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

13. Systém vysielania učiteľov na školy do zahraničia upravíme tak, aby o krajine vyslania učiteľa rozhodoval Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí a nie Ministerstvo školstva, vedy výskumu a športu SR. Podobným spôsobom by sa malo rozhodovať o vysielaní osvetárov a po dohode s príslušnou cirkvou aj o vysielaní kňazov (farárov), resp. duchovných do slovenských komunít v zahraničí.

14. Podporíme zvýšenie počtu miest na vysokých školách v prospech Slovákov žijúcich v zahraničí, ktorí nemajú trvalý pobyt na Slovensku a absolvovali výučbu v základných a stredných školách v slovenskom jazyku v zahraničí. V súčinnosti so Slovenskou rektorskou konferenciou odstránime bariéry, ktoré bránia Slovákom najmä z Ukrajiny a Chorvátska dostať sa a študovať na vysokých školách na Slovensku bez toho, aby to malo zásadný vplyv na dĺžku ich štúdia a prípravu na budúce povolanie.

15. Prijmeme opatrenia pre postupný návrat krajanov, ktorí sa dokázali v zahraničí uplatniť nielen vo vede a výskume, aby mohli vo svojej domovine plnohodnotne pokračovať vo vykonávaní svojej profesie (vrátane výskumu) a budovať tu perspektívne vedecké a iné tímy.

Slovo na záver

Na základe citátov z volebných programov jednotlivých parlamentných strán je možné sa iba domýšľať, komu a ako záleží na zahraničných Slovákoch. Teraz už len zostáva čakať ako sa koalícia vláda postará o nás, ako opozícia (hlavne Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti) bude z "druhej pozície" bojovať za naše práva (a povinnosti) a kto bude mať dostatok dobrej vôle a možností svoj volebný program aj premieňať na skutočnosť.

Z volebných programov parlamentných strán zostavil Jožo Starosta

Island, Hriňová a kapucíni

Island (Iceland) je ostrovný štát neďaleko Grónska patriaci do Európy. Ak by sme územie Slovenska zväčšili na dvojnásobok, skoro by sa územím vyrovnalo Islandu, sopečnatému ostrovu s ľadovcami, gejzírmí, horúcimi prírodnými prameňmi, vodopádmi a plážami s čiernym pieskom.

Hriňová je malé mestečko v strede Slovenska, ču-piace sa pod Poľanou v Detviaskom okrese. Je obklopené ľazmi s bohatou históriou zasadené v ma-lebnej prírode.

Čo majú Island a Hriňová spoločné? Spájajú ich slovenskí kapucíni. Čo ako je to na prvý pohľad čud-né, je to tak. Slovenskí kapucíni majú svoje kláštory v Bratislave, v Pezinku, Žiline, na Kremnických ba-niach, v Ponikách, v Hriňovej a ... na Islande.

Ako sa to stalo?

V r. 2004 vtedajší provinciál br. Jozef Timko spolu s br. Dávidom Tencerom navštívili Island na pozvanie biskupa J. Gijnsena. Cieľom tejto návštevy bolo spo-znávanie situácie na Islande a rozhovory o možnosti otvorenia kapucínskej misie na tomto ostrove.

V roku 2004 vtedajší provinciál br. Jozef Timko vy-slal na Island prvého brata, Dávida Tencera. Neskôr sa k nemu pridali bratia Anton Majerčák. Po dohode s miestnym biskupom, boli bratia hosťami na jednej

reykjavíckej fare a ich úlohou bolo pripravovať sa na prácu v islandských misiách. Okrem jazykových kurzov a štúdia jazyka na univerzite mali možnosť spoznávať aj miestnu cirkev, ľudí a kultúru.

V roku 2007 diecézny biskup zveril slovenským kapucínom správu farnosti sv. Thorlaka na východe ostrova. Je to zároveň najodľahlejšia farnosť diecé-zy, pobrežný pás dlhý asi 600 km. Najbližší katolícky kostol na sever od farskej kaplnky je vzdialený asi 300 km a na juh asi 700 km. Na území misijnej far-nosti nebol vyše 450 rokov katolícky kostol ...

Čo majú spoločné kapucínsky kláštor na Islande a farnosť sv. Cyrila a Meto-da v New Westminsteri?

Počas viac ako 55 ročnej histórie farnosti sv. Cyrila a Metoda v New Westminsteri navštívili najzápad-nejšiu slovenskú farnosť v Kanade mnohí kňazi zo Slovenska. V uplynulých 20 rokoch to boli viacerí mladí kňazi z banskobystrickej diecézy, medzi nimi aj Andrej Darmo. Otec Andrej bol od r. 2003 riadi-teľom a duchovným správcom Sekcie pre mládež Banskobystrickej diecézy a riaditeľom Diecézneho centra mládeže Maják v Španieľ Doline. Po 12-roč-nej službe mladým ho biskup poslal na "sabatický rok" – rok oddychu, sebareflexie, načerpania síl a inšpirácie do ďalších rokov evenjelizácie.

Počas "sabatického roka" Otec Andrej strávil zo-pár mesiacov na Islande, potom v našej farnosti v New Westminsteri a nakoniec v duchovnom centre

v meste San Antonio v Texase. Nie je každodennou udalosťou stretnúť človeka, ktorý navštívil Island a osobne sa pozná s novovysväteným islandským biskupom, slovenským kapucínom, Otcem Dávidom Tencerom.

Využil som túto príležitosť a v slnkom zaliatej, na meditáciu stvorenej "oddychovni" duchovného cen-tra texaského San Antonia som Otcovi Andrejovi po-ložil niekoľko otázok.

Ako si sa dostal na Island?

Keď ma môj otec biskup uvolnil na sabatický rok, na moju vrúcnu prosbu smerom k nebu mi Pán od-povedal cez pátra Dávida Tencera, môjho osobného priateľa a terajšieho biskupa Islandu. Stretol som ho pred začiatkom sabatického roku a on mi navrhol, aby som prišiel k nim na Island, že si u nich medzi kopcami trochu oddychnem. Tak to vo mne zostalo a vrtalo. Po komunikácii s vtedajším biskupom Islan-du Petrom Buercherom a provinciálom kapucínov na Slovensku to vyšlo. 7 júla 2015 som priletel na Island a 9. do Egilsstaðir.

Vznik kapucínskej misie na Islande je opísaný na webe kapucini.sk. Môžeš, Andrej, k tomu niečo dodať?

Ak to viem dobre, tak v Dávidovom srdci bolo ísť na misie, pomáhať niekde do chudobných krajín alebo tam kde nikto nechce ísť. Jeho ťahali severné krajiny. A prišla ponuka z Islandu. Vtedajší otec biskup chodil s nimi po Islande a ukázal im miesto, tzv. "Krásnu Dolinu". Vtedy si Otec Dávid povedal, že to je miesto

Na fotke, zľava, sú Ľubko Polák, Peter Kvietok, Peter Kováčik, kapucín, kňaz, Islandské pomocníčky z Poľska, dve Joanny, Jozef Turna, Vladko Polák, kapucín, kňaz, Peter Fintor, kapucín, kňaz a psík Kappa.

Kostol v Reyðarfjörður

Lávové pole s "lávovým medved'om"

Partia, ktorá vykladala kamióny, nepamätám si všetky mená. Toho tretieho zľava aj zprava poznám a úplne napravo je Peter Fintor, tretí zľava biskup Dávid a tí ostatní sú mladí Česi a jedna Slovenka.

kde patrím, miesto, kde by som chcel byť. Zamiloval sa na prvý pohľad do toho miesta. "Toto je to miesto, to je zem svätá".

Dávid bol najprv nejaký čas, asi 2 roky, v Reykjavíku kde sa učil reč, a potom bol presunutý do Reyðarfjörðuru, čo je mestečko na východe ostrova. Tu kúpili budovu, pôvodne farmu, kde spravili kaplnku a kláštor. Sám Dávid hovoril, že ten kto ju stavaj, vlastne nevedome stavaj kláštor, lebo je tak presne postavená, ako pre kláštor, s malými izbičkami to tak naozaj vyzerá.

Island je známy polárnymi dňami a nocami...

Áno, ja som tam bol v lete, počas polárneho dňa. Bál som sa, ako to bude v "noci", či budem môcť spať. Ale mohol som spať. Boh mi dal milosť dobrehého spánku. Keď sme išli niekde na výlet, tak mi žartom stále vraveli "nič sa neboj, prideme domov za svetla". Bola to zaujímavá skutočnosť, naozaj. O jednej v noci stále svietilo slnko.

Zapadlo síce, ale iba na chvíľu. Okolo Reyðarfjörðuru sú samé kopce, takže slnko sa nachvíľu schovalo za kopce. Samozrejme, slnko nezapadá za polárnym kruhom, a ten polárny kruh je o čosi vyššie.

Web hovorí, že „... prví obyvatelia Islandu boli mníši ...v neskorších dejinách prešiel ostrov reformáciou ... že dnes sa na Islande hlási ku katolíckej cirkvi okolo 13 000 – 14 000 ľudí“. Akú pôsobnosť má kapucínsky kláštor na území Islandu?

Nepamätám sa presne, koľko katolíkov patrí do pôsobnosti kláštora, ale pamätám sa, že mi vraveli, že majú v priemere 1 katolíka na 1 dĺžkový km. Východná časť Islandu je vlastne jedna farnosť, kde naši kapucíni majú 3 bohoslužobné miesta. Je to asi 700 km dlhá cesta pozdĺž pobrežia, takže tam, podľa prepočtu „1 katolíka na 1km“ žije asi 700 katolíkov.

Spomínaš si na nejakú pastoračnú udalosť, aktivitu, ktorej si sa aj ty zúčastnil?

Áno. Jednak som chodil s kapucínmi po miestach kde sa slávila svätá omša a potom som mal pochtú kázať na výročie posviacky ich kaplnky v Reyðarfjörðuru. Mali hody, bolo to zhromaždenie farníkov, bolo ich tam asi 60.

Zaujímavosťou bolo, že pár dní pred tým sme spolu s P. Dávidom zabíjali kolíky do zeme a ohraničovali pôdorys budúceho kostolíka. Farníci sa mohli postaviť na miesto, kde bola plánovaná hlavná miestnosť kostolíka. Z kolíka na kolík boli natiiahnuté špagáty, takže sme presne vedeli kde bude oltár a kde miesto pre kongregáciu.

Kto sú "farníci"?

Väčšina farníkov sú Poliáci alebo Filipínci, aj trochu Islandanov a samozrejme nájdu sa aj nejakí Slováci. Vedľa v mestečku boli na prácach na stavbe tunela Slováci, Česi a Poliáci pričom mnohí z nich pravidelne chodili na bohoslužby.

Nový kostol?

Keď som prišiel, tak odborníci geodeticky vytyčovali hranice základov kostolíka, potom sme kopali základy. V druhej fáze "dorazil" kostol v troch kontajneroch. "Dorazil" znamená, že bol prepravený zo Slovenska.

Zo Slovenska? On bol vyrobený na Slovensku?

Áno, vyrobený, zložený a každý diel bol označený. Všetky diely pozorne zabalené v troch kontajneroch a na lodi prevezený do Reyðarfjörðuru. Z prístavu ho tri veľké kamióny priviezli priamo pred kláštor.

"Šéfom" myšlienky výroby kostolíka na Slovensku, v Hriňovej, bol David Tencer. Čo sa týka výroby myslím, že hlavným bol kapucín Vlado Polák a že drevo daroval Peter Krnáč z Hriňovej.

Kto tvorí kláštorne bratstvo?

Keď som tam bol, boli tam traja kňazi, Peter Fintor, Peter Kováčik a David Tencer. Namiesto Davida, ktorý bol vysvätený za biskupa, tam kapucíni poslali rehoľného brata Martina Turošáka, aby to bola komunita.

Ako by si charakterizoval členov komunity?

Ja môžem o každom kapucínovi povedať iba pekné veci. Každý z nich mi bol bratom.

Peto Fintor, terajší predstavený, bol ten, ktorý ma učil oddychovať, s ktorým som bol na výlete, ten, ktorý ma učil radosti zo života počas môjho pobytu na Islande. S Petom Kováčikom som mal spoločný čas práce. Obdivoval som ho ako on dokázal dlho, monotónne a vytrvalo pracovať, v každom počasí. Dávid Tencer, terajší biskup, ma učil kreativitě, hlavne ako zo starých vecí spraviť nové, ako ich použiť na niečo, na čo pôvodne neboli určené. Pracoval som s ním na výrobe oltára a ambóny, hľadali sme potrebný materiál a veľakrát sme použili niečo staré či na oko nepoužiteľné.

Každý z nich ma naučil niečo iné. Tiež som mal s každým z nich dlhé rozhovory. Vďaka im veľikánska.

Nebohý Don Ján (Chuan) Šutka, misionár – salesián v Ekvádore, dostal pri prvej návšteve v pralese od Šuarského náčelníka otázku "Prišiel si k nám zomrieť?". "Áno, prišiel som spolu s vami žiť a medzi vami zomrieť", bola misionárová odpoveď. "To je dobre, budem ťa počúvať", povedal náčelník. Andrej, vieš si predstaviť, že by si zbytok svojho života strávil ako misionár na Islande?

Ak to bude Pán Boh chcieť, viem si to predstaviť.

S Andrejom Darmom, kňazom banskobystrickej diecézy, sa zhováral Jožo Starosta

Nie, toto nie je rozprávka o vtáčikovi a železnej ostrohe. Príbeh je to celkom prozaický. O čom? O tom, že ľudí spájajú spoločné záujmy. V našom prípade je to spoločná láska a úcta k histórii svojho národa, k jeho zvykom a tradíciám. A zďaleka nielen to. Mnohí, keď zo Slovenska odišli niesli si so sebou aj piesne či tance, ktoré sa doma naučili. Niektorým začali chýbať až keď prešli tých pomyselných sedmoro hôr a sedmoro morí. Podstatné je, že tí čo hľadali, našli. Našli sa a spolu vytvorili súbory a združenia, aby zachovali tance, pesničky, muziku pre všetkých tých, ktorým je ľudové umenie blízke. Tak vznikol súbor Slávik vo Vancouveri, ale aj súbor Ostroha v Írskom Dubline. Keďže, ako vieme, láska hory prenáša, a tentokrát je to láska k folklóru, koncom mája sa preniesli členovia folklórneho súboru Ostroha z Dublinu priamo na Európsky Festival do Vancouveru. Tam vystúpili spolu so Slávikom. Niekoľkoročnú úspešnú históriu Slávika poznáme a jeho vystúpenia môžeme vidieť niekoľkokrát do roka. Tentokrát ma zaujímalo ako vznikol súbor Ostroha. Vypovedala jedného z najpovolanejších, Aja Gonšenicu, ktorý je členom aj štatutárnym zástupcom súboru.

Ajo, aká je história súboru Ostroha?

Folklórny súbor Ostroha vznikol na jeseň v roku 2007. Bol založený slovenskými folklóristami žijúcimi v Dubline ako jeden z projektov novozaloženej krajskej organizácie Slovenské Centrum - Írsko.

Na podnet muzikantov, ktorí tu hrávali na ulici, no najmä huslistu Andreja Záhorca sa v tom období v Dubline začali usporiadať slovenské veselice spojené s výučbou ľudového tanca. Na veselice chodilo aj 250 Slovákov. Tanečné školy viedli sólisti Lúčnice Maroš Červenák a Monika Jaššová, ktorí v tom čase žili a pracovali v Dubline. Na týchto zábavách sa vytvorila skupina mladých folklóruchtivých nadšencov, ktorí boli neskôr prvými členmi folklórneho súboru Ostroha. Za všetkých môžem spomenúť Andreu Šuniarovú, Aleša Považana, Silviu Krukovú. Na jednom z prvých stretnutí zakladajúcich členov sa okrem organizačných vecí a hľadania priestorov navrhoval aj názov. Pôvodne navrhovaný názov

SLÁVIK A OSTROHA

súboru bol Podkova, ale nakoniec sme skončili pri názve Ostroha. Ostroha začínala len so ženskou speváckou zložkou. Dievčatá sa stretávali u nich v bytoch kde nacvičovali svoje prvé spevácke čísla. Krátko potom sa vytvorila mužská spevácka zložka a nakoniec tanečná. Vystúpenia súboru doprevádza vlastná ľudová hudba, ktorá sa v priebehu existencie Ostrohy formuje a mení. Ostroháci sa prezentovali najmä počas uz spomínaných veselí. Prvé oficiálne vystúpenie prišlo už krátko po založení na prezentácii Slovenskej kultúry počas "International folk mass" v štvrti Rathmines pri Dubline.

V roku 2012 súbor nadobudol svoju právnu formu. Ja som sa stal štatutárnym zástupcom a aktívnou manažérkou súboru je Silvia Kruková.

Bolo ťažké nájsť tanečníkov a muzikantov?

Základňu Ostrohy predstavovalo okolo 15 členov a boli to zväčša folklóristi, ktorí už mali skúsenosti z folklórnych súborov na Slovensku (súbor Ekonóm, Váh, Karpaty, Oravan, Jánošík, Trnafaňan,...). Postupne sa pridávali aj Slováci, ktorí v Írsku žijú a predtým sa slovenskému folklóru aktívne nevenovali. "Chytilo ich to" až tu - mnohokrát po zhladnutí vystúpenia Ostrohy. Záujem o slovenský folklór v Írsku vždy bol a počas 9-ročnej existencie sa v súbore vystriedalo takmer 60 členov, väčšinou Slovákov. Mnohí síce odišli naspäť na Slovensko, ale stále tvoria "Fanklub Ostrohy" a pravidelne sa stretávajú, pomáhajú a podporujú súbor. V súčasnosti je v Ostrohe 28 aktívnych členov. Už od roku 2005 v Írsku fungovali dve slovenské ľudové hudby; Čarovný Kontrabas a menej aktívna skupina Vandrujúci Hudci. Práve z týchto muzikantov sa neskôr vyformovala ľudová hudba, ktorá spolu so spevákmi Ostrohy nahrala k príležitosti piateho výročia založenia súboru profilový CD nosič. Toto CD obsahuje 16 skladieb z rôznych regiónov Slovenska.

Ako vzniká váš repertoár? Stavíte si vlastné choreografie?

Spevácke vstupy si členovia vytvárajú zväčša sami napočúvaním a kombinovaním rôznych nahrávok a pesničiek, ktoré poznajú, alebo ktoré sa im páčia. Spevácke čísla sa snažíme obohatiť hrou na píšťalke, ústnej harmonike a v prípade vianočného koncertu aj o roľnícky, ovčie zvonce, ozvučné drevka,... Prvá tanečná choreografia bol tanec z Gemeru, ktorý bol po dohode s choreografkou Silviou Rem-

perovou prepožičaný od súboru Tisovec. V repertoári máme tance z Parchovian, Terchovej, Telgártu, Detvy, tiež tanec Karička, Lyžičkový a Verbunk, ktoré nám postavili choreografi ako sú Peter Mezei, Simona Dikaszová, Vlado Michalko, alebo aj samotní členovia súboru. Pravidelné nácviky vedú tanečníci Veronika Kment a Peter Gálik v medzinárodnom centre v Dubline.

Odkiaľ pochádzajú kroje, v ktorých vystupujete?

Vo veľkej miere nám pomáha Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Cez ich grantový systém nám prideluje financie na nákup krojov, video a audio techniky a v posledných rokoch aj na nájom priestorov na skúšky. Takmer všetky kroje sú nové a boli šité v dielňach na Slovensku. Máme však aj kroje ktoré si členovia súboru ušili alebo kúpili sami. Sú to najmä doplnky ako spodničky, zástierky, krpce a čižmy. Vzhľadom na chýbajúce kompletne kroje z niektorých regiónov, tanečníci často kombinujú rôzne časti tak, aby boli kroje čo najkrajšie a divákovi sa páčili.

Ajo, spomínal si vystúpenia Ostrohy na zábavách v Dubline. Zúčastňujete sa vystúpení aj mimo Dublinu, eventuálne mimo Írska? Bolo vystúpenie súboru v Calgary a Vancouveri vaša prvá cesta do Kanady?

Folklórny súbor Ostroha sa od svojho založenia predstavil na takmer 200 vystúpeniach v Írsku, Severnom Írsku, Českej republike, Anglicku a Francúzku.

V neposlednom rade by som spomenul aj folklórne festivaly na Slovensku v Detve, v Kokave nad Rimavicou a v Zuberi. Ako jeden z najčínoredejších kultúrnych článkov slovenskej komunity v Írsku absoluuje Ostroha v rámci komunity ročne desiatky vystúpení a prezentácií Slovenska. Dostať sa na zahraničný zájazd je snom asi každého folklórneho súboru. Je to v podstate odmena za celoročnú prácu a čas strávený na nácvikoch, ktorý takémuto zájazdu predchádza. Na kanadskej pôde bola Ostroha prvý raz. Veríme však, že nie posledný. Vzhľadom na finančnú a organizačnú náročnosť projektu, vycestovala do Calgary a Vancouveru len asi 20-členná skupina. Na programe sme pracovali už od začiatku roka. Predviedli sme to najlepšie čo v repertoári máme.

Viem, že okrem tanca, spevu a hudby sa venujete aj iným aktivitám. Povieš nám niečo o nich?

Už dlho sa pohrávame s myšlienkou založiť detský folklórny súbor kde by našli uplatnenie už aj

naše ostrohácke deti. Žiaľ, ešte sme nenašli osobu, ktorá by sa tomu venovala na 100%, a tak to zatiaľ odsúvame. Počas roka organizujeme v spolupráci s krajskými organizáciami a spolkami (Kresťanská komunita Slovákov v Írsku, Slovak online Ltd, Slovak Centre Ireland, ale tiež Veľvyslanectvo slovenskej republiky v Írsku) folklórne veselice, celovečerné vystúpenia a školy slovenského ľudového tanca. Tiež robíme tematické (vianočné, veľkonočné, spevácke,...) dielne zamerané na zachovanie tradičnej výroby: ornamentiky, spevu a tanca zo Slovenska. Týmto spôsobom naše detičky chtiac-nechtiac pravidelne privoniavajú slovenskému folklóru. Každoročne na jeseň začíname s prípravou Vianočného koncertu kde okrem tradičných kolied odznieva aj pastierska hra a už spomínané pastierske hudobné nástroje ako sú fujara, píšťalky, drumbl'a, zvonce,....

Raz do roka pozývame do Dublinu hosťujúci súbor, alebo tanečnú skupinu zo Slovenska. V Írsku sme hostovali napríklad tanečnú skupinu Čarovné Ostrohy, folklórny súbor Nádeje z Paríža a skupinu tanečného humoru Všetechníci. Momentálne pracujeme na našom najväčšom projekte a to je hostovanie folklórneho súboru Vranovčan, ktorý príde do Dublinu na konci apríla so svojím programom Čier-no-biely svet.

Ajo, čo pre teba osobne znamená byť členom súboru Ostroha?

Členom súboru som takmer od jeho založenia. Na začiatku som pôsobil v speváckej a hudobnej zložke. Tiež hram na kontrabas a pastierske nástroje, na sedemdiernú píšťalu, koncovku a fujaru. Pár mesiacov som aj tancoval a zažil veľkú premiéru počas krajskej nedele na festivale v Detve. Byť súčasťou

Ostrohy je pre mňa koníčkom a zároveň je to uspokojenie mojej túžby po kultúrnom vyžití. Navyše, je to možnosť byť v spoločnosti ľudí, ktorí robia všetko so srdcom a entuziazmom. Ostroha nie je len právna forma, ale hlavne skupina priateľov, ktorá si navzájom pomáha aj v mimosúborových aktivitách. Radi sa stretávame na oslavách, trávime spoločne voľný čas, chodíme na spoločné výlety. Ako to už raz spomenul Andrej Záhorc: „Ostroha je ako jedna veľká rodina“. Naším plánom je nielen udržiavať slovenského folklórneho ducha medzi Slovákami žijúcimi v Írsku, ale tiež ukázať rozmanitosť slovenského ľudového umenia širokej verejnosti.

Mojim osobným snom v Ostrohe bol dotiahnuť projekt Kanada do štátného konca a začať pripravovať niečo nové. Na jeseň 2017 nás čaká desiate výročie od založenia súboru a to znamená, že je pred nami kopec práce. Verím, že so skupinou kreatívnych ľudí, ktorí momentálne v Ostrohe sú, to bude len radosť.

Z dlhodobých snov mám ten, aby Ostroha ešte dlho existovala a aby šírila dobré meno Slovenska v zahraničí aj doma.

rozhovor pripravila Svetlana Bárdošová

Na záver len pár informácií o tom, kde ste mohli vancoverský súbor Slávik a dublinskú Ostrohu vidieť v akcii na vlastné oči. Obe telesá, Slávik a Ostroha, vystúpili na Májovej Veselici v sobotu, 28. mája 2016 v North Vancouveri, potom na nedeľnej sv. omši v slovenskom kostole v nedeľu, 29. mája v New Westminsteri sv. omše, ktorú obohatili tiež liturgickými čítaniami a svojím spevom.

Tieto dva obázky sú zo slovenského kostola sv. Cyrila a Metoda v New Westminsteri, kde sa členovia súboru Ostroha zúčastnili nedeľnej sv. omše, ktorú obohatili tiež liturgickými čítaniami a svojím spevom.

Z tvorby Paľa Stacha

Náš dopisovateľ, člen redakčnej rady, neúnavný cestovateľ a fotograf **Paul Stacho**, ktorý už 33 rokov pôsobí neďaleko Niagarských vodopádov, nám poslal viacero fotografií z pripravovanej výstavy zo svojej tvorby. Sú to poväčšine fotografie Slovákov, ktorí robia dobré meno krajine, kde sa narodili alebo zkadial' pochádzajú ich predkovia. Paľo je presvedčený, že človek by ani v emigrácii nemal zabudnúť kde sú jeho korene.

(js)

Nebohý rybár Milan Kajaba, Connecticut, USA

Torontská krásavica
zo Slovenského dňa v Toronte

Kristus z Evanjelického
kostola A.V. v Toronte

Na vrchole Kl'aku na hranici Prievdzkého a Žilinského kraja

Slovenská nevesta z Kulpina, Vojvodina,
Srbsko

Nebohá mamička a jej najlepšia štrúda
na svete, Bánovce n/Bebravou

Slovenský novinársky profesor
emeritus George Frajkor, Ottawa

Ostroha vo Vancouveri

Vo Vancouveri nás čakalo chladné a upršané počasie, ale o to teplejšie privítanie Mariky Kubinyi s manželom Tiborom.

„Drahí a vzácní priatelia z Írska,
slovenských matiek synovia, dcéry,
čo si vás folklór slovenský získal:
Vitajte u nás vo Vancouveri.
Náš súbor Slávik víta vás chlebom
so soľou, čo drahšia je nad zlato.
Nech je k vám prajné kanadské alebo
slivovicou si pripíme na to !!!“

Toto boli prvé slová, ktoré sme počuli v dome Mariky a Tibora, ktorí nás vítali tradične, slovensky, s chlebom a so soľou a pre všetkých 19 členov Ostrohy pripravili bohaté raňajky. Po týždni putovania z Calgary cez „Rockies“ nám to veru dobre padlo.

Na pláne bol výstup na Grouse Mountain z Agnešou Benna, Slovenkou, ktorá už viac ako 50 rokov žije vo Vancouveri, ale keďže počasie nás privítalo po írsky, tak sme náročný výstup vymenili za relaxačnú návštevu aquatic centra vo West Vancouveri. Niektorí členovia (šoféri, ktorí išli vrátiť RV's, na ktorých sme cestovali z Calgary) dostali „special treat“ v podobe japonskej turistiky a cestou z Dely navštívili v sprievode Mariky budhistický chrám v Richmonde, „spanish banks beach“, Vancouver maritime museum, Vancouver downtown a fotoaparátom neušli ani nádherné indianske totemy v Stanley parku.

K večeru sme sa už všetci, členovia a sympatizanti FS Slávik a FS Ostroha, stretli v Gloria Dei Lutheran

Church, kde sme sa spoločne pripravovali na Májovu veselicu. V kostole, na naše milé prekvapenie, už vyvoniaval guláš a DJ Fero rozkladal aparátúru na zábavu. Po ôsmej sa už pomaly zaplnili stoličky v „sale“ a oficiálny program začal krátkym príhovorom. Po prvom tanečnom kole nasledovalo naše vystúpenie, ktoré sme ukončili školou tanca, kde sme prítomných krajanov učili tance Mojse a Basistovska.

Zábava pokračovala do neskorých nočných hodín a verím, že keby to kanadská legislatíva dovolila, zabávali by sme sa až do rána. Počas veselice sme postretali mnoho Slovákov žijúcich kratšie či dlhšie v Kanade. A keďže, ako sa vraví, že svet je malý,

Lucia Janceková, speváčka

Mesto Vancouver, impozantné dielo, kameň na kameni v dokonalej súhre. V objatí tej dokonalej a nedotknutej prírody však celou svojou pýchou zanikne. Šťastní to ľudia, naši priatelia blízki či známi, čo tam spoločne nežijú. S kol'kou pokorou za veľkú mláku dávno tomu šli, s tol'kou pokorou sme ich tam našli. Náš pobyt v d'alekej zemi bol ako let domov, k rodine. Je krásne byť ľuďmi :-)) rozdávať lásku úctu a pokoru. Jedno obrovské dakujeme :-))

často zneli otázky ako „poznáš toho, poznáš tú...“ a našli sme aj spoločných známych.

V nedeľu ráno sa nám ukázalo spomínané krásne kanadské nebo a nás čakalo stretnutie s kres-

Martin Tuška, tanečník a spevák

Neskonale krásna príroda, krásne prostredie a srdeční ľudia. Kanada predčila naše očakávania vo všetkých smeroch. Nevieť si predstaviť krajšie mesto pre ukončenie našej „tour“, ako bol Vancouver.

ťanskou komunitou Slovákov vo farnosti sv. Cyrila a Metoda v New Westminsteri. Počas sv. omše sme mali možnosť pomôcť pri liturgii čítaním zo Sv. Písma, ale tiež spevom počas sv. prijímania.

Bol to pre nás obrovský zážitok spievať pre krajanov, ktorí žijú v Kanade viaceré desaťročia. Po omši sme v kostolnej hale predviedli pár našich tancov a spevov a neskôr zjedli chutný segedínsky guláš s domácou knedlou.

**Natália Tomanová,
tanečníčka a speváčka**

Jedným slovom „awesome“ :) A viacerými, nuž Vancouver pre mňa znamenal osobný aj patriotický zážitok. Osobný pre stretnutie so sestrou po troch rokoch a patriotický pre stretnutie úžasných Slovákov a ľudí v tomto nádhernom meste. Vancouver na mňa dýchol miernym kultúrnym šokom tak rozdielnym v porovnaní s Európou a zároveň ma hrial pocit „domova“, kde sa budem vždy znovu tešiť prísť :-))

Naše ďalšie kroky viedli do Vancouver downtown odkiaľ nás naši sprievodcovia Marika, Evka a Marián zobrali "sea busom" cez Vancouver Harbour do North Vancouveru. Ako aj na iných miestach, aj tam sme našli malé podium, na ktorom sme spontánne zaspievali zopár slovenských piesní a vrátili sa späť do centra mesta. Nasledovala obchádzka Canada place, Convention centra, pozreli sme si miesto kde sa v roku 2010 rozohral olympijský oheň a vystúpili sme si na stupienky víťazov olympijských hier.

Po krátkej nákupnej prestávke sa chlapci z Ostro-

Martina Tušková,
externá tanečníčka

Vancouver, mesto plné zaujímavých zákutí. Miesta obklopené krásnou prírodou a lesom striedajú mrakodrapy a ruch obrovského veľkomesta. Kontrast na kontraste, kde sa na priestore niekoľkých 10tok kilometrov zlučuje tak veľa národov a kultúr. Úžasní ľudia, ktorí nás prijali svojou srdečnosťou a pohostinnosťou, kde sme mali pocit akoby sme boli doma, no zároveň tisíce kilometrov vzdialení od svojej rodnej zeme. Bolo veľmi dojemné vidieť ako dokáže slovenská hudba, tanec a srdečnosť spojiť v podstate neznámych ľudí a zanechať v nich neobyčajné pocity, akoby sme sa poznali už roky. Som šťastná, že som tam mohla byť...

hy stretli s dievčatami, ktoré medzitým brázdili ulice downtownu na čiernej limuzíne popri známych par-ných hodinách na Water Street.

Odtiaľ sme sa všetci presunuli na Swagard štadión v Burnaby, kde sa celý víkend konal Európsky festival. Spolu s členmi folklórneho súboru Slávik sme vystúpili, ako zlatý klínc programu, na záver festivalu. Po našom spoločnom vystúpení sme roztancovali takmer celé publikum, kde nechýbali ani Slováci žijúci vo Vancouveri. Atmosféra bola vynikajúca a sme veľmi radi, že sme mali možnosť reprezentovať našim folklórom Slovensko na tomto známom festivale.

Po nádhernom slnečnom dni strávenom vo Vancouveri sme sa všetci stretli u Jarky Fabanovej, kde sme mali ešte možnosť vidieť krásne kroje folklórneho súboru Slávik a vzájomne sa porozprávať o ďalších spoločných plánoch a stretnutiach. V pondelok pred obedom sme sa stretli na medzinárodnom letisku vo Vancouveri odkiaľ sme už, cez Toronto, leteli späť „domov“ do írského Dublinu.

“Čím krajšia a bohatšia je spomienka, tým ťažšia je rozlúčka. Ale vďačnosť premení trýzeň spomienky na tichú radosť” – povedal Dietrich Bonhoeffer, nemecký luteránsky teológ.

Veľká vďaka vám, Slováci vo Vancouveri za to, že ste nás a tiež váš Slávik prišli podporiť svojím potleskom, úsmevom a svojou prítomnosťou.

Ajo Gonsenica

Naším hostitel'om

Ahojte hostitelia, dnes vás už ale môžeme osloviť PRIATELIA. Chcel by som sa vám všetkým v mene celej Ostrohy poďakovať za to, ako ste sa o nás krásne postarali, za pomoc s ubytovaním, s dopravou a všetkým, čo ste pre nás urobili.

Bolo nám s Vami skvele a všetci hodnotíme Kanadu ako najkrajší zájazd aký sme kedy s Ostrohou mali a budeme na to spomínať ešte veeeeelmi dlho. Verím, že naše priateľstvá budú

pokračovať a že vám to budeme môcť niekedy splatiť. Za všetkých píšem, že ste kedykoľvek vítaní u nás v Dubline, takže ak budete plánovať cestu na Slovensko, myslite na to, že Írsko je po ceste :-)

Ďakujeme FS Slávik za „pozvanie“ a veľké ĎAKUJEM Marike Kubinyi za všetku korešpondenciu, ktorú sme spolu viedli viac ako rok.

Este raz vd'aka.

S pozdravom Aio

Marian Cebula, tanečník

Bol som rád, že sme boli tak vrúcne privítaní Slovenskými rodinami.

Bolo veľmi zaujímavé porozprávať sa s krajanmi, ktorí emigrovali v 68-om. Kamarátstva z tej doby vydržali až doteraz, a to bolo pre mňa inšpirujúce. Je super, že folklór drží Slovákov pokope.

Pod'akovanie farnosti sv. Cyrila a Metoda v New Westminsteri

Folklorný súbor SLÁVIK veľmi pekne ďakuje farníkom kostola Sv. Cyrila a Metoda a špeciálne Jankovi Čarnogurskému a Mirkovi Lesajovi za prípravu obeda 29. mája 2016 pre FS OSTROHA z írskoho Dublinu, počas ich návštevy vo Vancouveri.

Taktiež veľmi pekne ďakujeme za finančnú podporu, ktorú farnosť poskytla nášmu súboru Slávik. Vďaka tejto podpore sa nám podarilo pokryť časť nákladov na zorganizovanie Majálesu pre slovenskú komunitu 28. mája 2016.

Účast' na majálese bola menšia než sme očakávali, avšak tí, ktorí sa zábavy zúčastnili, s presvedčením skonštatovali, že to bola najlepšia zábava v našej komunite za posledné roky zásluhou FS OSTROHA, ktorý nielen hral do tanca, ale aj zábavu obohatil svojimi tancami a spevmi.

Marika Kubinyi

Naša identita

Slovenská jazykoveda – analýza slovenských a slovanských literárnych pamiatok, historickej slovenčiny, výskum vývoja a diferenciacie slovenského i slovanských jazykov od 9. storočia až po bernolákovskú či štúrovské časy – má pre nás Slovákov osobitný, nezameniteľný význam.

V januári 2014 v Literárnom (dvoj)tyždenníku v rubrike Diskutujeme o slovenčine, Slovákoch a Slovensku vyšiel článok Zápas o slovenskú identitu, v ktorom slovenský jazykovedec Ábel Král upozorňuje na to, že termíny „slovienský“, „staroslovienský“ sú preklady termínov „slověnský“, „staroslověnský“, ktoré sú nepresné, a že pred 20. storočím sa používal termín „slovenský“, „staroslovenský“, a tak vyzýva slovenských historikov k návratu k pojmom, ktoré nie sú terminologicky deformované. Takisto upozorňuje na zakrývanie slovenskej identity terminologickými znejasneniami, keďže „Slovien“ v skutočnosti je „Sloven“, teda etnický predok dnešných Slovákov, rovnako, ako sú z tohto koreňa vytvorené pojmy Slovenka a Slovensko...

Samotný článok má výpovednú hodnotu hlavne pre jazykovedcov a historikov. Pre obvyčajných smrteľníkov, medzi ktorých sa počítam, plné pochopenie obsahu by si vyžadovalo hlbšie štúdium problematiky...

Úvod a záver článku je však napísaný takým spôsobom, že každého človeka, ktorý sa zamýšľa nad otázkami typu „Kto som“, „Čo som“, „Odkiaľ a kam kráčam“, vyprovokuje zamyslieť sa nad minulosťou, súčasnosťou a budúcnosťou Slovenska, Európy aj celého ľudstva.

Zápas o slovenské dejiny – úvod

Nedávne opakované pokusy vyvolať a oživiť záujem nás Slovákov o vlastné dejiny neboli doteraz veľmi úspešné. Je to – pre niekoho – neočakávaná, pre iného možno očakávaná skutočnosť. Prirodzená je preto, že sme malý národ, ale najmä preto, že sme zvyknutí na mlčanlivé prijímanie toho, čo život prináša alebo aj odnáša. Sme zvyknutí poslúchať. Vieme, že veľa toho nezmôžeme. Najmä nie práve v tomto čase, keď figúrkami na šachovnici pohybujú veľkí hráči. Vieme, že si s nami ľahko poradia, keby na to vznikla ich potreba. Tak teda mlčíme, aj keď ide o našu existenciu.

Lenže pravda je aj to, že podľa prirodzeného poriadku – a od vôle jednotlivcov nezávislo – vždy sa uskutočňoval zápas každého jednotlivca, individuálneho či kolektívneho subjektu, o prežitie. Uskutočňoval sa a trvalo sa uskutočňuje zápas o bytie, zápas proti smrti: vyhnúť sa jej alebo ju aspoň odhaliť. Dokonca ani istota veriaceho človeka o existencii posmrtného života neoslobodzujú ho celkom od záhady smrti. Kým vládeme, zápasíme o život, o prežitie.

Tak je to aj v prípade stabilizovaných národných subjektov, osôb národov. Ak národ existuje, ak si táto „osoba“ svoju existenciu uvedomuje, ak s týmto vedomím kráča dejinami, nevyhnutne – už podľa zákonov prírody – zápasí o svoju existenciu, nechce ju stratiť, nechce zomrieť, nebyť.

Zápas o idenitu

Tento prirodzený zápas človeka a ľudstva je vo

svojej podstate zápas o identitu subjektu. Je to obrana pred stratou, pred zánikom a dôsledkom zániku individuálnych znakov. Lebo stratou individuálnych znakov sa končí individuálnosť – subjekt ako jedinečná osoba sa stráca.

Identita subjektu je jeho vedomie o sebe samom, o osobnej minulosti aj prítomnosti. Je to skutočnosť, ktorú rešpektuje aj existenčné prostredie individua. Je to vedomie o všetkom „čo už bolo“, čo je a musí zotrvať aj v budúcnosti, lebo je to obsah bytia individua. Je to jeho jedinečnosť, nezameniteľnosť s nikým iným. Toto sa v plnom rozsahu týka všetkých individuí, teda aj spoločenského bytia, aj bytia osoby národa.

Pretože náš národ ešte aj v 21. storočí je vo svojom bytí ohrozovaný, treba o tom uvažovať a hovoriť. Treba hovoriť o našej minulosti, lebo z minulosti vychádza prítomnosť. Subjekt bez minulosti, bez dejín, nejestvuje. Existuje od okamihu, keď sa začína jeho odlišnosť. Platí Orwellovo poznanie: „Kto ovláda minulosť, ovláda budúcnosť a kto ovláda prítomnosť, ovláda minulosť“.

Živí si musia seba uvedomovať, musia vedieť o svojom bytí v každom okamihu existencie. K tomu svojmu, čo udržuje ich identitu, sa musia hlásiť, svoje musia aj manifestovať. Tak to robia všetci živí. Ak sa toto vedomie stráca, treba ho oživovať, pozabúdané pripomínať, upevňovať subjektívnu individualitu a identitu.

Kolektívny subjekt, národ, musí tiež chrániť a upevňovať svoju národnú identitu, ktorá stojí na národných dejinách. Ak sú národné dejiny prehliadané alebo zabudnuté, treba ich hľadať aj v zaprášených archívoch, treba o nich hovoriť. Tým sa národ, jeho identita, posilňuje. Vlastní sa minulosť. To je dôvod, prečo – hoci nehistorik – z archívov slovenskej spisby vyberám a sprítomňujem niečo z toho, čo sa nám stratilo, ale o čom sa už v minulosti hovorilo aj písalo. Vyberám to, čo nám iní, sledujúc svoju mocenskú vidinu, pokradli. Aby vládli. Dialo sa to všelijako. Aj „...v tisícročnom gnívaní a utláčaní našej materčiny“.

Samotný článok sa venuje okruhom otázok, ktoré autor rozdelil do kapitol nazvaných

- Vymyslený termín „staroslovienský“
- Zasaňtročený Sloven
- Slováci pod prikrývkou
- Veľká Morava

Článok mi prišiel ako „hromadná nevyžiadaná“ email, nikde na webe som jeho kópiu nenašiel. Preto nemôžem ani uviesť odkaz na web, kde by ste ho mohli prečítať. Je tu iba webová stránka <http://www.literarny-tyzdennik.sk/products/literarny-tyzdennik-1-2-2014/> kde môžete nájsť zhrnutie obsahu čísla, v ktorom bol článok publikovaný.

Záver článku - Nevyspelí Slováci?

Autor článku Zápas o slovenskú identitu, p. Ábel Král, v závere píše toto: Na záver zopakujem už skôr vyslovené varovanie: Prestaňme už konečne pri každej príležitosti rozprávať o údajnej „vyspelosti“ iných, čiže o našej nevyspelosti, teda zaostalosti – ako nám to ktosi pripomenul v knižke Žijem v takej krajine.

Je azda vyspelosťou mravná ľahostajnosť, hlásaný liberalizmus a bezhraničná tolerancia k hocičomu? Je vyspelosť súčasná nadvláda zlatého teľaťa? Je vyspelosť programovaná a všemožne šírená deštrukcia rodiny? Pokladáme za vyspelosť stav organizovaného a mocensky presadzovaného zániku rodiny, teda agónie spoločnosti? Je vyspelosť fyzické zabíjanie nenarodených detí a zakladanie ich mravnej dezorientácie už predtým, než sa začnú učiť čí-

tať a písať? Je vyspelosť zakazovať deťom používať slová „mama“ a „otec“? Je vyspelosť náhrada rodiny, rodičovstva, rodenia detí hocijakým „spolužitím“?

Bude Európa vyspelá po zániku základov kresťanskej morálnej orientácie, po zániku svojich tisícročných tradícií? Akú vyspelosť dosiahneme po takejto zmene? Je to, čo dnes vidíme, vyspelosť, či obvyčajný imperializmus, presadzovanie bezohľadnej nadvlády a program nivalizácie malých národov, keď sa ony zaplavujú týmto morálnym a kultúrnym úpadkom? Touto duchovnou prázdnotou, vládou zlatého teľaťa, „vyspelou“ nevyspelosťou?

Technika, ktorá má byť dôkazom vyspelosti, môže byť technicky „vyspelá“, ale ľudsky vyspelá je iba vtedy, keď nie je antihumánna, keď nie je nástrojom útlatu a zabíjania. Ak nad techniku nepostavíme ducha, o žiadnej vyspelosti nemôže byť reč.

Spomeňme si znova na I. Štúra, ktorý mal inú hierarchiu hodnôt, keď povedal, že „duch je z Boha“ – stojí nad ostatným.

Myslime, hovorme, píšme, konajme v tomto duchu.

Zostavil Jožo Starosta z nasledovných zdrojov

- Hromadná nevyžiadaná email
- Ábel Král: Zápas o slovenskú identitu
- <http://www.literarny-tyzdennik.sk/products/literarny-tyzdennik-1-2-2014/>
- http://www.juls.savba.sk/ediela/slovenski_jazykovedci/1996-2000/Kral,%20Abel.html

Populárna slovenská heligonkárka Vlasta Mudríková pokrstila svoje šieste CD

Slovenská heligonkárka a speváčka ľudových piesní Vlasta Mudríková, vydala svoje šieste CD. Všetky piesne majú originálne hudobné spracovanie a sú zvukovo jedinečné. Hlas mladej Kysučanky už nie je sprevádzaný kapelou, ale zvukom niekoľkých heligóniek. Album je výnimočný aj tým, že speváčka si na ňom zaspievala niekoľko duetov so svojou mamou. Obsahuje nádherné trávničky, kresťanské piesne a dvojicu autorských skladieb. Ich tvorcom je textár z Papradna.

Vlasta Mudríková svoje aktuálne CD pokrstila 8. apríla 2016 v Dome kultúry v Čadci, ktorý bol zaplnený do posledného miesta a vládla v ňom úžasná atmosféra. Tú vytváralo množstvo fanúšikov populárnej folkloristiky, zo všetkých kútov Slovenska. Bohatý program začal vystúpením mladej speváčky, ktorú za mikrofónom sprevádzala aj jej mama. Tento slávnostný večer spestrilo niekoľko interpretov, ktorí taktiež publiku ukázali krásu ľudovej hudby a vďaka ľudovému zabávačovi tu nechýbal ani humor.

Oficiálna časť večera vyvrcholila samotným krstom CD, ktoré do života uviedol primátor mesta Čadca. Myšlienka nahrávania albumu v čisto heligonkárskom duchu, vznikla v srdciach speváčkiných fanúšikov a premenila sa na skutočnosť. Vlasta Mudríková dokázala, že si neplní len svoje sny, ale plní aj sny svojich fanúšikov.

Veronika Pullmannová

zdroj: www.mudrikova.blog.cz

Maroš Madačov, je pseudonym Martina Števčeka, katolíckeho kňaza zo Spišskej Kapituly, ktorý žil v rokoch 6.6.1912 - 4.11.1980. Tvoril pre deti a mládež, písal knihy i do Spolku sv. Vojtecha, články v denníku Slovák. Pod farou v New Westminsteri, v Britskej Kolumbii, som našiel knihu „Pri vianočnom stromčeku“, z r.1948, ktorú napísal práve Maroš Madačov a ktorá je plná slovenských legiend. Jednu z nich, „Bohatstvo slovenského národa“, vám ponúkam. (js)

Bohatstvo slovenského národa

Ľudia už na potopu aj zabudli a zasa ich bolo čoraz viac. Čoraz viac ich bolo a toľko ich bolo, že už ani nevyžili v starej krajine, i prikázal im Pán Boh, aby sa rozišli po svete.

Nepustil ich s prázdnyimi rukami: každému národu dal osobitnú reč a osobitné bohatstvo.

Nuž bolo živo a bolo rušno, keď sa národy zišli pred Božím trónom a keď im Pán Boh dával dary, aké si kto zažiadala:

- Daj nám, Pane, úrodnú, veľkú krajinu, čo oplýva mliekom a medom!
- Daj nám, Pane, silu a moc, čo budeme panovať nad inými národmi!
- Daj nám, Pane, slávu a múdrosť, aby sme boli slávni vo svete!

I rozdával Pán Boh, kým bolo z čoho, rozdával plným priehrštím.

Naveľa, naveľa, na samom konci idú pred Boží trón Slováci.

Idú úctivo, len hŕstka ich je, najmenej medzi národmi.

- Vitajte, deti moje, a prečože idete len teraz naostatku?

- Ach, odpusť, Otče, väčšie národy nás odsotili, malý národ by sa darmo tisol dopredu.

- A čože vám dať, keď veľké krajiny, moc a slávu už rozobrali iné národy?

- My neprosíme o veľké zeme, nedychtíme po moci ani po sláve. Len jedno prosíme, o Tvoju lásku prosíme, aby si Slovákov večne miloval!

- O lásku prosíte, dar nad všetky dary na svete? Keď lásku chcete, lásku vám dávam, slovenský národ budem naveky milovať!

I usmieva sa dobrý Pán Boh, usmieva sa na Slovákov ako otec na dietky, lebo ich prosba sa mu najväčšmi páči spomedzi prosieb všetkých národov.

Ale kdeže sú hranice Božej štedrosti, ktože ju kedy do dna vyčerpá?

I máča si Pán Boh prst v rajskej studni a dotkne sa jazyka Slovákov:

- Dávam vám do daru najkrajšiu reč, akú iní ľudia na zemi nemajú. Slovenská reč bude taká ľubozvučná, ako keď v nebi spievajú anjeli. Taká krásna, ako keď sa rosa jagá na slnci. Taká príjemná, ako keď vetrík veje v máji. Taká sladká, ako keď dieťa teší matka. Taká milá, ako keď sa usmeje nevinné dieťa. Taká utešená, ako keď zapeje sláviček, že pri jej zvukoch budú mladí ešte mladší a aj srdcia starých ľudí omladnú!

Druhý raz načrie Pán Boh do nebeského raja, berie z neho najkrajšie piesne a kladie ich do úst Slovákom:

- Dávam vám do daru aj piesne, najkrajšie piesne na svete. Keď vaše devy zaspievajú, umlknu vtáčiky, zhučia potôčiky, vršky podskočia, spev slovenských diev na raj premení vašu zem!

Aj tretí raz sa Pán Boh usmieva na Slovákov, do tretice všetkého dobrého:

- Napokon vám dávam aj krásnu vlasť pod Tatrami, to bude vaša milá otčina. Tam obrábajte svoje role, tam zachovávajte otcovské mravy, kresťanskú vieru, reč slovenskú. A keby aj súženie prišlo na vás, nezúfajte, ja vás vždy budem nosiť v otcovskom srdci, ja vám vždycky pomôžem!

- Ó, vďaka Ti, Pane, vďaka, vďaka, že si nezabudol na Slováka!

I žijú Slováci pod Tatrami, i bývajú už vyše tisíc rokov vo svojej slovenskej otčine. A budú žiť i naďalej, lebo slovenský národ Bohu slúži a Pán Boh svojich verných vždy ochráni!

Maroš Madačov

Niagara moja láska

V škole bol mojím najobľúbenejším predmetom zemepis. Mená ako Kanada, Montreal, Toronto, Veľké kanadské jazerá, Skalisté hory, Vancouver a samozrejme hučiaci Niagara zneli pre mňa veľmi exoticky. Nikdy som nemal záujem emigrovať do Kanady, ale ako sa povie, osud všetko zariadil inak a od roku 1982 žijem v blízkosti Niagarských vodopádov.

Áno, práve Niagara mi ako milovníkovi prírody prišla k srdcu. Mám talent od Pána Boha, a túto neopakovateľnú krásu dokážem zachytiť objektívom svojho fotoaparátu. Niagara sa teda stala mojou LÁSKOU, lebo ma doslovne "opantala a očarila". Trávim tu mnohokrát svoj voľný čas a sledujem jej meniacu sa krásu v každom ročnom období. Fotografia dokáže povedať viac ako tisíc slov, veď vy, ktorí čítate tento článok, to môžete posúdiť sami.

Zakaždým, keď sa vyberiem k Niagare, si zanôtim pieseň, ktorú som poznal dávno predtým ako som videl tieto krásne vodopády na vlastné oči. Dovoľte mi zaspomínať.

V bývalom Československu, či Česko-Slovensku, som nespočetnekrát počúval českú trampskú pesničku TESKNĚ HUČÍ NIAGARA. Neskôr mi túto pieseň vždy zaspieval nebohý otec, keď ma, ako emigranta, navštevoval a naše kroky smerovali k hučiacim vodám Niagarských vodopádov.

Čitatelia časopisu Slovo z Britskej Kolumbie, ktorí už majú na chrbte nejaký ten krížik, určite si spomenú aj speváka Waldemara Matušku. Patril k emigrantom z Husákovho normalizačného obdobia. V osemdesiatich rokoch mal mnohé vystúpenia pre emigrantov a z playbacku nám v Hamiltone zaspieval na želanie aj Těsne hučí Niagara.

Pieseň o Niagara spievali mnohí speváci ako napríklad Gott alebo Vondráčková, ale najlepšie ju dokázal interpretovať bezpochyby "country spevák" Waldemar Matuška. Pesnička sa doslova stala legendou a dodnes ju hrajú skupiny, či jednotlivci, na mnohých českých a slovenských country festivaloch.

Autorom textu piesne bol známy česko-americký emigrant, cestovateľ, filmový dokumentarista, ka-

meraman a fotograf Eduard Ingliš. Mal pozoruhodný emigrantský osud. V roku 1947 odišiel do Južnej Ameriky a po februárovom prevrate v roku 1948 sa už do vlasti nevrátil. Usadil sa v Peru v hlavnom meste Lima. Stal sa významným fotografom a kameramanom. Bol aj osobným fotografom peruánskeho prezidenta Manuela Pradu. Vyhral mnohé medzinárodné fotografické súťaže a jeho fotografie boli publikované v časopisoch Life a Time. Vo vlastnej produkcii natočil tri celovečerné filmy. Spolupracoval s Ernestom Hemingwayom pri natáčaní filmu Starec a more. Je mimochodom autorom hudby v jedenástich filmoch. Potvrdil teóriu migrácie pôvodných obyvateľov Peru do Polynézie a spolupracoval so svetoznáмым nórskym etnológom Thorom Heyerdahlom. V roku 1962 sa presťahoval do USA,

Teskně hučí Niagara

*Na břehu Niagary, stojí tulák starý,
na svou první lásku vzpomíná.
Jak tam stáli spolu, dávali se dolů,
až jim půlnoc spadla do klína.*

R:

*Teskně hučí Niagara, teskně hučí do noci,
komu vášně v srdci hárá, tomu není pomoci.*

*Střemhlav do propasti padá proud,
na něm vidím tebe děvče plout,
škoda že ten přelud
krásný nelze obejmout.*

*Osud tvrdou pěstí, zničil lidské štěstí,
i ten nejkrásnější jara květ
i ten kvítek jara vzala Niagara
ta jej nenavrátil nikdy zpět.*

*Teskně hučí Niagara, teskně hučí do noci,
komu vášně v srdci hárá, tomu není pomoci.*

oženil sa s českou emigrantkou Ninou a v roku 1991 zomrel. Napísal 60 opier a množstvo piesní. Najznámejšou sa stala práve pieseň z roku 1931 TESKNĚ HUČÍ NIAGARA.

A nakoniec vám zo srdca od Niagary ešte zaželim moje klasické Zdravičko so Šťastíčkom a keď niekedy pridete obdivovať krásu Niagary nezabudnite si zanôtiť pri hučiacich vodách Niagary pesničku o Niagare.

Waldemar Mauska Niagara: <https://www.youtube.com/watch?v=4EBYtNonnOQ>

Photo Niagarských vodopádov: Paul Stacho
Photo Eduarda Ingliša: cs.wikipedia.org/wiki/Eduard_Ingriš

Nemám rád mejly typu “prepošili desiatim ...”, bez ohľadu na to, aký je ich obsah. Je to vždy zdroj vírusov a trojských koňov, poskytujú adresy pre spameroov, zahlcujú inboxy a, takmer vždy, požierajú drahocenný čas.

Tento bol inakší. Patrí medzi tie, ktorých pozitívny “náboj” prevážil všetky horeuvedené negatíva. Článok, na začiatku školských prázdnin, zasieva a umožňuje rast v srdciach čitateľov tie hodnoty, ktoré sa zo života mnohých z nás postupne vytrácajú: Lásku, porozumenie, vďačnosť, cit pre spravodlivosť, srdečnosť, nádej a vieru v dobro, ktoré je viac-či menej skryté pod nánosmi každodenných starostí v každom z nás. Je to ukážka (skutočná, či vymyslená), akú brázdou dokáže v detskom srdci vyorat’ dobrý učiteľ.

Nejlepší učiteľka.

Na začiatku školského roku stála triední učiteľka šestej triedy pred svými bývalými päťákmi. Prejela všetky deti pohľadom a řekla, že je má všechny stejně ráda a ráda je vidí. Byla to velká lež, neboť v jedné z předních lavic seděl schoulený chlapec, kterého učitelka ráda neměla.

Seznámila se s ním, stejně jako se všemi svými žáky, v loňském školním roce. Hned tehdy si všimla, že si nehraje se spolužáky, má špinavé oblečení a je cítit, jako by se dávno nemyl. V průběhu času byl vztah učitelky k tomuto žákovi čím dál horší a došlo to až tak daleko, že by nejraději všechny jeho práce přeškrtnula červenou tužkou a napsala mu pětky.

Jednou zástupce ředitele školy požádal o rozbor posudků všech žáků od počátku jejich školní docházky. Učitelka si spis tohoto neoblíbeného žáka nechala až na konec. A když konečně došla až k němu a chtě nechtě začala číst posudky na něj, byla ohromena.

Učitelka, která chlapce vedla v první třídě, napsala: „Je to překrásné dítě se zářivým úsměvem. Domácí úkoly dělá přesně a čistě. Být s ním pohromadě je prostě radost.“

Ve druhé třídě o něm učitelka psala: „Vynikající žák, kterého si váží jeho kamarádi, má však problémy v rodině: matka trpí nevyléčitelnou nemocí a jeho domácí život je nejspíš prostě boj se smrtí.“

Učitelka ve třetí třídě uváděla: „Smrt matky na chlapce velmi silně dolehla. Snaží se ze všech sil, otec však o něj nejvíce žádný zájem a pokud nedojde k nějaké změně, odrazí se jeho život brzy i na učení.“

Ve čtvrté třídě psala učitelka: „Chlapec neplní své povinnosti, o učení nemá zájem, nemá prakticky žádné kamarády, často usíná přímo ve třídě.“

Když učitelka posudky dočetla, velmi se sama před sebou zastyděla. Cítila se ještě hůře, když jí k Vánocům donesly všechny děti dárky zabalené do lesklého dárkového papíru se stužkami. Dárek od jejího neoblíbeného žáka byl zabalen do silného hnědého papíru. Některé děti se začaly smát, když

učitelka z toho zchumlaného balíčku vyndala náramek, ve kterém chyběly některé kamínky a lahvičku parfému plnou jenom do čtvrtiny. Učitelka však zarazila smích ve třídě, když vykřikla: „To je ale krásný náramek!“

Otevřela lahvičku s parfémem a několik kapek si stříkla na zápěstí. V ten den se chlapec po vyučování zdržel ve třídě, přišel k učitelce a řekl jí: „Dneska voníte, jako voněla moje maminka.“ Po jeho odchodu učitelka dlouho plakala.

Po nějaké době se začal neoblíbený žák vracet k životu. Koncem školního roku už patřil k nejlepším. Po roce, když už pracovala s jinými dětmi, našla pode dveřmi třídy psaníčko, kde jí tento žák psal, že byla nejlepší učitelkou, která ho kdy učila.

Uběhlo pět let, než dostala od svého bývalého žáka další dopis. Psal jí, že dokončil střední školu jako třetí nejlepší žák třídy a že ona je stále ještě nejlepší učitelka, kterou v životě poznal.

Po dalších čtyřech letech dostala učitelka dopis, kde jí její žák psal, že přes všechny těžkosti už brzo dokončí universitu s nejlepším hodnocením a znovu potvrdil, že až dosud právě ona je tou nejlepší učitelkou jeho života.

Za čtyři roky na to dorazil další dopis. Tentokrát jí bývalý žák psal, že když dokončil univerzitu, rozhodl se ještě zvýšit úroveň svého vzdělání. Před jeho jménem stál tentokrát titul „doktor“. Také v tomto dopise jí psal, že je nejlepší učitelkou, kterou v životě měl.

Čas plynul. V jednom dopise jí napsal, že se seznámil s dívkou, s níž se chce oženit. Jeho otec zemřel před dvěma roky a on by se rád zeptal, jestli by na jeho svatbě přijala místo, které obvykle patří ženichově matce. Učitelka samozřejmě souhlasila.

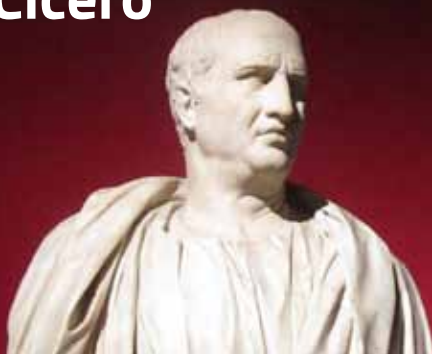
Ve svatební den svého žáka si učitelka vzala onen náramek s chybějícími kamínky a koupila si parfém, který nešťastnému chlapci připomínal maminku. Přivítali se, objali, a mladý muž učitel známou vůni.

„Děkuji vám, že jste mi věřila, děkuji, že jste mi dala znát, že mě někdo potřebuje, že něco znamená, že jste mě naučila uvěřit ve své síly a rozlišovat dobré od špatného.“

Učitelka mu se slzami v očích odpověděla: „Mýlíš se, to tys mě všemu naučil. Dokud jsem se s tebou neseznámila, neuměla jsem vůbec učit.“

Pre Slovo z Britskej Kolumbie upravil Jožo Starosta

Marcus Tullius Cicero

Marcus Tullius Cicero bol rímsky filozóf, politik, právnik, rečník, politický teoretik, konzul a tvorca ústavy. Narodil sa r. 106 pred Kr. A bol zavraždený r. 43 pred Kr. Ako filozóf bol ovplyvnený Platónom, Aristotelom a Lukrécium.

Z jeho múdrych výrokov hodno spomenúť

- Miestnosť bez kníh je ako telo bez duše
- Ak máte záhradu a knižnicu, máte všetko, čo potrebujete.
- Život mŕtvých sa nachádza v pamäti živých

Cicerova charakteristika rozvrstvenia rímskej spoločnosti v r. 48 pred Kr.

- 1 – Chudobný pracuje.
- 2 – Bohatý ho využíva.
- 3 – Vojak chráni obidvoch.
- 4 – Daňový poplatník platí všetkým trom.
- 5 – Tulák odpočíva za všetkých štyroch.
- 6 – Pijan pije za všetkých piatich.
- 7 – Bankár okráda všetkých šiestich.
- 8 – Právnik sa súdi so všetkými siedmimi.
- 9 – Lekár zabíja všetkých ôsmich.
- 10 – Hrobár pochováva všetkých deviatich.
- 11 – Politik žije zo všetkých desiatich.

Je to pravda aj v súčasnosti? Aj v krajine v ktorej žijete?

By hiking, running and ski mountaineering I have been exploring various mountain ranges in British Columbia over the last fifteen years. Due to work, I have spent most of my adventuring time in the area between Chilliwack and Duffey Lake, near Pemberton. However, I don't see that as a constraint since the Coast Mountains are tremendously beautiful, wild, and immense.

Here, in this quick "hiking guide" article, I would like to provide you with a couple of ideas for your summer hikes which I believe are significantly less crowded than the well-known options such as Mount Seymour, Chief, Garibaldi Lake or Joffre Lakes. This does not mean they are less scenery worthy! In fact, I think the opposite is true but they get overlooked as people tend to mostly go where many have been before. Kind of like in life, eh? :)

For the below trips, I am not going to describe the hiking routes in any great detail, I only want to give you an idea of what you should be ready for and why it's worthwhile visiting those places.

Mount McGuire near Chilliwack

Stunning views whole day, Great day trip

Best time: July to October but even November if it has not snowed yet that year.

I think this is one of the "best bang for the buck" hikes I have ever done. With having to only ascent about 800m to reach the summit I thought we would be in the forest most of the day. I mean, that's where you usually get with 800m on the Coast.

The first 30-40min are a bit challenging with route finding and steeper terrain, however, after that it is an absolutely stunning ridge walk with views changing every couple of minutes. Then you will cross nice alpine meadows to access the final section of the trail that will take you right to the summit McGuire. The mountain is very centrally located and so you will have superb views of steep walls on Slesse as well as big glaciers on Mount Baker, Tomyhoi Peak and Mount Shuksan in the US.

I won't describe the route to trailhead here, only few important things, as it's best to look it up in a guide book or online (just search "Mout McGuire hike" or go here <http://www.trailpeak.com/trail-Mount-McGuire-near-Chilliwack-BC-6081>):

The drive to Chilliwack Valley before you have to go off the paved road takes about 1h 20min from Coquitlam. Once on the logging road, you will travel about 15-20km and gain 1000m up an Alps-style road with switchbacks that provide great views already. You don't need a 4x4 vehicle (we didn't have it) but you will need something with better clearance – small truck (our choice), Ford Escape, Honda CRV – I don't think a Subaru will do.

My mother was looking forward to every lake along the route.

3 Less travelled hikes for this summer within 3 hours from Vancouver

By Stano Faban

Mount Rohr near Pemberton

Good trail, Glacier views, Swim in an alpine lake

Best time: end of July to early October, otherwise there could be some snow above the Rohr lake.

With its central location and height of 2423m you will get tremendous views of the whole area, namely peaks and glaciers of Mount Joffre, Matier, Slalok, Cayoosh and Marriott.

Hiking Mount Rohr can be done as a one day or a two day trip. You can also just cut it in half and spend the weekend at the gorgeous alpine Rohr Lake, while still enjoying lots of quality views. The best scenery is higher up but if you have small keen hikers (at least 8 years old) then the lake-weekend option will be great, taking you up to 4h to reach at their pace.

To reach Mount Rohr trailhead you will drive about 35 min from Pemberton towards Lillooet (and about 2.5 h total from West Vancouver). Drive past Joffre Lakes parking for another 4-5 km and park by the big highways maintenance gravel storage shed. The hike starts up a logging road on the opposite side of the road.

Once the road becomes a single track trail just follow the markers until a fork in the forest. Take a right and start climbing up, left goes to Marriott Basin (also a very nice place). After ascending a steeper section up some boulders you will pop out right by the Rohr Lake, an ascent of about 650m from the car. Refresh yourself and if needed then there are

a couple of camping spots around the lake. From here, you will continue on the left side of the lake and up the long valley towards a prominent summit of Mount Rohr. The final section might require some very easy scrambling but can be avoided if you look around for an easier way. By the summit, you will ascend about 1200m from the car.

Howe Sound Crest Trail near Vancouver

An absolute gem in our backyard, Overnight trip

Best time: July to October, but even November if it has not snowed yet that year just account for less daylight.

I have been hiking, running and skiing all over the peaks along the Howe Sound Crest Trail (HSCT) for years before my mother pointed out that I am missing the real gem – hiking the entire HSCT at a more leisurely pace. She has not done it before but she saw amazing photos in some article and wanted to do it ever since. With that bruise on my ego, I went on to verify her claims using my favourite "trip quality validation" tool – Google Earth – and I was immediately convinced that we must do it!

After being away on a high-altitude expedition most of the summer of 2013, I came back with a desire to just enjoy mountains at a more tranquil pace, and so one beautiful Saturday in October my mother and I set out on the much underrated HSCT.

Along the whole way, the trail travels up and down and is generally in good condition and well-marked. I have been volunteering for BC Parks exactly on this trail, to keep it maintained, so that's how I know it's been looked after. You will reach summits, pass by stunning mountain lakes and be in awe with ocean views.

This trip is best done as a two or three day hike (we took two days) as it is about 28km long with around 1700m of climbing and 2500m of descending. That is when you hike it in the south-to-north direction, starting at Cypress Mountain ski area and finishing in Porteau Cove. So you will either need two cars or have someone to pick you up. Doing it in reverse presents a lot more climbing and will take much more time.

Once hiking, there won't be much to marvel for the first 1.5h. After that it will be nature wonderland at

First amazing views on HSCT, this one from Saint Marks.

its best as you will be travelling mostly along a ridge and above trees!

On the first day, you will pass over the summits of Saint Marks and Unnecessary Mountain, skirt around and in between the summits of West and East Lion (two prominent landmarks that can be seen from Vancouver), and continue over summit of James Peak, around Thomas Peak, and over David Peak (new trail goes over the top, old one goes around it and is difficult to navigate). While you could potentially camp sooner it is best to reach Magnesia Meadows to do so, which is about 1-1.5h hiking past David Peak. This is about half way in distance but virtually all your climbing will be done by this point. Strong hikers, carrying camp gear and water for two days, should be able to reach the meadows in about 7-8h from Cypress Bowl. With

Rohr Lake with Cayoosh Mountain in the background.

Martin and Jan Canogursky with Chilliwack behind.

more breaks and much easier tempo you can do it in 10-11h, just leave your car by 7.30am and you should be fine. The second half of the trail, from the meadows to Porteau Cove will be much easier as the trail is not technical and you will be mostly descending.

The most important things to note for this trip are: 1) You will need to carry water worth of 2 days (which is about 3-3.5 litres per person) and/or have water sanitation drops, 2) You should have the stamina and some experience to hike for 7-8h on technical trails, 3) Since the whole trail is inside Cypress Provincial Park you are not allowed any camp fires, 4) By carrying all your water, food and camping gear you will be relatively safe, 5) There is cell coverage on about 60% of the route which provides you with a

backup option in an emergency, but you don't really want to really on that one ;)

Which one to pick?

I hope you don't ask this question because I believe you will like them all.

With that, thank you very much for reading and feel free to email me at stanofaban@gmail.com if you need help with your trip planning.

Stano Faban

Stano Faban is a passionate ski mountaineer, hiker and mountain runner who represented Canada at two World Ski Mountaineering Championships. He is also a website designer and digital marketing specialist.

Me running up the final stretch with Rohr Lake and Marriott Basin in the background. Photo by Fero Piliar.

Kanada mi dáva všetko, čo som od života chcel

Adrian je z Banskej Bystrice a v Kanade žije už 14 rokov. Zo Slovenska odišiel dva roky po vysokej škole, ktorú študoval v Žiline.

Aj keď Adrian zo Slovenska odchádzal ako slobodný chalan, v Kanade si založil rodinu a momentálne si žije svoj sen v drevenici na severozápade Kanady so svojou manželkou a dvoma dcérami.

Musím priznať, že rozhovor s Adrianom je môj prvý rozhovor, ktorý sme neabsolvovali cez Skype. Ako Adrian uviedol v email: "Som introvert, a tak mi emailová forma komunikácie vyhovuje viac. Môžem si dopredu premyslieť odpoveď a chvíľu si ju nechať odležať v hlave". Nakoniec sme si vymenili niekoľko desiatok emailov a po tom, čo som ho poriadne vypovedala, vznikol podľa môjho názoru veľmi vydaný článok.

Ahoj, Adrian! Začnime tým, prečo práve Kanada.

O Kanade som sníval prakticky od malička. Nevie, na koľko ma ovplyvnili knihy od spisovateľov ako Cooper, May, London, Grey a podobne, ale určite zohrali svoju rolu v mojom životnom smerovaní.

Európa bola na môj vkus vždy príliš plná ľudí, pravidiel a tabuliek. Kanada je krajina, kde môže ísť človek divočinou aj týždeň vkuse a nestretnie ani nohu. A to vo mne vzbudzovalo veľký záujem.

Napriek tomu mi môj sen vycestovať do Kanady prišiel príliš vzdialený a v podstate neuskutočniteľný. Nevedel som si sám seba predstaviť len tak naslepo odísť cez pol sveta do krajiny, kde nikoho nepoznám. V tom čase ešte nebolo všade tak veľa informácií o ľuďoch, ktorí odchádzali žiť do zahraničia. Teraz je na internete všetko od rozhovorov cez názory až po rôzne návody, ako a prečo sa presťahovať. Takže som ten svoj sen odložil do priehradky "To by bolo krásne" a šiel študovať vysokú školu. Tam som postupne dospel k rozhodnutiu, že sa po skončení školy stanem asistentom a dám sa na akademickú dráhu (PhD, docentúra atď).

Čo sa stalo potom? Kedy prišiel ten zlom, že nastal čas riešiť sťahovanie do Kanady?

Mala to na svedomí jedna dôležitá informácia. Spolužiaková sestra vycestovala aj s rodinou žiť do Kanady. Zrazu som mal k dispozícii informáciu z

prvej ruky. Zistil som, že sa to naozaj dá urobiť a ako na to. Ako som už spomínal, vtedy sa toho online nedalo vybaviť veľa, a tak som jedného dňa nasadol na autobus do Viedne, kde som na kanadskom veľvyslanectve poprosil o informácie o vysťahovaní do Kanady.

Dostal som od nich žiadosť o PR (permanent residency), čo v tej dobe bola jediná možnosť, ako sa do Kanady dostať. Doma som žiadosť dlho študoval a vyplňoval. Nakoniec som ju hotovú poslal poštou späť do Viedne. Asi 2 roky na to som už bol držiteľom PR víz. Medzi tým som stihol absolvovať osob-

ný pohovor vo Viedni o tom, prečo a na čo chcem ísť do Kanady, zdravotnú prehlídku a ešte aj vojenskú službu za slovenskú stranu.

2 roky trvalo, kým si získal víza? Wow. V dnešnej dobe by bol už málokto taký trpezlivý. Pamätáš si ešte, čo všetko to obnášalo a prečo to trvalo tak dlho?

V tej dobe bol takýto proces bežný. Keď som podal žiadosť, tak sa ničie mierne vyše roka nič nedialo. Potom mi poštou prišla pozvánka na pohovor na kanadskú ambasádu do Viedne. Vtedy som mal rôzne informácie o tom, aké sú tieto pohovory nepríjemné a že tam človeka chcú nacytovať. V mojom prípade to tak ale nebolo a pohovor bol úplne v pohode. Pýtali sa ma základné otázky o tom, prečo chcem ísť do Kanady a čo tam chcem robiť.

Po pohovore bolo zase ticho asi tak pol roka, až kým som nedostal ďalšiu obálku, kde odo mňa žiadali lekársku prehlídku. A to už som vedel, že mám prakticky vyhraté, pretože lekárska prehlídku bola posledným krokom pred udelením víz.

Po prehládke som potom čakal ešte ďalšie 3 — 4 mesiace, až kým mi neprišla pozvánka z kanadskej ambasády, aby som sa dostavil osobne s platným slovenským pasom a finančnou hotovosťou, ktorou som zaplatil víza. Vo Viedni som dostal do pasu potrebné povolenie a mal som rok na to, aby som odišiel do Kanady.

Na Slovensku som dal tým pádom výpoved' v práci, strávil som 2 mesiace prípravami a lúčením sa a potom som prvýkrát v živote nasadol do lietadla.

Kde presne v Kanade momentálne žiješ?

Momentálne žijem v predhorí Severných skalistých hôr (Northern Rockies) na severozápade Kanady. Nachádzam sa 7 km od mestečka Hudson's Hope, ktoré má približne 1000 obyvateľov, veľkú školu, malú knižnicu a obchodík so základnými potravinami. A, samozrejme, zimný štadión, ale ten je v Kanade snáď v každom mestečku, čo má viac ako 50 stálych obyvateľov. Ak chcem ísť na väčší nákup, do plavárne či do kina, precestujem cez 100 km. Ale presne toto je pre mňa tá pravá Kanada.

Neobmedzuje ťa to? Bývať takto ďaleko od všetkého?

V podstate nie. Ale keď sme takto začali bývať, chvíľu nám trvalo, kým sme si na to zvykli. Teraz si musíme všetko oveľa viac plánovať. Nie sme ale vôbec nákupné typy ľudí a nechýbajú nám ani reštaurácie či kaviarne.

Nafarbiť manželke vlasy zvládnem. Ona ma zase zvládne ostrihať :-)

Človek sa pri takomto štýle života naučí byť viac sebestačný. Takisto som sa naučil rôzne remeslá. Nie na profesionálnej úrovni, ale dosť dobre na to, aby som si väčšinu vecí vedel spraviť sám.

Jediné, čo mi chýba, je lepšie pripojenie na internet. Ale kvôli tomu sa do mesta sťahovať nebudem.

Čomu sa venuješ pracovne?

Pracujem na najväčšej vodnej elektrárni v provincii s inštalovanou kapacitou 3000 MW (pre porovnanie — najväčšie slovenské elektrárne Čierny Váh a Gabčíkovo majú kapacitu 735 MW a 720 MW). V tejto elektrárni momentálne robím na projekte modernizácie ovládania vodných turbín a generátorov elektrickej energie. To znamená, že všetky tlačidlá, lampičky a ručičkové ukazovatele meníme za dotykové obrazovky a rôzne iné digitálne vymoženosti.

Čo si od toho očakával, keď si sa do Kanady sťahoval, a aké boli tvoje pocity pred presťahovaním?

Sčasti to bol určité strach. Išiel som do neznáma. Okrem spolužiaka z vysokej, ktorý nasledoval svoju sestru a prišiel do Kanady asi pol roka pred mnou, som tam absolútne nikoho nepoznal. Tento kamarát bol aj tak asi 200 km od miesta, kde som ja plánoval začať.

Zároveň som ale cítil aj vzrušenie a pocit dobrodružstva. No myslím, že som nemal nejaké veľké alebo vyhranené očakávania. Jednoducho som si chcel nájsť zmysluplnú prácu, ktorá ma uštví, a začleniť sa do každodenného života. Bol som mladý a bez záväzkov, takže skrátka prístup "život — gombička".

Čo sa po tvojom príchode do Kanady ukázalo ako najťažšie?

Som introvert, takže konverzácia v angličtine. A neznášal som niekam telefonovať. Takisto som si musel zvyknúť na neskutočné teplo a vlhko, pretože som začínal v južnom Ontáriu. Chýbali mi hory, pretože tam je všetko

rovné. Ale tieto veci som si vlastne začal uvedomovať až neskôr, keď po roku — dvoch opadlo vzrušenie z toho, že som v Kanade.

Čo bolo pre teba, naopak, najviac super, keď si sa presťahoval?

Že si žijem svoj sen. To bolo pre mňa neuveriteľné.

Ako si si našiel kamarátov a ako si sa začlenil?

Ešte pred odchodom do Kanady som sa cez ICQ (chatovací program — snáď si to ešte niekto pamätá :-)) spoznal s Kanadankou, ktorá má slovenských predkov. Vlastne si ona našla mňa a ja som jej povodne ani nechcel vraviť, že sa chystám do Kanady. Nakoniec som jej to však povedal a jej rodina ma potom pozvala, aby som na začiatok prišiel bývať k nim.

Po príchode som ale zistil, že ide o svedkov Jehovových a do mesiaca som odtiaľ zutekal. Spomínam to však preto, že cez túto Kanadanku som sa zoznámil so skupinou mladých Slovákov (väčšinou prvá generácia už narodená v Kanade), ktorí sa raz týždenne stretávali a hrávali futbal. To boli moje prvé kontakty a prví kamaráti.

V otázkach, ktoré som ti posielala, si párkrát spomenul aj svoju manželku a dve dcéry. Ako ste sa s manželkou zoznámili? Je to Slovenka?

Manželka Lucka je Slovenka. Kvôli tomu, že som introvert, a aj vďaka nejakej kultúrnej bariére mi to nejako s kanadskými dievčatami nešlo. Takže pomohol internet a prvé online zoznamky. Začal som si písať s dievčaťom z malej líptovskej dedinky.

Bola to láska na prvý pohľad. Prvýkrát sme sa stretli naživo asi pol roka potom, čo sme si vymenili prvý email. Lucka bola vtedy na Slovensku. Ale keďže Kanada bola tiež jej detským snom, rozhodla sa mi odpísať a spýtať sa na Kanadu.

Potom jedného dňa cestou z roboty našla na zemi kanadský cent, čo je až nepochopiteľné. Takže sme si vlastne boli súdení :)

Do roka a do mesiaca od prvého emailu sme mali na Slovensku svadbu. Do pol roka od svadby sme už boli v Kanade šťastne spolu.

Čo tvoje dcéry? Sú to malé Kanadanky alebo Slovenky?

Dcéry sa narodili už v Kanade. Momentálne majú 9 a 6 rokov a majú slovenské aj kanadské občianstvo. Minulé leto boli na letné prázdniny prvýkrát samé na Slovensku a zvládli to super. Letecké spoločnosti ponúkajú takú možnosť, že deti od 6 rokov môžu leteť samé a za príplatok sa o ne stará letuška.

So slovenčinou je to pre nich ale ťažšie. Staršia dcéra bola prvé tri roky iba s nami a rozprávala iba po slovensky. Potom nastúpila do škôlky a do pol roka bola jej primárnym jazykom angličtina. Pritom doma rozprávame iba po slovensky. Mladšia dcéra mala prvé roky problémy so sluchom, takže bola po-

zadu s rečou a boli sme radi, keď vôbec začala rozprávať. Vybrala si však angličtinu.

Výlety na Slovensku im ale neskutočne pomohli, keďže slovenčinu museli používať. Takže teraz sú už na tom tak, že dospelým, ktorí na ne rozprávajú po slovensky, odpovedajú slovensky. Ale medzi deťmi a aj medzi sebou fungujú prakticky len v angličtine.

Doma teda komunikujete po slovensky?

Áno, doma komunikujeme na 99 % po slovensky. Niektoré slová mi občas ujdú po anglicky, ale to je normálne. Niektoré veci vlastne ani neviem, ako sa povedia po slovensky. Napríklad na Slovensku som nikdy nevlastnil auto, takže nemám ani tušenie o tom, ako sa niektoré súčiastky povedia po slovensky.

A ako si si vôbec zvykol na angličtinu? Predpokladám, že už máš kanadský prízvuk :-)

Na angličtinu som si zvykol pomerne ľahko. Bavia ma počítače, takže vďaka rôznym programom, hrám, manuálom, ale aj vďaka knihám, som získal slušnú slovnú zásobu. Konverzácia bola zo začiatku kameň úrazu, ale postupne to išlo.

Kanadský prízvuk? Asi mám :-)

Ale čistú angličtinu tiež nemám, na to som sa ju začal učiť príliš neskoro.

Pod'me sa teraz trochu pobaviť o Kanade. Aké to tam je?

Tak toto je veľmi ťažká otázka. Ale skúsme po poriadku. Kanada je veľmi rozľahlá a rôznorodá krajina, takže snažiť sa zovšeobecniť moje skúsenosti na celú Kanadu by nebolo správne. Nikdy som totiž nežil vo veľkom meste ako Toronto alebo Vancouver. Moje skúsenosti sú teda viac z vidieka. Či už ide o Južné Ontário, kde je veľa veľkých či malých fariem, alebo o severnú Britskú Kolumbiu, kde je príroda prakticky nedotknutá.

Ľudia na vidieku sú priateľskí a ochotní pomôcť. Dokonca často bez toho, aby o tom vôbec dali vedieť. Napríklad v južnom Ontáriu mi trvalo asi dve zimy, kým som zistil, ktorý sused mi traktorom vždy odhrnie príjazdovú cestu k domu.

Na vidieku majú farmári pomaly na každom rohu stánok s ovocím a zeleninou úplne bez dozoru. Aj napriek tomu, že je tam váha a kasička s peniazmi.

Ďalšia vec je, že ľudia tu myslia veľmi pozitívne (teda aspoň tí, s ktorými sa stretávam ja). Keď treba niečo spraviť alebo vyriešiť nejaký problém, hľadajú cestu k tomu, ako to mať čím skôr úspešne za sebou. Nehľadajú výhovorky, ako sa niečo nedá urobiť.

Ale snáď najdôležitejšia vec je, že žijú svoj vlastný život. Neriešia druhých ľudí, ich oblečenie, auto, prácu alebo plat. V Kanade som nikdy nezažil závisť alebo ohováranie. Ale ako som už spomenul, Kanada je veľká krajina a je možné, že niekto má úplne iné skúsenosti ako ja.

Kanada je zaslúbenou zemou pre veľa ľudí, takže je tam určite veľa cudzincov. Ako cudzincov vnímajú Kanadania?

Kanada je cudzincom veľmi otvorená. Nikdy som tu ako imigrant nemal pocit, že hrám druhej husle oproti domácom. Jedna naša kamarátka nedávno zobrala moju manželku na prechádzku a len jej ukazovala: "Tento je Švajčiar a tento je Holanďan. Ten ďalší prišiel z Nemecka a ďalší z Ukrajiny". Manželka jej na to povedala: "Takže tu v našom okolí nie je nikto Kanadčan..." a kamarátka jej na to odpovedala: "Naopak, všetci sme Kanadania." Viem, že v mestách je to trochu iné, ale tu, kde žijeme my, sme jedna veľká rodina.

Aké sú v Kanade ceny? Respektíve aké sú tam náklady na život?

To veľmi záleží od toho, v ktorej časti Kanady človek žije. Každá provincia má iné dane a iné ceny. Takisto aj blízkosť USA ovplyvňuje ceny. V podstate platí, že čím bližšie ste k hranici USA, tým sú ceny prijateľnejšie. Jednak väčšina populácie Kanady žije v centrách blízko hranice, a to znamená, že to, čo sa tam vyrobí, sa nemusí ďaleko vozit'. Jednak je v okolí hranice väčšia konkurencia, keďže sa z USA veľa dováža, alebo tam chodia z Kanady nakupovať a to tlačí lokálne ceny smerom dole.

Z mojích skúseností bolo napríklad južné Ontário lacnejšie ako Britská Kolumbia. Najmä tu na severe sú predovšetkým potraviny a benzín s vysokou "severskou prirážkou". Ale na druhej strane sú v južnom Ontáriu aj nižšie platy.

So Slovenskom životné náklady veľmi neviem porovnať. Síce som odišiel až 2 roky po škole, takže som bol chvíľu zaradený do pracovného procesu, nikdy som tam nežil rodinu ani nesplácal pôžičku.

Čo sa týka miestnych pomerov, určite nie je sranda vyžiť z minimálnej mzdy. Vlastne ani z priemernej mzdy sa veľmi vyskakovať nedá. Mne moja profesia umožňuje zarobiť pomerne slušné peniaze, takže z môjho pohľadu sú náklady na život veľmi prijateľné. No musím podotknúť, že ja som nenechal krajinu z ekonomických dôvodov a ani som sa nikdy nehnať za kariérou.

Aké je v Kanade typické jedlo a čo máš rád ty?

Pre Kanadčanov? Určite morka. Ďalej čokoľvek na barbecue — ideálne krvavý steak. A za národné kanadské jedlo je považovaný tzv. poutine, čo sú vlastne hranolky so syrom a "gravý" omáčkou.

Mne ostali európske chute. Takže často robíme zemiakové placky alebo halušky. Bryndza tu síce nie je,

ale používame feta syr. Veľmi rád mám aj kapustnicu. Inak ale zjem všetko, čo manželka navarí, a keďže je tiež Slovenka, základ jedál je poväčšine slovenský. Veľmi nám chutí aj divina, guláš alebo fašírky z losa, ktoré sú vynikajúce. Z rýb mám najradšej lososa na všetky spôsoby.

Máš nejaké obľúbené miesta, kam rád chodíš?

Jednoznačne termálne pramene. Od tých úplne civilizovaných až po divoké, kde treba ísť pešo a bazén tvoria kamene a zopár drevených trámov. Odporúčam napríklad Halcyon Hot Springs, kde majú v bazéne trysky a v strede je ostrovček a na brehu penové vodné sláze. Keď si človek dá dve pod telo, voda ho unáša okolo toho ostrovčeka. Ja v takejto chvíli vôbec nevnímam čas a aj 2 hodiny sa pozerám na hviezdy.

Ďalej Ainsworth Hot Springs, kde voda vyviera v poloprírodnej mierne upravenej jaskyni. Jaskyňa má tvar dlhej podkovy (približne 10 — 15 metrov), voda je tam tak do pásu a je jemne osvetlená. Zároveň tam je vzduch ako v saune a to dotvára celkovú atmosféru miesta.

Čo by som ešte rád spomenul, je Liard River Hot Springs, kde je okrem iného aj jeden prírodný bazén, ktorý je pre verejnosť uzavretý. Medvede grizzly sa totiž rozhodli, že kúpeľ je prospešný aj pre nich. A Halway River Hot Springs, ku ktorým vedie rozbitá lesná cesta a posledný kilometer sa ide pešo dolu strmým kopcom.

Čo ešte rád robíš vo voľnom čase?

Spoznávam Kanadu. S deťmi a manželkou naložíme stan, zbalíme jedlo a ideme. Pri veľkosti Kanady je úplne normálne, že každý výlet má okolo 2000 km aj viac. Takto trávim naše dovolenky.

Cez pracovný týždeň bežne trávim večery alebo aj víkendy na našej usadlosti. Tu sa to volá "hobby farm", čo vlastne znamená, že človek má nejaký pozemok s domom, kde býva, ale neživí ho to. Netreba tam ani nič pestovať, stále sa to volá "hobby farm". My máme približne 4 hektáre pozemku a vždy je tam čo robiť. Opraviť plot, nachystať drevo na zimu, postaviť novú kôľnu, prevetrať štvorkolku či doviesť vodu (zatiaľ nemáme studňu, len 1000-galónovú betónovú nádobu v zemi, ktorú treba približne každé 2 týždne naplniť).

Večer potom spravíme vatru, pripravíme špekačky alebo postavíme kotlík na guláš. Deti skáču na trampolíne alebo sa hrajú na preliezačkách a my dospeláci

popijame víno a pozeráme na hviezdy, prípadne na polárnu žiaru. Len treba počkať, kým zapadne slnko, ktoré napríklad uprostred leta zapadá tesne pred polnocou.

Trávíš čas aj s nejakými Slovákmi?

Áno. V bližšom okolí (do 400 km) máme zopár kamarátov, s ktorými radi trávim čas. Kvôli vzdialenosti to však nejde až tak často, ako by sme chceli. Vo väčšine prípadov ide o rodiny s deťmi v približnej našej vekovej kategórii.

Myslím, že sa to asi spýtam zbytočne... Ale predsa. Uvažoval si vôbec o tom, či by si sa niekedy vrátil na Slovensko?

Neuvažoval. Na Slovensko sa nechcem vrátiť. Vybral som si krajinu, kde chcem žiť, a som tu spokojný. Založil som si tu rodinu a mám tu domov. Ja som vlastne aj odchádzal s tým, že sa nevrátim. Myslím si, že ak by som sa narodil kdekoľvek inde na svete, aj tak by som nakoniec skončil v Kanade.

Kanada mi vyhovuje hlavne preto, že má hustotu obyvateľov cca 3,5 človeka na kilometer štvorcový :-)

Cestuješ na Slovensko aspoň niekedy?

Na Slovensko cestujem veľmi málo. V začiatkoch to bolo viac. To som bol na Slovensku v priebehu jedného roka trikrát. Vlastne aj preto, že som tam stretol svoju životnú lásku, takže sa riešila svadba

a podobné veci. Potom som tam 10 rokov nebol. Ale minulý rok sme mali stretnutie zo strednej školy a keďže sme boli dobrá partia a chcel som vidieť aj kamarátov z detstva, vybral som sa na krátky výlet. Ale manželka chodí na Slovensko častejšie. Takisto sme tam začali deti posielat' na letné prázdniny. Chceme, aby poznali obe krajiny čo najviac.

Je niečo, čo ti zo Slovenska chýba? Zvyky, tradície, jazyk? Prípadne niečo, čo chceš, aby si tvoje deti odniesli zo Slovenska?

Chýba mi minerálka. Taká dobrá s malinovým sirupom. Nie denne, ale občas mi príde vyslovene na chuť.

Zvyky a tradície mi nechýbajú. Tie, na ktorých nám s manželkou a deťmi záleží, praktizujeme aj tu. Občas ich trochu miešame s kanadskými. Napríklad ja dievčatá na Veľkú noc olejem vodou a ony potom idú hľadať čokoládové vajčeka.

A keďže doma rozprávame po slovensky, tak mi nechýba ani jazyk. Asi by mi chýbal, ak by som mal partnerku, ktorá nie je Slovenka. Keď som doma, potrebujem úplne vypnúť a zrelaxovať — a to viem len v slovenčine. Aj napriek všetkým rokum, ktoré už žijem v Kanade. V angličtine premýšľam, snívam a aj som ju prijal za svoj jazyk, ale najväčší oddych je aj tak rozprávať v slovenčine.

Kanada je tvoj domov. Znamená ale pre teba niečo, že si Slovák žijúci v zahraničí? Teda expat? Cítiš sa inak ako na Slovensku?

Či sa cítim inak? To netuším. Pretože neviem, ako by som sa cítil, keby som ostal na Slovensku. Takisto pre mňa nemá význam porovnávať niečo s minulosťou, na ktorú sa ja zvyčajne ani nepozieram. To sú veci, ktoré sa už stali a už ich nezmením. Môžem sa akurát poučiť na chybách, ktoré som spravil.

Ale určite som sa zmenil. Môj pohľad na život je iný. Naučil som sa, že život budem mať taký, aký si ho sám vytvorím a záleží len na mne, čo chcem v živote dosiahnuť a ako to dosiahnem.

**Adrian, ďakujem za tvoj čas, ktorý si venoval to-
muto rozhovoru. Tvoje slová sú pre mňa veľkou
inšpiráciou. Dokonca začínam tuho premýšľať nad
tým, či Kanada nebude moja ďalšia destinácia! :-)
Držím palce, nech sa vám s manželkou a dcérami
veľmi darí!**

Tento rozhovor som prevzal z portálu NašiExpatri.sk (nasiexpatri.sk) s dovolením zakladateľky portálu Gabriely Krehelovej, s ktorou sa môžete skontaktovať cez email info@nasiexpatri.sk

Jožo Starosta

Slováci v Kanade - Slovaks in Canada

O živote v Kanade sa môžete dozvedieť z rôznych zdrojov. Stačí dať do Google vyhľadávača „Život v Kanade“ a okamžite dostanete 514,000 odkazov na rôzne zdroje o živote v Kanade.

„Life in Canada“ vám vygeneruje dokonca 482,000,000 odkazov.

A v tom je ten problém. Kto je schopný sa zorientovať v tom množstve informácií? Kde začať? Kam sa má Slovák obrátiť o radu ak chce začať nový život v Kanade?

Jednou z možností je obrátiť sa na agentúru, ktorá vám možno pomôže, možno nie. Podľa starého čínskeho porekadla je pravdou, že „Jazyk dokáže namaľovať obrazy, ktoré oko nikdy neuvidí“.

Druhou možnosťou je spoľahnúť sa na skúsenosti iných, ktorí už prešli tou cestou, na ktorú sa možno vy chystáte. Je tu však riziko, že špecifické skúsenosti určitého človeka nemusia byť platné pre vašu situáciu.

Tretou možnosťou je nájsť čistý prameň informácií, z ktorého môžete čerpať sami. Za takýto zdroj považujem základný dokument vo facebookovej skupine Slováci v Kanade - Slovaks in Canada (<https://www.facebook.com/groups/svkan/>).

Dokument obsahuje viac ako 200 odkazov na rôzne skupiny odpovedí na otázky o živote v Kanade a o možnostiach ako sa do Kanady dostať. Vytvorila ho Lucia, manželka Adriana, ktorý sa vyznal zo svojej lásky ku Kanade v článku „Kanada mi dáva všetko, čo som od života chcel“.

Lucia, zakladateľka tejto facebookovej skupiny, venovala určité hodiny a hodiny svojho času, aby dala dohromady informáciu užitočnú pre iných záujemcov o život v Kanade. Zo spôsobu akým vedie skupinu Slováci v Kanade - Slovaks in Canada cítim, že Lucia svoje vedomosti a skúsenosti „rozdáva s radosťou a táto radosť je jej odmenou“ (Chálil Džibrán, Prorok, O dávaní).

Príklady informácií, ktoré môžete v skupine nájsť:

- O SLUŽBÁCH AGENTÚR A INÝCH, ČO SLUŽBUJÚ DOSTAŤ VÁS DO KANADY
- NOVINKY A SPRÁVY Z OBLASTI IMMIGRÁCIE DO KANADY
- IMMIGRAČNÉ FÓRA, OTÁZKY A ODPOVEDE OHĽADOM IMMIGRÁCIE DO KANADY
- VYCESTOVANIE DO KANADY:
 - pripravte sa na život v Kanade
 - prečo práve Kanada?
 - možnosti vycestovania, druhy víz
 - čo zbalit', čo sa smie /nesmie dovážať
 - prísť/a som v Kanade, čo ďalej?
 - ako presťahovať do Kanady i domácich miláčikov
- ŠTÚDIUM V KANADE
- WORK PERMIT / PRACOVNÉ POVOLENIE
- SPÔSOBY IMMIGRÁCIE VEDÚCE K „PR“ STATUSU V KANADE
- CANADIAN CITIZENSHIP / KANADSKÉ OBČIANSTVO

(js)

svoje poučné knihy, ako ich majú iné popredné národy.

Nie z vášne, ktorá pudí niektorých ľudí ku písaniu, ale z povinnosti nedostatku kníh a lásky k nevedomému slovenskému ľudu lapil som sa pera. Viem, že to pero by bolo svedčilo lepšie v iných rukách, v rukách chýrnych lekárov a profesorov, ale robotníkov, vidiac púste pole, lapí sa motyky a snaží sa ho urobiť plodným, veď lepšie je vidieť pole napoly obrobené a zrnom pokryté, než celkom neobrobené. Tým, ktorým sa moja kniha nepáči, odkazujem: Nerobte krížik nad dielom iného, dokiaľ sami lepšie nestvoríte.

„Príliš mnoho, príliš málo, nie je k dúhu, nie je zdravo“

Moje vysvetlenia sú jednoduché, úprimné a píšem tak, aby ste mi rozumeli. S jednoduchým prelistovaním knihy nenaučíte sa ničomu. Pri čítaní knihy venujte niekoľko posezení vytrvalej čítbe knihy a nečítajte dve knihy súčasne. Táto rada zanechaná nám kedysi Montaignom neztratila ničoho na svojej cene. Lepšie je nečítať a neunavovať svoju inteligenciu, než čítať bezrozumne.

Vydaním knihy otvoril som novú cestu a z kropil ju

nutý život. Nie som otrokom jednej vedy, naopak, koštujem z každej misy, chlípam z každej šialky. Nie som bohatý, ale som spokojný s tým, čo mám - a toho veru nie je veľa. Zdravý som, lebo sa držím matky prírody a poslúcham jej zákony. Trpel som sám na rôzne nemoce, tri razy chceli ma moji priatelia (lekári) operovať, ale operácii som sa nepodrobil. Som presvedčený, že najlepšimi liekmi sú správna životospráva a pôst a najlepšimi lekármi na svete sú:

**Doktor VZDUCH,
Doktor SVETLO,
Doktor ISTOTA,
Doktor VESELÝ,
Doktor VODA,
Doktor POHYB
Doktor ZDRAVÝ ROZUM.**

Som denným pozorovateľom šťastia i nešťastia mojich spolubratov. Čítam v novinách o vojnách, o chorobách, o smrteľných zápasoch, požiaroch, zločinstvách, nehodách, úrazoch, vraždách, o prelievaní

Nie jazykom, ale činom bud' Slovenska verným synom

Roku 1914, hneď na počiatku svetovej války, zatvoril som svoje laboratórium a chytil som sa do zriadenia mojich rukopisov, na ktorých pracoval som asi 20 rokov. Robil som stále 16–18 hodín denne a konečne roku 1920 celý rukopis prvej knihy „Domáci Lekár a Radca“ bol dokončený.

Keď som svoju prvú knihu ohlásil, ľudia mi neverili a pojedni rozpisali sa v novinách, že je to „humbag“ a vydanie slovenskej knihy na 1 200 stránach považovali za nemožnosť. Ale kniha vyšla a nielen že hneď na počiatku sa osvedčila, ale môžem povedať, že si rýchle vydobila miesto v slovenských rodolubných srdciach.

Len 2000 výtiskov dal som tlačiť a až práve cena, následkom válečnej drahoty, bola vysoká, za 12 mesiacov všetky knihy sa vypredali. Minulosť, to jest rýchly rozpredaj knihy svedčí o tom, že Slovák túži za vzdelaním, že budúcnosť knihy je zabezpečená a to všetko prinútilo ma k druhému vydaniu.

Ač práve na prvom vydaní ztratil som skoro \$4,000 (\$4 000 v r.1920 = \$50 000 v r.2016), ktorý obnos podnes nie je zaplatený, odhodlal som sa vydať druhé vydanie, pri čom pomáhali mi niekoľkí priatelia, ktorých mená nájdete pri konci tejto knihy, zvlášť ale p. Pavel Jamriška majiteľ tlačiarne v Pittsburghu, Pa.

Ako pravdumilujúci človek píšem prosto z mosta. My Slováci sme hodne zaostalí vydávaním kníh za druhými národmi. U nás tlačené slovo dosiaľ nemá ešte tej úcty a vážnosti, aká mu patrí, lebo v širokých vrstvách niet ešte kultúrneho hladu po vzdelanosti, a tak ho niet ani po knihe. Jestli chceme napredovať a kráčať s novou dobou k lepšej budúcnosti, nesmieme by záhalčivými, ale musíme vytrvanlivou prácou kliesniť napred cestu, lebo len tak budeme môcť napredovať. Musíme sa vzdelávať, musíme privykať na knihy, lebo len pomocou kníh môžeme si stať do radu vzdelaných národov.

Ležali sme úhorom za celé tisícročie. Potrebujeme mnoho a všelijakých kníh, lebo vo vzdelaní je naša spása a vzdelávať sa len tak môžeme, keď máme

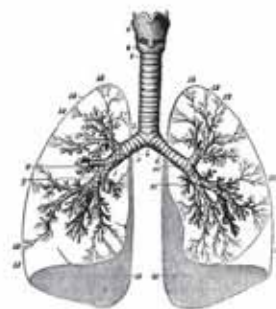
OBRAZ 1. Hľadá lekár liečenie! Takto lekár nevolá na chorého.

vlastným potom. Pravda a láska k trpiacim učinila ma silným. Listy od nešťastných trpiacich svedčia o tom, že mnohí našli v nej rady a pomoc ku vydraveniu a jestli sa mi to i pri tom druhom vydaní podarilo, budem uspokojený, že som nerozsieval semä do neplodnej zeme.

Mojim účelom nebolo písať knihu čisto pôvodnú na základe vlastných zážitkov a nie je to ani možné. Poznatky tu vyslovené sú časticou vedenia, ktoré je duševným majetkom každého lekára.

Čerpal som zo spisov slávnych lekárskejších odborníkov, použil som mnohých anglických, nemeckých, českých, ruských, poľských a málo slovenských spisov, rozličných brožúr a článkov niektorých novín. V knihe sú mnohé vety a odstavce z dotýčených spisov citované, čo som zväšha hneď poznamenal, avšak pre Slováka je toto pôvodná kniha, pretože to, čo sa v mojej knihe nachádza, neobjavilo sa nikde v slovenskom jazyku, krém niektorých vecí, ktoré mohli byť i vynechané.

Čo sa mojej maličkosti týče, žijem samotný, utiah-

OBRAZ 139. Priedušnica, priedušky a pľúca v prirodzenom stave. A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z.

Šťastie

Šťastie záleží prevážne od uspokojenia a uspokojenie zase od duševného pokoja, dobroty srdca, žilivosti a veselého prispôsobenia sa. V kritických chvíľach nezúfať, ale zachovať pokoj, nelamentovať, neponosovať sa, nenariekať, ale každej protivnosti smelo pozrieť do očí a usilovať sa celou silou ju premôcť. Všetky trpkosti s jakými sa v živote stretávame, sú na to, aby sme zdokonalili svoj charakter, aby sme sa cvičili v ctnostiach, ktoré nám ešte chýbajú ako ku príkladu trpezlivosť, vytrvalosť, punktovnosť (presnosť) atď. Šťastie nikdy neopúšťa ľudí, ktorí sa sami neopúšťajú a to samé týka sa i národov, a beda takému národu, takému spoločenstvu, ktoré následkom lenivosti, nevery a nedbalosti padá na silách.

krve, o hromobití, o zaujatí celých miest atd. (písané v čase 1.sv.vojny), ktorými nás tie dnešné búrlivé časy krmia. Tu tisíc mladíkov zamordovaných, tam loď stroskotaná, inde zase ohromné rozpaky zo sľubov, žiadostí, činností, processov atď., sú na dennom poriadku - zrady, klamstvá a zlodejstvá - jedni pozdvihnúti, pávopysní a hneď zneuctení, znevážení - druhí dnes bohatí, a zajtra krachnú - dnes všetkého dosť až po gágor a zajtra hlad a smrť...

I myslím si, prečo by sa to nedalo zmeniť, prečo je na tomto svete toľko nepravdy, toľko biedy, toľko psoty, toľko plaču a ukrutnosti? Tak sa zdá, že sme duševne nemocní, a následkom týchto našich duševných nemocí opanovala nás závisť, nenávisť, skúposť, lakomstvo za bohatstvom — sme blázni a neznáme si rady.

V Biblii čítame: „Jestli máte horkú závisť v srdci svojom, nechľubte sa a neklamte proti pravde. Nie

je tá múdrosť zhora zostupujúca, ale zemská, hovädná, diabolská" (Jakub III. 14 - 15). Alebo: „Prečo sa búrka národy a ľudia daromné veci premýšľajú? Kráľovia zemskí vynasnažujú sa a panovníci sa spolu radia proti Hospodinu . . . Hovoriac: Roztrháme zväzy ich a odvrhneme od seba povrazy ich. Ale ten, kto prebýva v nebesiach, smeje sa, Pán posmieva sa im (Žalm 1-2-3-4).

V tomto zmysle všetci sme blázni a nemôžeme jeden druhého zatracovať, lebo sme i sami nie bez chýb. Opanovali nás náruživosti, zapustivšie svoje korene tak hlboko do srdca našich, že sa nedajú ľahko

Buď dobrým krajanom

Kupuj všetko, čo len môžeš od svojich krajanov, podporuj predovšetkým priemysel otčiny – to je tajnosť národného bohatstva. Žid kupuje od žida, Nemec od Nemca a vidíš ako sa im darí? I ty, keď aj pár centov (pár centov pred 100 rokmi, pár dolárov teraz) viac zaplatíš za niečo, vždy kupuj od rodáka. Môže byť, že tvoj krajan, grocérnik, mäsiar nemá kredit, že nedajú mu na úver, musú všetko hotovými peniazmi zaplatiť, a preto i zárobok jeho nie je taký veľký, ako toho, ktorý kupuje vo veľkom a preto musí niečo zarobiť a viac rátať ako jeho sused. Kupuj od svojho, dnes pomôžeš ty jemu a zajtra pomôže on tebe.

vykoreniť. Avšak ten, kto dnes panuje, zajtra môže sa stať zneváženým. Závistlivec alebo lakomec smädne za zlatom a striebrom, za pokladmi tohto sveta a nakrivuje si ústa, zarmúti sa, keď sa mu nepodarí to, čo si za cieľ označil. Každý chce byť bohatý. A čo je bohaté? Boháč je otrokom prevrátenosti, bláznovstva, hlúposti a následkom tohto prevratu, nedbá, o sa stane s jeho spolubratmi.

Človek, ktorý zdokonaľuje seba, zdokonaľuje svet

Písaním tejto knihy trávim čas i peniaze, ale robím to vďačne pre dobro ľudu. Podávam ti, čtenému čitateľu, moje pozorovania, ktoré som zbieral skoro za dvadsať rokov. Netúžim za slávou, nepíšem za peniaze, nedržím kázanie zo slávobážnosti, aby som si s tým povestné meno nadobudnul a ako som už vyššie spomenul, nie je všetko moje vlastné, zbieral som ako včela, usilovne, neustále všetko, o čom som si myslel, že poslúži ľudstvu a budúcnosť ukáže, či sa mi to podarilo.

Viem, že budem kritizovaný, veď všetci máme chyby. Kdesi som čítal, že knihy podobajú sa pokrmom a čítači (čitelia) hostô, čo sa jednému páči, to druhý zahodí a preto i ja neprechovávam nádej, že každého uspokojím. Mnohí rozumejú, alebo myslia, že rozumejú mnoho, a druhí málo, jedni sú stranníci a druhí zatracujú a podvracajú, jedni ako včely za medom, druhí ako pavúky za jedom, a preto hovorím, komu sa moja kniha nepáči, nech ju nečíta. Keď takí spisovatelia ako Seneka, Cicero, Sokrates ba i sám Ježiš boli bičovaní, prenasledovaní, čo môžem

ja očakávať?

Vždy som miloval kritiku čestných ľudí a priaznivému prijatiu takýchto ľudí mám česť predložiť moje dielo. Najdú sa i pojední lekári, ktorí budú posudzovať moju prácu. Dobrých, spravdivých lekárov máme, bohužiaľ, veľmi málo. Dobrého lekára, dobrého národovca bude to tešiť, keď sa dozvie, že i Slovák, tá sirota, bude mať svoju knihu. Mnohí nespravodliví lekári sú pijaci, morfinisti, humbugári. Mäsiarenie (operovanie), otravovanie (predpisujú silné jedy) a humbug je na dennom poriadku. Mnohý lekár nevie ani recept predpísať a do chémie nerozumie sa ani toľko ako hus do piva.

Dobrá lekár i lieči i učí. Zlý lekár straší a nemal by sa volať ku nemocnému. Dobrého lekára máme si uctiť ako druhú osobu po Bohu, lebo on je náš najlepší priateľ, najlepší radca, on nás ratuje v našich nehodách, on nám stojí pri boku v našej poslednej hodine, on nás teší, jedným slovom všetko koná, aby nám život predžil. Takému lekárovi máme dobre zaplatiť za jeho trudy, za jeho znalosť a kto takého lekára oklame, ten klame samého Boha. Už starí spisovatelia hovorili, že lekári sú najväčšími obrancami ľudského života a Hierophilus menuje lekárov „Manus Dei“ (Božou rukou), ktorým dal Boh vedu, aby nemocným pomáhali. Isté je, že keď sa k dobrému lekárovi zavčas obrátime, že on sa bude usilovať, aby nám pomohol.

A naopak, chráňte sa takých zlodejov, šarlatánov, nepoctivcov, ktorí strašia, nahovárajú a nútia vás, aby ste sa poddali operáciám len preto, aby čím viac peňazí od vás vycigánili. Operácia je mnohokrát veľmi potrebná a jestli ste presvedčení, že máte dobrého a poctivého lekára, poslúchajte ho, lebo on najlepšie zná, čo vám treba. Dobrá lekár len tak bude radiť operáciu, keď vidí, že inak sa neuzdravíte a vtedy máte ho poslúchnuť.

Neveriť v dobro, je mravná smrť

Podivuhodný obraz Rebranta vyobrazuje Krista, Syna Božieho a dcéru Jairovú mŕtvú. Celé to obrovské vyobrazenie predstavuje nám Krista ako lekára, ktorý liečil duše, liečil telá a k tomu liečeniu neuzíval žiadnych medicín, jeho zázračným liekom boli jeho slová, jeho učenie a viera. Sv. Biblia sama výprava nám o jeho zázračných činoch.

Tak, ku príkladu, Jairus padnul k nohám Ježiša a prosil Ho, aby položil ruku svoju na jeho dcérušku a bude živá. I odišiel Ježiš do jeho domu, vzal ruku dievčinky a riekol jej:

„Talitha kumi“, o znači: „Dievčenko, tebe hovorím, vstaň“.

Ze Ježiš liečil vierou i učením o tom svedčí nasledujúci prípad. Na ceste k mŕtvej dcéruške Jairovej, jedna žena, ktorá za 12 rokov trpela a celý svoj majetok na liečenie vydala, bez toho, aby pomoci našla, počula o zázračných skutkoch Ježiša a myslela si, keby len sa jeho rúcha dotknúť mohla, hneď by uzdravela, šla teda k zástupu Ježiša a veľkým namáhaním dostala sa k Ježišovi, dotkla sa rúcha jeho a uzdravila sa. I spýtal sa Ježiš, kto dotknul sa rúcha jeho? Žena bojazlivo priznala sa Mu. On potom riekol: „Dcéro, viera tvoja a uzdravila.“

Alebo toto: „A keď šiel ztade Ježiš, šli za ním dvaja slepi volajúci: „Smiluj sa nad nami Synu Dávidov“. I hovorí im Ježiš: „či veríte, že to môžem urobiť?“ Riekl mu: „Áno, Pane“. Vtedy dotknul sa ich očí a riekol: „Nech sa vám stane podľa viery vašej.“

A takto je to aj dnes. Aj dnes viera je veľkým činiteľom v liečení a nemocný, ktorý má dôveru k lekárovi a k jeho liekom, zaiste rýchlejšie sa vylieči, než ten, ktorý mu nedôveruje.

J. CARMEN,
Box 202, Detroit, Mich. U. S. A.

Slovenský domáci lekár a radca

Pozostáva zo 40 "kníh":

- I. Anatómia
- II. Fiziológia
- III. Zdravoveda
- IV. Diagnostika
- V. Prvá pomoc
- VI. Nákazlivé choroby
- VII. Ranhojičské nemoce
- VIII. Zažívacie ústroje
- IX. Nemoce dýchacích ústrojov
- X. Nemoce krvného obehu
- XI. Nemoce močových ústrojov
- XII. Nemoce nervového systému
- XIII. Duševné nemoce
- XIV. Konstitučné nemoce
- XV. Kožné nemoci
- XVI. Nemoci kostí a svalov
- XVII. Otravy a jedy
- XVIII. Očné a ušné nemoci
- XIX. Novotvary
- XX. Cudzopasnici
- XXI. Náruživosti
- XXII. Pohlavný život a manželstvo
- XXIII. Choroby mužského pohlavia
- XXIV. Venerické nemoce
- XXV. Ženské nemoce
- XXVI. Detské nemoce
- XXVII. Ošetrovanie chorých
- XXVIII. Gymnastika
- XXIX. Masáž
- XXX. Vodoliečba
- XXXI. Elektrické liečenie
- XXXII. Slovenský herbár
- XXXIII. Lekárnictvo
- XXXIV. Slovenská domáca kuchárka
- XXXV. Huby
- XXXVI. Umelecko-priemyselný receptár
- XXXVII. Vinárstvo
- XXXVIII. Ľudské šťastie
- XXXIX. Kozmetika
- XL. Z tajností našich prababiek

Kúpanie nôh

Dedinskí ľudia v lete po vykonanej práci sadli si na lavičku pred domom, kde odpčívali a kúpali si nohy v studenej vode. Hovorievali, že studená voda pohlcuje únavu a že po takomto vykúpaní nôh cítia sa skoro tak dobre, ako keď ráno vstávajú z postele. Ďalej hovorili, že kúpeľ nôh odníma horúčku.

Účinky studeného kúpania nôh sú tieto: Studený kúpeľ účinkuje spočiatku chladno na nohy, ktoré však pomaly sa zahrejú lebo krv je zvedená z hornej časti tela do nôh. Preto sa kúpeľ odporúča v takých prípadoch, kedy sa krv valí príliš do hlavy a pôsobí bolesti hlavy. Kúpeľ nôh v studenej vode účinkuje aj na obch krvi. Po kúpaní sa nohy zahrejú, čo je na ošoh celému telu, zvlášť hlave, prsiam a podbrušiu. Kúpeľ má trvať iba krátky čas a po vykúpaní nôh sa má chodiť, aby sa nohy dobre zahriali.

Snažme sa byť dokonale moderní a dnešní, pozor len na to, že sme aj hriešni, aby sme neskončili ako škodiaci a smiešni.

Základný problém v živote každého človeka je určenie pravdy, ktorú vyznáva a vyriešenie paradoxu nezaslúženého a - z hľadiska jeho, ale i jeho blízkych a milovaných - nezmyselného zla. Sú to iste smrteľne vážne otázky a primerane tomu ma hnevá, keď vidím o tom s vážnou tvárou uvažovať samozvaných určovateľov a rozlišovateľov dobra a zla a takisto samozvaných ukazovateľov tej už konečne najsprávnejšej cesty.

Veríme však v určitého suveréna, ktorý nám povedal, že on je cesta, pravda i život. Už som to vo svojich úvahách neraz rozoberal a znovu to opakujem, že poznať pravdu nemôžeme bez poznania života, cesty svojej a cesty svojich milovaných. Tie často nevedú priamočiaro k šťastiu a blaženosti a závisia od mnohých temných okolností, ktoré pri tej najlepšej snahe a vôli nedokážeme rozlíšiť a určiť. Ak obhajujeme akýkoľvek názor a akúkoľvek organizáciu a či spoločenstvo, mali by sme to vždy mať na pamäti. Tak ako tieň zákonite a nevyhnutne patrí k svetlu, takisto sa aj pri tých najsnaživejších, najsprávnejších

a najsvetlejších úmysloch generuje, reprodukuje a či po našom nasleduje a vyrastá aj ten nevyhnutný kúkoľ medzi tou hoci aj evidentne najkrajšou a najlepšou pšenickou.

Problém posudzovania ľudí a aj organizácií, vrátane skaly Petrovej, je v tom, že ak chceme vidieť zlé, vidíme zlé a ak chceme vidieť dobré, vidíme dobré. Toto neustále čistenie zraku, to povestné hľadanie brvna vo svojich očiach, je dlhodobá a možno aj naveky nevyhnutná. My môžeme kritizovať budhizmus, ktorý ignoruje význam a zmysel utrpenia, môžeme kritizovať islam pre jeho vzťah k ženám a inovercom a bezpochyby musíme mať jasno, že tou cestou k správne mu životu nie je ani pohanstvo s jeho poverami, modlárstvom a zbožňovaním sily vecí a osôb, ktoré tú silu nemajú a pravdu už vôbec nie.

Všetci, bez výnimky, musíme a môžeme byť aj kritickí, ale nielen voči iným, ale najmä voči sebe a uvedomovať si, že sklony, ktoré kritizujeme u iných, máme aj my a neraz sme ich nielen vo svojom živo-

te, ale aj v histórii svojich vyznaní, prejavili. Dokonca tvrdím, že najviac kritizujeme tie sklony, ktoré máme aj my, ktoré sa nám nepáčia a kritikou len odvracame pozornosť od nás a smerujeme ju na iných.

Tieto tendencie, po starom, pokušenia, sa prejavujú v nás a medzi nami stále znovu a neustále. Takisto máme neustále a možno až naveky možnosť prejavovať sebakritiku, po starom pokoru a bez týchto, aspoň pokusov o odhad svojich reálnych možností, neprežijú nielen jednotlivé náboženstvá, ale ani ľudstvo ako také. Zvlášť je to aktuálne v období stále rastúcich ničivých potenciálov, proti prejavu ktorých nám môže už naozaj pomôcť len úcta k Bohu a vďačnosť za toľkokrát prejavenu milosť voči nám.

Mnohé myšlienky, ktoré som tu načrtnol boli už mnohokrát povedané, iste aj krajšie a účinnejšie. Berte teda tieto moje riadky ako kostrbaté, ale úprimné vyznanie, so snahou o spomínanú sebakritiku.

Snažme sa teda byť dokonalí, ako je Boh dokonalý, ale vyhýbajme sa pritom pýche na seba a pohrdaniu druhými zároveň.

BOŽE, BUĎ NÁM MILOSTIVÝ A ŽEHNAJ NÁS!

Vlado Gregor, 1. 8. 2015, gregigregor58@gmail.com

How to Launch a New Website for Your Business and Make It Work for You?

Launching a new website is always exciting and seems simple enough at the very beginning but once people start figuring out all the details the project often becomes overwhelming. In this article, I am going to walk you through the basics so you know what to expect and have a "road map" to follow.

There are couple of steps you need to take before you successfully launch a new website. Some are more obvious than others but all require time, effort and decision making.

Domain Name Registration

This is a step that most people think of and are the most excited about. After all, they are choosing the domain name under which their new website will be found on the internet.

Your domain name does not have to match your business name at all but it can, there are no rules about it. Pick something easy to remember and if possible no longer than two to three words.

Next, you will need to check whether the domain name you would like is free or not. To do that you

can visit a domain search website like Domain.com. The extensions (.com, .ca, etc) you should want to check for and register are ".ca" if you are operating your business strictly in Canada, and ".com" if you are also operating, or would like to in the future, outside of Canada. If both are free then register them. If only one is free then you should check what kind of a website is under the other already registered domain - if it is a business with similar services as yours then you should reconsider your domain name choice from the very beginning.

Single domain name will cost you about \$10-20 per year.

Website Hosting

It is good to consider which hosting provider you would like to host your website with before registering the domain name because preferably you want it to be the same company. It's just easier for future administration purposes.

Next, you will need to choose the right hosting package. For example, if you will have a WordPress powered website then you will want PHP and MySQL type of account/setup. (WordPress is one of the most powerful and friendly to use content management systems.)

There are many hosting providers to choose from so you might want to consult with your web developer before picking one.

Hosting packages prices could vary anywhere from \$80 to \$2000 annually while there are different perks included (or not) with each package. Reliable website hosting for a small to medium sized business, including up to five email address, will likely cost you around \$150 to \$300 a year. Some packages might be cheap at first a glance but you might need to pay extra each month per email address, etc.

Driving Traffic to Your Website - Paid Advertising and Other Promotions

While you might be tempted to just quickly "slam together" a website, so you can start driving visitors to it, it never is a good idea. You need to think of your website as marketing and selling tool. If your website's design and content isn't of much value to your visitors (or is confusing) then you can't expect any conversions - converting visitors to leads or customers.

The most popular and proven paid advertising online tools are Google Adwords and Facebook. The best free promotional platforms are various social media channels. However, it really depends which ones have the most potential to work for you depending on what kind of services you provide or what industry you are in. For example, if you are an artist or a wedding photographer then Instagram should definitely be your focus, while for a dentist Facebook will work better.

Website Design and Content

I have touched on the importance of having a quality website before advertising it in the above section. Now, let's discuss what makes a great site in more detail.

Defining a great design is difficult because design is really a solution to a specific problem - in this case, we are trying to design the most effective way of communication towards your customers. To provide you with an example: an absolute master piece of a website will work for a real estate agent selling million dollar houses in West Vancouver, yet the same design won't work for an agent marketing \$300,000 houses in a small town. The same is true the other way around as well, and it is because the two agents want to attract vastly different kind of sellers and buyers. The flashy website in a small

Ako sa mení význam

Zo spoločnosti sa pomaly vytráca schopnosť rozlišovať medzi krásou a ošklivosťou, dobrom a zlom, pravdou a klamstvom.

Hodnotový svet predchádzajúcich generácií poznal 7 hlavných hriechov: pýchu, lakomstvo, závisť, hnev, smilstvo, obžerstvo a lenivosť. Z pýchy sa postupom času stalo zdravé sebavedomie, z lakomstva sa stal zákon ekonomiky, obžerstvo bolo povýšené na vyššiu životnú úroveň, závisť sa zmenila v boj o spravodlivosť, hnev v zdravú reakciu na nekorektné správanie druhých, smilstvo na prevenciu proti neurózam a lenivosť dostala honosné meno, prokrastinácia.

Vďaka tejto "modernej nomenklatúre" sa starý kontinent zbavil "ťažkých hriešnikov".

Hulvátstvo sa zmenilo na slobodu prejavu, okrádanie je definované ako slobodný trh, zanedbaná výchova detí sa nazýva tvorbou vlastného názoru potomstva, neúcta k tradícii sa premenila na viťazstvo zdravého rozumu a likvidácia pozitívnych

hodnôt minulosti je pomenovaná ako zbavenie sa predsudkov, sloboda je zrazu svojvôľou jednotlivca a ustupovaniu zlu je povinným názorovým koridorom s názvom korektnosť.

Vďaka týmto "posunom" vo význame pojmov sa v súčasnosti Európa a celý západný svet nachádza tam, kde sa nachádza.

Súčasná doba miluje poradne. Pedagogicko-psychologické, predmanželské a manželské už máme. Poradniam predrozvodovým, rozvodovým a porozvodovým sa blýska na lepšie časy. Pýtam sa, ako mohli generácie našich predkov prežiť bez poradní ... Mohli. Mali totiž tvarované svedomie a dokázali logicky uvažovať.

Naša európska civilizácia sa v duchu korektnosti dobrovoľne zriekla hodnôt, na ktorých bola postavená a nemá sa teda o čo tradičného oprieť. Ztratili sme vertikálu. Tzv. "európske hodnoty", ktoré sú v masových médiach dokola omieľané, sú len bezobsažné pojmy a hodnotové bubliny.

Myšlienky prevzaté z rozhovoru s Prof. PaedDr. ThDr. MUDr. et MUDr. Jaroslav Maxmilián Kašparů, Ph.D., dr.h.c., ktorý uverejnil <http://www.parlamentnilisty.cz/> 21. 3. 2016 pod názvom Je povinnosť mať správny názor. Ustupujeme zlu...

Poslovenčil Jožo Starosta

Prof. PaedDr. ThDr. MUDr. et MUDr. Jaroslav Maxmilián Kašparů, Ph.D., dr. h. c. ako spisovateľ známy tiež pod autorským menom Max Kašparů, (* 14. máj 1950, Žirovnice) je český psychiater, pedagóg, člen sekulárneho rádu želivských premonštrátov, gréckokatolícky kňaz a esperantista. Pôsobí v Pelhřimove. Je autorom duchovnej literatúry. Je externým spolupracovníkom Českého rozhlasu, kde pravidelne vystupuje v relácii Ako to vidia. Príležitostne vystupuje aj v reláciách Českej televízie.

sk.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Maxmilián_Kašparů

town will likely communicate that this agent is way too expensive for what the market is willing to pay. Alternatively, it's very likely that no wealthy person will call up an agent that is listing amazing properties but presents them poorly.

As for content of your website, and regardless of the overall design, it is easier to explain what makes a site great. Below, I will demonstrate this using three examples.

The goal of Essentials website solution is to provide only the most necessary information and nothing more. The website will feature these pages and content:

- Services or/and Products pages introducing what you do or sell.
- About page that introduces your company or yourself.
- Homepage mixing information of the above two sections.
- Contact page listing your email, phone number, address.
- And the whole website would be using only few (engaging) images, graphics or other such elements.

Gold Standard website's goal is to go beyond the Essentials and you should really define who your targeted customer is before you begin. On top of the Essentials, it should do and have:

- Clearly communicate your unique selling proposition (USP). Basically, this means clearly answering questions: "Why you should choose us/me? And how are we different or better compared to our competition?"
- A page where you showcase your work or projects.
- Call-to-action element on every page – asking

visitors to do something specific like calling or emailing, ordering a product or service, etc.

- Displays contact information on every page.
- If your business has a physical location then consider including Google map on your Contact page.
- Custom contact forms which also record all submissions for your future reference. Examples of such forms are a usual contact form or more sophisticated "free estimate" form, feedback forms, etc.
- Pricing page is usually a must if it's the standard in your industry, or if your lower/higher prices are part of your USP.

Websites that are Going the Extra Mile are usually necessary in a very competitive industries. The goal is to show that you care about your customers even before they become one. Here are couple of things you should consider to go beyond the Golden Standard website:

- Use video (even only a 1-2min clip) to introduce your business and services or products.
- Provide value up front through educating your visitors, blogging, case studies, videos, or downloadable PDFs that contain further valuable information.
- Offer discount coupons in exchange for email address – this will provide your visitors with an incentive to do business with you and allow you to contact them later.
- Create custom landing page with unique contact forms – if you are paying Google to display your ads (or other provider) then it's beneficial to set up separate custom pages for each of the keywords you are bidding on (trying to advertise

for). For example: clicking on flooring specialist's ad for "hardwood floors installation" should take a visitor to a different page on your site than if they clicked on "bathroom tiling". Such pages just fulfill visitors' expectations better and faster.

- Build a community on social media and even actively reach out to people that ask questions there by answering them.

Other Details

As you can see, the process of launching a new website is quite straight-forward but does require some planning, time and effort to successfully complete. While there are a couple of more important details to consider beyond the above – mobile-responsive design, custom photography, email marketing, etc – I hope that you now have a better understanding of how you should go about launching your new website.

Stano Faban is a website designer, digital marketing specialist and founder of Veson Media. He is also a passionate ski mountaineer, hiker and mountain runner.

You can visit his website at vesonmedia.com.

Stay inspired, keep progressing.

By Stano Faban

Vláčik

Majer bola dielňa pre technicko-hospodárskych pracovníkov jednotného roľníckeho družstva v Danovej, inými slovami, pre mechanikov. Klamem keď poviem, že som tam strávil detstvo. Čo sa mi dnes zdá ako celé detstvo bolo asi len tučť, možno dva, pravidelných návštev otca cez obedňajšiu pauzu.

Otec dal prednosť robote na družstve pred strojárňami, aby k nám bol bližšie. Družstvo bolo hneď za Blatnickým potokom, ktorý tiekol na konci našej záhrady. Otec nás cez potok nosil na huby. On mal gumené čizmy, alebo šiel bosý. Keď sme vekom pribrali, vyzúvali sme sa sami.

Na družstevnom dvore bolo niekoľko mechanických dielní, ale majer bola najväčšia. Cez leto boli ich stálymi zákazníkmi kombajnisti a ich kombajny. Dielňa voňala ako bazén plný oleja. Otec po robote smrdel akoby sa v tom bazéne kúpil. Chlapi, ktorí tam s ním robili sa nás vždy pýtali na frajerky, aj keď sme mali sotva 6 rokov. Bol to náš raj. Všade sa povalovali najrôznejšie kľúče, vrtáky, kladivá a nástroje, ktoré som ani nevedel pomenovať. Dielni trónila stolová vŕtačka a sústruh na železo.

Z návštev od krstného na Bystričke sme si vždy niečo odniesli. Krstný mal taký malý majer doma v pivnici a dvoch dospievajúcich synov v podkroví. Nikdy s nami veľmi nehovorili. Krstná na nich zakričala keď sme vošli do domu, oni sa došli pozdraviť stojac na schodisku. Naši s nimi začali debatu, ktorej sa oni zúčastnili len pokrčením pliec a úšklbkami a už ich nebolo. Zvyšok návštev sme strávili prikovaní v gauči, napchávajúci sa chlebičkami a lacnou limonádou. Krstný bol večný srandista. Na jeho vysvetlenie ako sa tvorí hnis vo vyrážkach a ako ich vytlačať nikdy nezabudnem. Ja som vtedy nemal žiadne vyrážky.

Neskôr boli bratrance dosť veľkí na to, aby ich doma nikdy nebolo keď sme došli navštíviť. Pre

nás to znamenalo vyslobodenie sa z gauču keď nám krstná dovolila hrať sa v podkrovných izbách. Jožo sa v sedemnástich vyspal so Suzou. Doteraz sú spolu. Bola z toho veľká rodinná aféra, z ktorej si krstní očividne nerobili nič – lepšie ako keby sa mali vyspať niekde na tráve za kulturákom. Jožo mal odvahu. A slepý delostrelecký náboj hneď pri posteli, ktorý otec veľmi obdivoval. Mal som pocit, že by si ho preto prial radšej za syna. V škatuli od topánok sme tam ako pubertáči objavili trosky elektrického vláčika, ktorý nám krstný nanútil pri odchode z návštevy.

S vláčikom sme si domov doniesli aj prázdny zásobník nábojov do samopalu z krstného muničnej zbierky. Ako synovia partizána, môj otec a jeho dvaja starší bratia mali až posvätný obdiv k zbraňam. Keď vyrastali, museli byť zvyšky vojny roztrúsené po lúkach kde sa hrávali. Na partizánov. Mne sa to nikdy nezapáčilo, ale aj tak chvíľu trvalo kým sme sa prestali hrať s nábojnicami a vytiahli zo škatule vláčik.

Trafo z autodráhy sa presne hodilo na napájanie železnice. V škatuli bol aj umelý stromček. Akurát nám chýbala kompletná lokomotíva. Za ňou zapojené vagóny sme prstami tlačili po nažhavených koľajničkách. Nemala zadné koliečka, ktoré by prenášali prúd z koľajničiek do motora. Vláčik bol starý, koliečka sa nikde nedali zohnať a navyše sme nemali peniaze. Vyrobiť niečo tak malé bola pre oca ozajstná výzva. Sústruh v majeri bol príliš rozhegán opravami ťažkých hospodárskych strojov. Po niekoľkých neúspešných pokusoch sa ocovi jedného zimného večera konečne podarilo trafiť tú správnu veľkosť. Keď sme lokomotívu plnú očakávania položili na koľajnice, strieborné koliečka začali iskriť na všetky strany. Nič. „Nejde to,“ bol som sklamaný ale nevádzilo mi to. Na vláčiky som bol už aj tak priveľký. Tie kolieska sa mi lesknú pred očami dodnes. Boli od oca. Keď niečo nemohol zohnať alebo kúpiť, tak to vyrobil.

Jano Klimas

The Irish desk

We didn't have anything when we moved to Dublin. Our new friends left us some things for the kitchen and bathroom. One car, just one car ride was enough to bring everything from Cork city to Dublin. And it wasn't a big car. I thought, then, that we had too much stuff. My philosophy for the first two or three years in Ireland was not to collect anything. Now I wonder why, but it made sense to me back then. I thought that having no possessions would make it lot easier to live. We didn't have huge salaries and tried to cut spending and save up everything we could.

When we found our new home on the Cork Street, I didn't have a job. Soon I realized that working from home won't be possible unless we get a desk. Our room was small, a single room with a double bed. Just one wardrobe for clothes, everything else had to be stored under the bed. I got some shallow boxes from a local supermarket and organised everything just as if that space was our new desk. It even made sense, because the drawers slid on the wooden floor easily. The key was to remember what was where. Otherwise, I needed to pull up every box to see what's in there. My wife didn't like it all. I'm still amazed by her patience with my resistance to buy a new desk. I didn't want to spend a cent on any furniture. For weeks, I was checking the gumtree website (www.gumtree.ie) for free desks, but none of them suited. Some were too big, heavy or too far to collect on the bus. It was almost like an obsession with low cost and free stuff.

They opened a new store on the same day we moved to Dublin. Ten weeks after our move to the capital, I started a new job just across the street from home. I was allowed to work from home, but how could I work from home if I didn't have a desk. By the time I decided to buy it, I have run out of all ideas for how to get a free one; I lost my patience too. It was early November, cold and chilly, but still quite mild. I can't believe that I didn't think of Ikea sooner, but I guess the long bus ride wasn't worth getting a cheap desk from there.

Bus number 13 took me to the Ikea through Ballymun – a place that I would avoid on foot. Although I walked everywhere, this was too far. I spent more than an hour looking for a desk and ended up buying a huge shelf instead of a desk. Actually, two shelves – buy one get one free. They weren't pained and were quite heavy – durable, I thought. 15 kilos on my back, I took the desk- shelf on the bus. I was among the few people getting on the bus at Ikea. By the time we got to the O'Connell Street, it was dark. My arms hurt from carrying that desk. I thought I could fit it into my backpack, but only the legs fitted. I put it on my head and thought why the hell I didn't get a lighter desk. I didn't like the colour, I guess, and it felt like paper, like it wouldn't last. Back home, I put it together with old screws that I picked on the street. The desk came with its own screws, but I could spare them and use them some other time.

Jano Klimas

Smiem prosit'?

Stála som na dubnickej autobusovej zasávke. Ráno dýchalo čerstvo-zhlboka a ja spolu s ním. Do odchodu autobusu som mala pár minút k dobru. Vychutnávala som si tiché Božie ráno ako čosi vzácné a neopakovateľné. Skoro ako rannú kávu, podotýkam, SKORO!

Slnko práve prihodilo do pece prvé polienko a svet sa pomaly prebúdzal do nového dňa. V tom počuteľnom tichu som sa zadívala na neďalekú skupinku briez. Boli ako vždy, štíhle a na nohách biele pančuchy. Hodvábná zeleň nových lístčikov na rozvetvených hlavách im dávala pečať vkusu a elegancie. S úžasom v duši som pozorovala ako ranný vetrík česal a v zápätí zapletal zelené vlasy briez do tenkých vrkôčikov. Iskry zo slnečnej pece popadali briezкам medzi vlasy a ony sa pri tom nežne ohýbali, kolísali, nakláňali pod rozíhranou taktovkou veterného kaderníka.

Povedala by som, že briezky, doslova baletili, dva krôčky do ľava, tri cupitavé-doprava a nakoniec pirueta v záááklone! Hoci, popravde, ich roztancované nôžky boli staticky ukotvené v nevelkej zelenej lúke, ktorá im odovzdané roky ležala pri ich dlhých bielych nohách.

To im však pomyselne nebránilo, aby sa nechali viesť tanečným krokom, uleteným ranným vetríkom. Veď takej roztancovanej, brezovej duši nie je nič nemožné! Nežne pri tom pohadzovali zelenými hlávkami, ladne sa točili v takte veterného valčíka. Pod náporom toľkej utajenej krásy sa mi

zachcelo využiť si topánky a spolu s briezkami sa povykrúcať naboso v rannej rose...

Vtom však s rachotom dorčal môj autobus. Dvere na ňom sa otvorili a ja som tanečným krokom doň vstúpila.

- Dobré ráno pán šofér, - usmiala som sa na vodiča..

- Aj vám mladá pani - odpovedal s úsmevom (lichotník jeden).

Pohodne som sa usadila, skontrolovala som roztancované briezky či ich nôžky náhodou nevybehli z lúky na vozovku. Tie svoje som schovala pod sedadlá a celou cestou som sa usmievala na svet - len tak, pre potešenie duše.

veronika bosá

Omša za Život a Lásku

*Kvapky tichúčko such-šuch-šuchocú
v tlejúcim lístí*

Klopokajú mi po tvári

Stekajú pramienkom do užasutej duše

Posvätné ticho je hmatateľné

Boh prítomný

Nežne ovlažuje zem moju maličkosť

prostredníctvom dažďovej abecedy

Alfa a Omega je v každom slove vykúpenia

ktoré dnes spieva tichý letný dážď

Stromy pokojne dýchajú

Drevené srdcia v nich adorujú

A Zem?

Slúži odvekú omšu za Život a Lásku

Veronika

Modlitba dažďových kvapiek

Nastavili ste z času na čas svoju tvár dažďovým kvapkám, len tak pre potešenie duše? Nechali sa podaždiť - premoknúť, aby ani jedna nitka na vás nezostala suchá? Tí, ktorí to robia, mi možno dajú za pravdu. Je to nevšedný zážitok pre telo aj pre dušu.

Tých, čo teraz nado mnou úsmevne krúčia hlavou, pozývam na krátke priblíženie tohto jedinečného prírodného, Božieho fenoménu. Vstúpte na chvíľu spolu so mnou do sveta, kde prší farebný dážď v slove, cez ľudské vnútro priamo do duše.

Započúvali ste sa, ako dážď spieva za nočným oknom? Ako preluduje v neopakovateľných tónoch, ktoré nakoniec vyúsťia do melancholickej symfónie pre dve stratené kvapky, stekajúce na okennej tabuli z nenávratna do nenávratna? Všimli ste si, ako roztopašne skackajú po rozpálených chodníkoch počas sparného leta, kedy mokré mierové kamikadze cielene bombardujú všetko na dosah? Kde po strmhlavom dopade do kaluže vytvárajú praskajúce priehľadné bubliny, ktoré sú vyfúknuté z toho najjemnejšieho muránskeho skla? Ako bezmocne bijú pästičkami na strechy domov svojo šuchotavú morzeovku? Ja - áno!

Prezradím vám, pre mňa je dážď Dar od Boha. Je očistný, má svoje tajomstvá. Zmýva, obmýva, zaplavuje. Prinavracia k životu. Odplavuje nánosy, zúrodňuje, ak si ho vpustíte do svojho vnútra a necháte sa ním bezo zbytku podaždiť, ako Božím prúdom životodarnej vody.

Stalo sa vám, že ste stáli uprostred letnej prehánky, slnko preniklo svojimi lúčmi medzi padajúci dažďopád a celý jeho hustý závoj hýril farebnosťou dúhového spektra? Niektoré kvapky boli žlté, iné zelené, ďalšie svietili modrou a oranžovou farbou. Po chvíli, keď tmavé mračná vypustili v prívaloch oblačné priehradu dolu na Zem a slnko ešte intenzívnejšie presvietilo hustú dažďovú hmlovinu trieštia-cích sa kvapiek, moje prížmúrené oči uvideli, ako z neba prší na zem: Zlatýýý dááážd'.

Poeticky vyjadrené, akýsi neviditeľný kúzelník pastelkami píše do neviditeľného vzduchu farebné čiarky-pomlčky. Všedné tajomstvo prírody - v nevšednom zázraku. Občas sa mi podarí s ním pomyselne na okamih splynúť. Vtedy sa aj ja zmením na malú roztancovanú dažďovú kvapku, ktorá je farebná vo svojej čírosti. Nie priehľadnosti! Hýrim aj ja farbami palety, neopakovateľnej živej impresie.

A tak vidím v daždi viacej než „iba“ vodu potrebnú k prežitiu. Bez jej duchovného rozmeru a umeleckého posolstva by bol môj život o čosi chudobnejší. Dotyk s ním by sa zmenil iba na nepríjemné mokré a studené stretnutie, pred ktorým sa rýchlo bežím ukryť do „bezpečia“. Vďaka Bohu, vďaka dažďu a vďaka túžbe po kráse, plnosti a kreativite ducha to tak nie je!

Prezradím vám... dážď aj vonia. Zjari - rozkvitnutou lipou, agátom či senom, z ktorého ukradol kúsok lúčneho parfumu, v ktorom sú namiešané tie najingredienecie lúčnych kvetov. Občas vonia dialkami či vlahými zákutiami mokradí, ktoré za skorého rána štípu v nose. Je to oslobodzujúci pocit doširoka rozkrídlit' v daždi obe ruky, ako sťahovavý vták, ktorý si konečne po namáhavej ceste domov necháva z pierok vyprat' zaprášené dialky.

Milí priatelia, ak ešte váhate, neváhajte! Nechajte sa premoknúť až pod kožu farebným dažďom. Nech obmyje vaše vyprahnuté brehy... a tam, kde bola púšť, nech sa zazelená voňavá lúka... Potom svet a naša duša vykúpaná/vykúpená posvätným dažďom bude zárukou, že na chvíľu bude svet a my spolu s ním čistý a dobrý, ako po stvorení.

S pozdravom vaša veronika podaždená až na dušu

Planéta Zem 2016

Stretnutie Krasistov na Javorine

Posledný májový víkend sa uskutočnilo v poradí už 53. stretnutie čitateľov časopisu Krásy Slovenska na Veľkej Javorine (970 m. n. m.), čo je najvyšší vrch v Bielych Karpatoch v myjavskom regióne na hranici Slovenska a Česka.

Oblíbeným hraničným turistickým cieľom pod-javorinského kraja je práve Veľká Javorina, kde je tradícia slovensko-českého priateľstva a takisto miesto tradičného stretávania sa bratov Čechov a Slovákov. Nádherný, romantický región ponúka skutočne množstvo turisticko-kultúrno-historických zaujímavostí, stačí si len prostredníctvom google kliknúť na „krasy slovenska“ alebo na www.facebook.com/javorinskelisty.

Časopis Krásy Slovenska je najdlhšie súvislo vydávaný časopis na Slovensku, tento rok oslavujeme jubilejné 95. výročie od jeho vzniku.

Viac ako 1500 účastníkov sa zúčastnilo tohto podujatia, ktoré zorganizoval turistický klub KST Stará

Turá. V piatok 27.mája sa uskutočnila beseda s redaktormi časopisu Krásy Slovenska a s organizátormi podujatia v Dome kultúry Javorina v Starej Turej. Večer sa premietli nádherné turistické filmy Jozefa Dovičina. Podjavorinský hudobný folklór bol v prevedení hudobnej skupiny LH-POLUN. V sobotu sa konala na Holubyho chate prezentácia knižných novínok vydavateľstva Dajama a príhovory viacerých vzácných hostí.

Stretnutia sa zúčastnili Česi, Moraváci, Slováci, Poliaci, ale aj zahraniční Slováci. Krajinu Galtského kohúta - Franciu reprezentovala z Lotrinska akademická maliarka pani Viera D'Agostini s manželom Honore, Strednú Ameriku - Kostariku reprezentoval vodnopólový expert Robert Tarnoczky. Z Floridy

„priplával“ lodivod Vlado Filip. Na stretnutie prišli aj ďalší krajanovia z Montany a dokonca jedna Slovenka priviedla svojho priateľa z Južnej Ameriky - Kolubie. Kanadu od Niagary tradične reprezentoval autor článku a vnuk spoluzakladateľa časopisu Krásy Slovenska Pavel Stacho.

Účastníci podujatia sa rozchádzali obohatení nádhernými dojmami a už dnes sa tešia na budúcoročné májové stretnutie, na 54. ročník, ktorý sa bude konať posledný májový víkend na východnom Slovensku na Čiernej hore nad Svidníkom.

Text a fotografie: Paul Stacho

Roháčovské nostalgie – Pavol Hammel

V piatok 20. mája v rámci Divadelnej jari Jána Roháča sa uskutočnilo hodnotné kultúrno-zábavné podujatie v Nitrianskom Pravne na Hornej Nitre. Organizátori podujatia, obec Nitrianske Pravno, Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi s hlavným partnerom Fond na podporu umenia, pripravili vysokohodnotný Festival zábavného divadla venovaný rodákovi obce Jánovi Roháčovi.

„Čerešničkou“ programu bol Homage Pavla Hammela, speváka, skladateľa, gitaristu, hudobného producenta, významnej legendy slovenskej populárnej hudby, ktorý mnohokrát pracoval práve pod režisérskou taktovkou Jána Roháča. V slovnej a hudobnej forme, s humorným podtextom, si spomenul a vzdal úctu tejto veľkej osobnosti česko-slovenského šoubiznisu.

Televízny, filmový a divadelný režisér, scenárista, zakladateľská osobnosť televíznej zábavy v bývalom

Česko-Slovensku, Ján Roháč sa narodil 18. júna 1932 v Nitrianskom Pravne. Študoval na gymnáziu v Prievidzi a v rokoch 1951-1955 na Divadelnej fakulte Akadémie muzických umení v Prahe. Počas štúdia sa zameriaval na zábavné, estrádne a revuálne umenie. Pôsobil v divadle v Pardubiciach, neskôr na pražských scénach Divadla ABC a Laterna Magica. Spoluzakladal legendárnu Laternu magiku, podieľal sa na programe nie menej slávneho Kinoautomatu na svetovej výstave EXPO'67 v kanadskom Montreale.

V roku 1978 získal ďalší svetový úspech hlavnou cenou v kategórii detských programov na Bienale Prix Jeunesse v Mníchove. Úspešným sa stal takisto pôsobením v divadle Semafor v Prahe. Vytvoril do tej doby osobitný javiskový štýl malej scény 60-tych a 70-tych rokov. V divadle Semafor spolupracoval s Jiřím Suchým a s Miroslavom Horníčkom.

Slovák Ján Roháč sa stal zakladateľskou osobnosťou v oblasti nových médií, televíznej zábavy, uplatnenia hudby v televízii. Dá sa povedať, že bol objaviteľom video klipov, ktorý omnoho neskôr „objavil“ Hollywood v Amerike. Jeho geniálny talent objavil počas jeho vysokoškolského štúdia Ján Werich, s ktorým neskôr často spolupracoval.

Ján Roháč sa stal od roku 1968 zamestnancom Česko-slovenskej televízie. Mnohí si pamätáme jeho humorné Silvestrovské kabarety alebo ako režiséra v desiatich známych celovečerných filmoch. Viedol hviezdy ako Horníčka, Kopeckého, Zázvorkovú, Lasicu, Satinského spevákov Gotta, Vondráčkovú, Matušku a ďalších. Aj Pavol Hammel mal viackrát tú česť pracovať pod jeho vedením a divákovi v Nitrianskom Pravne spomenul množstvo osobných príhod s Jánom Roháčom.

Bol to práve „Janík“, alebo Genius-loci, ako tohto obľúbeného človeka prezývali, kto navrhol Miroslavovi Horníčkovi, aby svoje dovedy divadelné stretnutia s divákmi transformoval do televíznej podoby. Práve jeho tvorivý duch priviedol na svet v tých časoch azda najsledovanejší televízny seriál Hovory „H“. Táto osobnosť modernej česko-slovenskej divadelnej a filmovej zábavy, tento tvorivý umelec, ktorý bol vždy pyšný na svoje hornonitrianske slovenské korene (a v Prahe po celý život rozprával vždy len po slovensky) zomrel nečakane na infarkt v Prahe v roku 1980.

Vďaka usporiadateľom a Pavlovi Hammelovi za Roháčovské nostalgie, s ktorými sme sa mohli vrátiť do našej mladosti a zaspomínať...

Text a fotografie: Paul STACHO

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí
Palisády 29/A, 817 80 Bratislava

Vážený pán
Jozef Starosta
vydavateľ
redakcia Slovo z Britskej Kolumbie
210-2978 Burlington Dr.
Coquitlam BC, V3B 7S6
Kanada

Všet list číslo/zo dňa
05.02.2016

Názv číslo
SINE/OPOT

Vybavuje/links
C.Pomichal/37200330

Bratislava
02.03.2016

Vážený pán Starosta,

Ďrprimne Vám ďakujem za želanú pracovných úspechov i osobnej pohody v sákromí, ktoré ste mne i kolegom úradu, v čele ktorého stojím, do plynáčeho roku 2016 adresovali v mene redakčnej rady Vášho časopisu. Dovôľte mi opäťovať pránia žičlivosti v kruhu Vašich spolupracovníkov pri tvorbe Slova z Britskej Kolumbie, ako aj v rodinnom zázemí.

Rád využívam túto príležitosť na to, aby som Vám vyjadril poďakovanie za prínos pri utužovaní krajankej vzájomnosti, spolupatričnosti Slovákov žijúcich v zahraničí, ako aj v nastofovaní podnetných tém v časopise, ktorého ste vydavateľom. Vážim si, že Slovo z Britskej Kolumbie okrem zvyrazňovania slovenského povedomia a kultúrnej identity krajanov v zámorí približuje čitateľom aj osudy a príbehy Slovákov z iných slovenských prostredí vo svete, čím okrem svojho informačného poslania nadobúda aj dôležitý vzdelanostno-poznávací a nadčasový krajancko-integračný charakter.

Dovôľte mi začať Vám v tomto i ďalších rokoch veľa inšpiratívnych nápadov, vytrvalosti a motivácie pri formovaní pozitívneho krajanského mediálneho prostredia, aké skrze obsah Slova z Britskej Kolumbie očakáva už celé desaťročie prezentujete Vaším čitateľom a priaznivcom.

S pozdravom

JUDr. Ján Varšó, CSc.
predseda

Rôzne ohlasy

Vážený pán Starosta, alebo Jožko (oslovenie spolužiaka), veľmi pekne ďakujem za posledné, profesionálne-graficky upravené číslo „ Slovo z Britskej Kolumbie“. Viem si dobre predstaviť, koľko poctivej a namáhavej práce za tým stojí. Veľkou odmenou redakcii bude isto vďačnosť čitateľov. Prajem veľa ďalších úspechov pri rozširovaní tohto slova z Britskej Kolumbie pre všetkých Slovákov, ktorí sú po celom svete. Pozdravujem celú redakciu, vykonali ste mimoriadnu prácu.

Miro Suvada

Dobrý deň, p. Starosta, dovoľte, aby som aj ja Vám poďakoval za redigovanie Slova a ústretovosť. Je to veľa práce, ako som sa dočítal aj v rozhovore od Nikolky. Keď som si prečítal ten dlhý list prispievateľov, napadlo ma, či sa dakedy nezídeme ako skupina vo Vancouveri.

Jano Klimas

Dobrý večer Jozef, dnes som mal čas prečítať si najnovšie vydanie Slova. S uznaním konštatujem, že autori článkov v spolupráci s redakčným vedením časopisu odvedli veľmi slušnú prácu. Časopis by sa dal zaradiť medzi kresťansko-konzervatívne periodikum, avšak narába s témami citlivo, nevnučuje nasilu čitateľovi svoj názor. Nájdu si v ňom svoje aj milovníci histórie a aj ľahšieho žánru. Nie je ľahké s obmedzenými finančnými prostriedkami vytvoriť niečo hodnotné. To treba vyvážiť nadšením a pociťovým prístupom. A vám sa to, myslím si, podarilo. Želám veľa ďalších úspechov.

Paľo Šimončík

Thank you for the current Slovo. What a good job you do! My son-in-law, Stu, who is a graphic artist and photographer, was very impressed, said that it looked very interesting and he wished he could read it all.

Dona Skoda

Jožko,
vysoko hodnotím Tvoju snahu pomôcť Slovensku. Charakter časopisu, ktorý rediguješ má silne kresťanský charakter. To, čo mne v dnešnej dobe chýba

zo strany cirkevnej vrchnosti, je podpora myšlienok dobra a pomoci riešiť otázku chudoby. Slovenský klér zostáva hluchý výzvam sv.otca. Naopak, spôsobuje šoky verejnosti upozorňovaním na nevyhnutnosť občianskej vojny ako východisko z tejto situácie. Kresťanské strany nemôžu byť pravicové a slúžiť trhovému hospodárstvu bez sociálneho charakteru. Vzor nech im je talianska kresťanská demokracia. Byť sa do prs ešte pred voľbami, že so sociálnou demokraciou do vlády nepôjdem je totálne zlyhanie myslenia ľudí, ktoré sa KDĽ vypomstilo a dlho bude hľadať cestu do parlamentu.

Marian

Vážený pán Starosta, čím viacej čítam SLOVO, tým viac obdivujem Vaše novinárske majstrovstvo. Vytvorili ste spolu s Vašími spolupracovníkmi časopis, ktorý je mostom medzi Kanadou a Slovenskom, medzi prisťahovalcami z rôznych období, rozdielneho politického nazerania, čo považujem za obdivuhodný úspech. V každom čísle možno objaviť originálne myšlienky autorov. Zaujímavý pohľad na Svätú Zem, ktorú som nemohol navštíviť, lebo to bolo nad moje financie. Mňa upútali spomienky na pani učiteľku Reginu Tobiášovú, na otca Jána Šutku, rev. Štefana Furdeka, príhovor PhDr. Petra Piťhu a postrehy emigrantov. Podnetný názor Pavla Podolaya o priamej demokracii by si mala osvojiť naša vláda. Zaslúžný pohľad na našu minulosť - Po stopách našej identity (hlaholika, sv. Gorazd). Barborská cesta by si žiadala viacej propagácie. Nie sme bez histórie. Slováci sú buď zakríknutí alebo pohodlní, že o svojich dejinách mlčia. V poslednom čísle Zima 2015/16 Vaša reportáž o rodinnom výlete po Slovensku poskytla odpoveď, čo jednotliví účastníci postrehli. Dobré aj negatívne dojmy - načim sa ešte učiť, aby sme návštevníkom vyhovelí. Ak sa rozhodnete opäť zavítať, odporúčam ubytovať sa na Spiši, odkiaľ je iba na skok do Tatier vysokých aj nízkych, do Slovenského raja, na splav Dunajcom, na kraj v Zamaguri a v okolí je veľa teplých prameňov.

A. Miglierini

Pohľadnica z vinárskeho mestečka Modra

Pretože používam rôzne dopravné prostriedky, tak ma oslovili aj tieto dva spôsoby cestovania.

Paul Stacho

Looking to buy or sell
a home?

Call **Diana Janek**
for a FREE consultation or
a FREE home evaluation

604-379-9873

WestCoast Realty
You're bound to home

Objednajte si 4 ďalšie farebné číslo Slova z Britskej Kolubie.

Posleme Vám ich poštou. Každé číslo plánujeme
vydať na 32-40 stranách.

Nasledujúce ceny zahŕňajú cenu 4 výtlačkov, ma-
nipulačný poplatok aj poštovné.

- \$40 CAD 4 čísla pre čitateľov z Kanady
- \$40 US 4 čísla pre čitateľov z USA
- €40 4 čísla pre čitateľov
z krajín EU
- \$60 US 4 čísla pre čitateľov
z iných krajín sveta

Na webovej stránke <http://slovozbritskejkolumbie.ca/predplatne> kliknutím na „Buy now“ môžete pred-
platné zaplatiť „on-line“

- Vašou kreditnou kartou
- alebo prevodom z Vášho PayPal účtu.

Ak uprednostňujete bankový prevod, môžete pre-
viesť predplatné na účet

Názov účtu: Jozef Starosta
Číslo účtu: 01260 (transit)
003 (banka)
508-102-1 (ucet)

Názov banky: Royal Bank of Canada
SWIFT: Royccat2

Alebo, ak máte kanadský bankový účet, môžete
svoj šek vystaviť na meno Jozef Starosta a poslať
ho na adresu Jozef Starosta, 210-2978 Burlington
Drive, Coquitlam, BC, V3B 7S6.

SLOVO
Z BRITskej KOLUMBIE

Tu môže byť ponuka
Vašich služieb a výrobkov
pre Slovákov zo zahraničia
už za púhych 35 Euro.
Sú nás desaťtisíce.

Slovenská sv. omša

je každú nedeľu o 11.00 hodine
v Kostole sv. Cyrila a Metoda

472 East 8th avenue
New Westminster

tel. (604) 526-7351
<http://www.cyrilmetod.org>

POMOC A PROFESIONÁLNI ZASTUPOVÁNÍ PŘI TRVALÉ IMIGRACI DO KANADY

David Kika

RCIC Imigrační Konzultant
Licence č. **R508492**
Vancouver, Kanada
kontakt: davidkika@shaw.ca

BRITISH COLUMBIA
The Best Place on Earth

One Thousand And Twenty Years Of Young Slovakia

Unikátna kniha o Slovensku v angličtine

768 strán, 1334 ilustrácií

Cena 69 CAD vrátane doručenia zo Slovenska.

Publikáciu zaradili do svojej kolekcie dve prísne vý-
berové a najprestížnejšie knižnice na svete - *Library of Congress U.S.* vo Washingtone (zal. 1800) a *Vatikánska apoštolská knižnica* (1447), ako aj *štátne vedecké knižnice* USA, Ruska a Číny. A tiež všetkých *28 národných knižníc krajín EU*. Je k dispozícii na všetkých našich veľvyslanec-
tvách vo svete. Na propagáciu Slovenska ju tiež využíva *Kancelária Prezidenta SR*.

Kniha podrobne predstavuje *históriu, samosprávné kraje, historické regióny, prírodu, spoločnosť, národnostné menšiny, cirkev, kultúru, tradície, významné osobnosti minulosti a súčasnosti vo svete i doma, šport*, ako aj množ-
stvo iných zaujímavostí.

Ako „*impozantnú a komplexnú*“ knihu o Slovensku označila toto súborné dielo editorov Ivana Klča, Danice Filovej a Mariána Petrička renomovaná vydavateľka He-
lene Cincebeaux, ktorá na americkom kontinente takmer tri desaťročia vydáva Slovak Magazine.

Uznanie jej vyjadril i *posledný človek, ktorý stál na povrchu Mesiaca, americký astronaut slovenského pôvodu Eugene Andrew Cernan*, ktorý nezabúda na vlast' svojich predkov a je na ňu hrdý. Zdô-
raznil to vo svojom liste hlavnému editorovi publikácie Ivanovi Klčovi. „*Vaša pozoruhodná kniha je peknou pripomienkou môjho slovenského dedičstva*,“ uviedol v liste trojnásobný návštevník vesmí-
ru, dnes 81-ročný potomok predkov z Vysokej nad Kysucou, ktorý žije v texaskom Houstone.

Knihu si možno objednať na adrese vydavateľa: kutalek@centrum.sk

